

DEMOKRACIJA

PRIVILEGIJI RDEČIH

Številni do nedavnega javnosti neznani dokumenti kažejo, da so komunistični funkcionarji živeli na veliki nogi, povsem drugače od delavskega razreda.

ISSN 1408-0494

INTERVJU

Dr. Bernard Nežmah

Imamo primer razpada etičnosti tožilstva

TRIBUNA

Dr. Drago K. Ocvirk
Ali zadovoljen idiot ali
tragičen demokrat

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 ur
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ **vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. julija 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno*
 ☐ 4 x letno (9 % popusta)
 ☐ 2 x letno (10 % popusta)
 ☐ 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec ☐ invalid
☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA

ID za DDV: _____

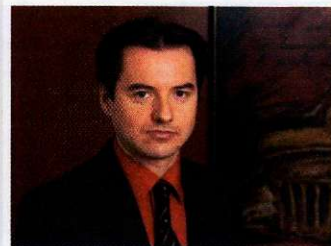
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Osamljeni na vrhu?

Metod Berlec, foto: Peter Avsenik/STA

» S Triglava se danes, ko se megle razkadijo, vidi daleč, vsaj tja do leta 2012 – in tja seže tudi naš pogled,« je na vrhu Triglava v soboto optimistično zatrjeval predsednik SDS in premier Janez Janša. Po njegovo stranka nadaljuje svojo povezovalno politiko in bo tako delovala tudi v prihodnje. Predsednik SDS je spomnil, da so se članice in člani stranke tudi pred štirimi leti zbrali na Triglavu, prav tako v predvolilnem času. »Ugotavljali smo, da je na nebu sicer tudi nekaj sivih oblakov, ki simbolizirajo barve preteklosti.« Na obzorju pa je bilo po njegovih besedah »rumeno sonce in modro nebo«. In prav ti dve barvi, tudi barvi Evrope, sta opredelili Slovenijo za novo pot. »Slovenija je pred štirimi leti stopila na novo pot, tako da je danes na pravi poti,« je prepričan Janša. Zatrnil je, da je stranka po štirih letih v dobri oziroma še boljši kondiciji. V zadnjem letu so se sicer bolj trudili za uspehe Evrope in Slovenije znotraj Evrope, v prihodnjih štirih letih pa bodo po njegovih besedah vso energijo usmerili v delo za dobro Slovenije. Tradicionalni letni tabor SDS oziroma letni tabor dr. Henrika Tume, ki je svoj vrh dosegel z vzponom na Triglav, je zvenel precej optimistično, kar je razumljivo. SDS je po javnomnenjskih anketah spet ujela ali celo prehitela Pahorjevo SD in upa na relativno zmago na volitvah. Z Janšo kot kompetentnim in avtonomnim premierjem ter polletnim uspešnim predsedujočim Svetu Evropske unije se upravičeno poteguje za nov mandat za sestavo vlade. Stranka deluje enotno in organizirano.

Ob tem pa se postavlja vprašanje, s kom bo stranka v primeru relativne večine sestavila vlado. V SD, LDS in Zaresu pravijo, da ne mislijo iti v koalicijo z Janšo. Na drugi strani ostanejo stranke sedanje vladne koalicije in Jelinčičeva SNS. Nova Slovenija in Slovenska ljudska stranka sta v precejšnji težavi. V prvi je zaradi domnevnega sedenja v »Janševi senci«, ki so ga tranzicijski levici naklonjeni mediji uspešno podpihovali, prišlo do težav. Zaradi izgube svojih položajev sta začela glasno negodovati nekdanji minister

za delo Janez Drobnič in nekdanji državni sekretar Marko Štrovs. V soboto so v precejšnji tajnosti nekateri njeni člani (menda jih je bilo samo petnajst) ustanovili novo stranko, ki naj bi se imenovala Slovenski krščanski demokrati. Vodil naj bi jo Jože Duhovnik, njen tajnik pa naj bi bil Marko Štrovs in naj bi nadaljevala tradicijo nekdanjih krščanskih demokratov. Ob tem je lahko vsakomur jasno, da bo stranka pred volitvami samo nekoliko oslabila NSi, v parlament pa ji niti približno ne bo uspelo priti. Še slabše je stanje v SLS, ki je povsem brez kompasa, še posebej njen predsednik Bojan Šrot, ki se obnaša kot nekakšen odvetnik tajkunov. Namesto da bi stranka nagovarjala male ljudi, kmečko prebivalstvo, njen predsednik zagovarja lastnike sumljivo pridobljenega tranzicijskega kapitala. Od napovedi, da bo stranka poleg kmečkega prebivalstva po novem nagovarjala še urbano prebivalstvo, je ostalo bore malo. Kot kažejo javnomnenjske ankete, se z nespametnim Šrotovim obnašanjem od nje odvraca še podeželje. No, Šrot se je sicer v nedeljo udeležil 26. tradicionalnega praznika košnje na Banjšicah, kjer so se v košnji pomerili predsedniki in predstavniki levčarskih parlamentarnih strank. LDS je zastopal Aleš Gulič, SD novogoriški župan Mirko Brulc, stranko Zares pa predsednik Gregor Golobič. Zakaj ni bilo predstavnikov drugih strank? Ker izhaja praznik košnje na Banjšicah iz prve skupne akcije, ki jo je skupina »zagnancev« izpeljala leta 1981. V 88-urnem delovnem maratonu so namreč v počastitev Titovih 88 let postavili igrišče. Predsednik SLS očitno nima časa hoditi na koalicijske sestanke, ima pa čas za titoistične, jugonostalgичne prireditve. Le kaj bi na to rekel ustanovitelj Slovenske kmečke zveze, predhodnice SLS, Ivan Oman?

Tranzicijski levici in z njo povezanim tajkunom je uspelo oslabiti glavna partnerja SDS – NSi in SLS. Obkoljevanje SDS se je v precejšnji meri posrečilo, zato SDS na septembrskih volitvah nujno potrebuje čim večjo podporo in s tem povezano relativno večino. Le v tem primeru bo imela v rokah škarje in platno. ■

Tranzicijski levici in z njo povezanim tajkunom je uspelo oslabiti glavna partnerja SDS – NSi in SLS. Obkoljevanje SDS se je v precejšnji meri posrečilo, zato SDS na septembrskih volitvah nujno potrebuje čim večjo podporo.

UVODNE STRANI

- 9 Tajkunom bije plat zvona
10 Pogled: Podatki na dlani
11 Kolumna: Pomen predsedovanja EU

POLITIKA

- 12 »Levica« obvladuje velik del družbe
16 Privilegiji komunističnih funkcionarjev
20 Ali zadovoljen idiot ali tragičen demokrat

SLOVENIJA

- 22 Finančni posli dinastije Šrot
26 Primorske pokrajinske zdrahe
28 Črn dim prekril Dravsko polje
30 Prvi slovenski skavtski tabor
32 Sklad Mitje Čuka

TUJINA

- 34 Ujet balkanski krvnik
36 Globus: Obama pred McCainom
37 Tuji tisk: Kitajske žabe

INTERVJU

- 38 Dr. Bernard Nežmah

DOMOZNAVSTVO

- 42 Zgodovina slovenske Koroške
45 Cirkulane – svet Belanov
46 Osebnosti: Sigismund von Herberstein
50 Slovenska turistična organizacija vabi
54 Sodobni izzivi kulturne dediščine

OGLEDALO

- 56 Film: Nove zgodbe iz Narnije
58 Avtomobilizem: Velika fleksibilnost
60 Znanost in tehnologija: Aromaterapija
62 Šport: Neuspešna operacija Peking
64 Črna kronika: Neresen policijski ataše
66 Rumeno: Lepe prve dame
68 TV Kuloar: Malce pozen termin
74 Popolnoma pogorel na sodišču

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelčič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: dr. Bernard Nežmah

Imamo primer razpada etičnosti tožilstva, če se tožilec zasebno srečuje s človekom, ki ga kazensko obravnava, in prestopa na njegovo stran kot bodoči advokat. Če policija to zazna in intervenira z aretacijo, to razumem kot najbolj državotvorno dejanje.

12 Kadrovanje po politični liniji

Zanimivo je bilo pred dobrim letom dni spremljati »osebno« odločitev ali, bolje, »cincanje« Boruta Pahorja o kandidaturi za predsednika države, ki se ji je na koncu odpovedal v prid zmagi SD na letošnjih parlamentarnih volitvah.

16 Socialistična neenakost

Ministrstvo za pravosodje je izdalo knjigo z naslovom Dokumenti o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma. Dokumenti kažejo, da so komunistični funkcionarji živeli drugače od delavskega razreda.

22 Posli dinastije Šrot

V tokratni številki revije pišemo o menedžerskih odkupih in kdo je finančni Boška Šrota, kako je ravnal Marjan Kramar, zakaj mora oditi, in vlogi nekaterih bank. T. i. stare sile še vedno poskušajo na silo ustaviti nadzornike trga, ti pa se jim upirajo z vsemi močmi.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: arhiv Demokracije

Najkrajše poti do okusnih jedi.

Novo! Hokusove dobrote odslej v novih barvah.

www.zito.si

Hokus

Ustvarjalna čarovnija

Grozljivo boleče

Aleksander Škorc

Krave so mi strašansko všeč, ker so videti tako prisrčno butaste. Tudi ljudje so mi začuda še vedno všeč. Verjetno zato, ker počno tako obupno butaste neumnosti. S krvavečimi prsti se besno grebejo za stvari, ki jim prinašajo nesrečo, kjer pijanske strasti zastrupljajo zrak, hočejo vdihavati, in kjer se govorijo največje neumnosti, hočejo poslušati. Sumničavo pa ogledujejo ponujeno jim ljubezen in zavrnejo jo kot kos počrnele ovčetine na bagdadski tržnici.

Nič kaj lepa pa ni usoda tistih, ki iz kakršnih koli vzrokov ljubezen zavrnejo. Osamljeno in prazno življenje jih čaka, težko da bodo dobili še eno priložnost. Bog je namreč lastnik ljubezni in njega je treba prepričati, da vam v neskončno praznem obupu večno trajajočih let počasnega umiranja ponudi še eno možnost. To je pa res težko, še posebno ob dejstvu, da niste onesrečili samo sebe. Še neprimerno bolj je nesrečen tisti, ki je ljubezen ponudil in bil zavrnen. Razumljivo je sicer zavrniti nekaj, za kar dokaj upravičeno mislite, da vam bo prineslo same bolečine. A z zavrnitvijo povzročene bolečine se vam zanesljivo povrnejo in vedite, da skoraj ni hujšega, kot v prazno ponuditi ljubezen. Skozi mučna življenja se sčasoma znajdete v nevidnem krogu ponujanja in zavračanja, izhoda ni, le večna praznina ranjenih duš je zanesljiva, a na žalost tudi edina tovarišica.

Dolgo traja, preden se začnete zavedati lastne bede, še dlje, da jo razumete, in neskončno dolgo traja prepričevanje Boga naj se vas z darom močne, odrešilne ljubezni vendarle usmili. Šele ko ponudite, da boste poklonjeno vam ljubezen ne glede na grozljivo boleče posledice nepretrgano dajali, šele takrat jo boste dobili. Ljubezen v neomejenih količinah vam bo na razpolago in povzročala vam bo neomejene bolečine.

In ko vam bo s smrtno ranjeno dušo uspelo dokazati, da mislite resno, takrat se vas bo Bog dokončno usmili. Ozdravil bo vašo ranjeno dušo. Ne da se povedati, kako grozno to boli, ker preprosto ni izkustva, s katerim bi človek lahko primerjal to dejanje božje milosti. Ne vem, zakaj je tako, verjetno pa je skrivnost v tem, da tudi čudovitost tistega, kar duša skriva, daleč presega vse občutke in izkustva, ki jih človek premore.

In če se sprašujete, kaj neki duša skriva, potem vedite, da je, kot je bistvo hiše ognjišče in gonilo telesa srce, središče duše Bog in njega hočete. Ne glede na to, kje ste in kaj počnete, v resnici hočete njega.

H-umor

»Prva naloga nove levosredinske vlade bi zato morala biti, da vzpostavi razmere, ki bodo v prihodnje onemogočale vsako vmešavanje politike v novinarsko avtonomijo javnih medijev.«

(Sociolog dr. Gregor Tomc v Mladini z mehko retoriko že napoveduje pogrom na nacionalni televiziji. Prišli bodo domnevno neodvisni levičarski kadri ter »avtonomno« in »neodvisno« vodili javno televizijo. Seveda brez vmešavanja /desne/ politike.)

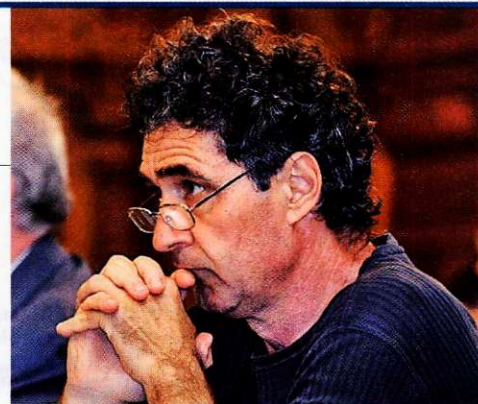

»O ja, oba sta fejest. Toda oba neprepričljiva, ko se v oblekah Armani ali Max Mara zavzemata za socialno najšibkejšo.«

(Minister za šolstvo in šport ter podpredsednik SDS Milan Zver v intervjuju v reviji 7 dni o tem, kdo je lepši, predsednica LDS Katarina Kresal ali predsednik SD Borut Pahor.)

»Biti predsednik parlamenta je zahtevno delo. Vem, da bi mi politični nasprotniki, ki bi pristali znova v opoziciji, poskušali na vse načine oporekati marsikaj. Tega mi kratko malo ni treba.«

(Poslanec SD Miran Potrč se zaveda, da bi njegovi politični tekmeči njegovo partijsko vodenje slovenske socialistične skupščine spretno izbrabili.)

»Sta sedanja vladna garnitura in njen gospodarski, socialni in družbeni menedžment pripeljala veselje v to deželo? Veselje do življenja? Nak, pripeljali so otopelost. Gnus. In mentalno frigidnost.«

(Ali urednica One Sabina Obolnar nadaljuje misel, ki jo je Kučan izrekel prejšnjo nedeljo na borčevski proslavi na Rodiku?)

»... države ne moreš voditi iz fitnesa, na podlagi trdo kuhanih jajc in energijskih pijač. Mandatarsko delo je naporno, saj poteka ves dan. Zelo resno se govori, da bo Pahor na volitvah le figura, magnet za volivce, nato pa bo predsednik vlade nekdo drug.«

(Predsednik SNS Zmago Jelinčič poznavalsko ocenjuje, da je predsednik SD Borut Pahor le predvolilna maskota stranke.)

»Sestanki in beležke so se potem vrstili še vsa naslednja leta in zapiski so skrbno arhivirani, tako da Janezu Janši sporočam, da se ne splača potvarjati zgodovine.«

(Niko Kavčič si je kot nekdanji udbovec skrbno zapisoval vse, kar se je pogovarjal konec osemdesetih let prejšnjega stoletja na srečanjih z Janezom Janšo in Igorjem Bavčarjem, ter s tem potrdil splošno znano resnico, da taki ljudje do konca življenja ostanejo agentje.)

Z Demokracijo na počitnice!

Želite prejemati revijo na svoj počitniški naslov?
Pokličite 01/24 47 200 in revijo vam bomo brez dodatnih stroškov poslali, kamor koli želite!

Tožba proti Janši zavrnjena

Za zasebno tožbo, ki jo je zoper premierja Janeza Janšo januarja letos vložila javnomnenjska agencija Ninamedia, ni podlage, meni mariborsko sodišče. Po mnenju sodišča namreč iz Janševih izjav za Večer, da je Ninamedia »nekakšna hišna služba Gregorja Golobiča«, ni razviden namen zaničevanja. »Ninamedia in njej podobne agencije z objavljanjem anket predvsem v Dnevniku in vzporedno na POP TV javnega mnenja ne merijo, ampak ga skušajo ustvariti. Zato jim ne zaupajte. Še najmanj takrat, ko vam kažejo veliko,« je tedaj izjavil Janša. Zaradi tega je Ninamedia na sodišče zoper Janšo vložila dve tožbi, predmetno in zasebno.

V zasebni tožbi sta Ninamedia in njen odvetnik Stojan Zdolšek zapisala, naj bi bil Janša v intervjuju do agencije žaljiv, ko je izrazil svoje mnenje o verodostojnosti njenih javnomnenjskih raziskav, s tem pa naj bi bil storil kaznivo dejanje obrekovanja.

Sodišče meni, da kaznivo dejanje posega v čast in dobro ime

Gregor Golobič in Nikola Damjanić

stori tisti, ki mu v izjavah ne gre za to, da bi s svojimi drugačnimi pogledi seznanil javnost, ampak predvsem za to, da s svojimi negativnimi vrednostnimi sodbami nekoga žali oziroma ravna z namenom zaničevanja. Sodišče je presodilo, da iz Janševih izjav za Večer takšen namen ni razviden, zato zasebne tožbe Ninamedie zoper Janšo ni dopustilo in je ustavilo kazenski postopek. Janša je namreč le izrazil mnenje, da se na javnomnenjske raziskave ne gre zanašati, izrekel pa ga je v predvolilnem boju kot predsednik politične stranke. Zagovornica Janeza Janše Nina Zidar Klemenčič je izjavila, da je bila odločitev sodišča pričakovana, Damjanić pa, da se bo pritožil. B.S.

Poskus zlorabe policije

V zadnjem času poskušajo nekateri opozicijski veljaki vnašati nemir v policijske vrste, kar je nedvomno posledica tega, da je policija pri svojem delu zelo uspešna. Tako se veliko govori tudi o domnevno premalo plačanih policistih v času predsedovanja Slovenije Svetu EU, zaradi česar naj bi bili nekateri policisti vložili tožbe zoper državo oziroma generalnega direktorja policije Jožeta Romška. Za mnenje o tem smo vprašali ministra za notranje zadeve Dragutina Mateja. Mate je dejal, da so policisti v času predsedovanja svoje delo opravili odlič-

no, da pa je šlo to v sklop njihovega rednega dela. Po 96. členu Zakona o javnih uslužben- cih, na kar se policisti sklicujejo pri zahtevkih za izplačilo dodatka, je izrecno določeno, da se le-ta izplača le za dodatno delo, o tem pa odloča predstojnik. Tako kot vedno doslej, ko je Slovenija gostila kakšen pomemben dogodek, na primer vrh OVSE, vrh Nata in podobno, ni bilo dodatnih izplačil, poleg seveda po zakonu določenih dodatkov, na primer za prevoz na delo. Ko pa so zdaj na ministrstvu ocenili, da si policisti za svoje delo zaslužijo dodatno nagrado, in dopustili možnost, da za čas predsedovanja vendarle izplačajo dodatek tistim policistom, ki so nenehno varovali Brdo, to je od 70 do 80 policistov, in za tiste, ki so občasno sodelovali pri posameznem dogodku dan ali dva, in so jim ponudili v podpis pogodbo, ki bi bila podlaga za izplačilo tega dodatka, pa se je zgodilo, da so nekateri večinoma prek medijev začeli obračunavati z vodstvom, da je znesek premajhen (nekateri

Policisti so svoje delo opravili odlično, nekaterim pa to ni všeč.

Modrost tedna

»Dokler se nekateri 'ugledni' predstavniki naše poslovno-kapitalske elite ne bodo znašli za zapahi, bo gospodarski kriminal v Sloveniji prevladoval kot družbena vrednota. Žal aktualne razmere v Sloveniji kažejo, da bo gospodarski kriminal še dolgo družbena vrednota.«

Publicist in ekonomist Stanislav Kovač

»Ko primerjamo programa Zaresa in LDS s konkurenčnimi Socialnimi demokrati, lahko ugotovimo, da je SD končno spet zavzela mesto najbolj 'leve' stranke. /.../S poudarjanjem 'nacionalnega interesa' pa potrjujejo, da je zaščita domorodnih kapitalistov eno glavnih poslanstev njihove stranke.«

Ekonomist dr. Janez Šušteršič

Afo rizmi

- Kučan: »Zdaj živimo slabše.« To velja zanj, dobro se je živel takrat, ko so bili njegovi na oblasti.
- Ne poznam niti enega tajkuna, ki bi obogatel tako, da je zadel na loteriji.
- Ne mislite naglas, Slovenija je ozvočena.
- Če bi Hitler podaljšal brke, bi bil tak kot Stalinov dvojček.
- Poslal sem prošnjo za vpis v KPS, odgovorili so mi: »Naslovnik neznan.«

Žarko Petan

so pogodbe podpisali, drugi ne, do nekaterih sploh niso prišle). Zahtevajo namreč kar 70-odstotni dodatek k plači (najvišjega, ki je mogoč), in to za ves čas predsedovanja. Minister pravi, da je to zelo nenavadno, formalnopravno pa je zahteva in s tem povezana tožba proti državi na zelo trhljih nogah, saj na sodiščih štejejo le formalnopravna dejstva. Minister nam je še dejal, da se boji, da poskušajo nekateri politiki vplivati na nekatere policiste, da bi se iz tega delala politika, zato na tovrstno izsiljevanje ne bo pristal. O plačilu se je treba dogovarjati znotraj ministrstva z direktorjem policije in drugimi, nikakor pa te zadeve ni mogoče reševati medijsko. V. K.

Vzpon SDS na Triglav

Okoli dvesto članov in simpatizerjev Slovenske demokratske stranke (SDS) se je 26. julija podalo na pot na najvišji slovenski vrh. Vzpon na Triglav je bil organiziran v okviru letnega tabora SDS, ki je bil letos organiziran že štirinajstič.

Vzpona na Triglav se je udeležil tudi predsednik SDS in premier Janez Janša, ki je dan pred tem v planinskem domu na Kredarici ob odprtju tabora nagovoril udeležence pohoda, med katerimi so bili poslanci SDS Jože Tanko, Rudolf Petan, Alenka Jeraj, Mitja Ljubeljšek, Bojan Homan, Franc Sušnik, Ivan Grill in Franc Puškarič. Janša je pri tem izrazil veselje nad velikim številom udeležencev, vzpon na Triglav pa je povezal z jesenskimi volitvami: »Jutri osvojimo Triglav, jeseni pa zmagamo na volitvah.«

Janša je zbrane udeležence nagovoril tudi dan kasneje na vrhu Triglava. »S Triglava se danes, ko se megle razkadijo, vidi daleč, vsaj tja do leta 2012 – in tja seže tudi naš pogled.« Po njegovem prepričanju Slovenska demokratska stranka

Janez Janša verjame v uspeh SDS na septembrskih volitvah.

nadaljuje svojo povezovalno politiko in bo tako delovala tudi v prihodnje. Ob tem je spomnil na zadnje podobno srečanje na Triglavu pred štirimi leti, prav tako v predvolilnem času, ko je bilo na nebu tudi nekaj sivih oblakov, ki so simbolizirali barve preteklosti. Na obzorju pa je bilo tokrat, kot je dejal Janša, »rumeno sonce in modro nebo«. Ti dve barvi, ki sta tudi barvi Evrope, sta po Janševih besedah

opredelili Slovenijo za novo pot, na katero je Slovenija stopila pred štirimi leti, zaradi česar je danes na pravi poti. Po njegovem mnenju je stranka po štirih letih v dobri oziroma še boljši kondiciji. V zadnjem letu so se, kot je še dejal Janša, sicer bolj trudili za uspehe Evrope in Slovenije znotraj Evrope, v prihodnjih štirih letih pa bodo po njegovih besedah vso energijo usmerili v delo za dobro Slovenijo.

Janša se je v svojem govoru izrekel proti politiki izključevanja in pri tem komentiral tudi javnomnenjske raziskave, ki kažejo precejšnjo izenačenost SDS in SD. Po njegovih besedah so pred štirimi leti – julija leta 2004 – javnomnenjske raziskave SDS namerile od 9 do 12 odstotkov, dobila pa jih je 29, kar veliko pove o verodostojnosti omenjenih raziskav. Kot je še dejal, se s takšnimi raziskavami v stranki ne ukvarjajo, prepričani pa so, da je tisto, kar je v naslednjih štirih letih za Slovenijo pomembno, »nadaljnji razvoj, nadaljnja gospodarska rast, pravična delitev ustvarjenega in tudi povezovalna politika«. G. B.

Uspešno delo DZ

Predsednik državnega zbora (DZ) France Cukjati je delo DZ v mandatu, ki se počasi izteka, ocenil kot uspešno. DZ se je sešel na 41 rednih in 38 izrednih sejah, a je, kot kaže, pred njim še delovno poletje. Izredna seja je bila tako v ponedeljek, še ena, na kateri naj bi govorili o pokrajinski zakonodaji, pa bo verjetno konec avgusta. Predsednik DZ ocenjuje, da je odnos med DZ in vlado v tem mandatu potekal »korektno, morda nekoliko bolj dosledno in kvalitetno kot v prejšnjem mandatu«. Pri tem je navedel, da je bilo nujnih postopkov obravnave zakonov med vsemi zakonodajnimi postopki 23 odstotkov, v prejšnjem mandatu 43 odstotkov. Vlada je po njegovih navedbah dala tudi desetkrat manj dopolnil k predlogom zakonov, kar pomeni, da je »bolj premišljeno podajala zakonske predloge«. Ob koncu mandata ostaja neodgovorjenih še 3,3 odstotka poslanskih vprašanj (v prejšnjem mandatu 6,4 odstotka).

DZ se je v tem mandatu sešel na 79 sejah, v prejšnjem na 89. Po Cukjatijevih besedah je bilo nekoliko manj izrednih sej, saj jih je bilo v prejšnjem mandatu 57 odstotkov, v tem pa 48 odstotkov. Pri številu sprejetih zakonov po njegovih besedah ni bistvene razlike s prejšnjim mandatom, ko je bilo sprejetih 436 zakonov, v tem pa 468. Cukjati pravi, da ob primerjavi obeh mandatov tudi pri številu obstrukcij ni bistvene razlike (v prejšnjem mandatu 111, v tem 92). Bilo pa je za pol manj prekinitev sej (v tem mandatu 196, v prejšnjem 321). Cukjati je nanizal še nekaj podatkov. Kot je dejal, je bilo v prejšnjem mandatu vloženih 26 pobud za referendum, v tem 15, referendumski so bili trije, v prejšnjem mandatu sedem. P. J.

Predsednik državnega zbora France Cukjati

Proslava bo v Kopru

Državni sekretar v kabinetu predsednika vlade in predsednik koordinacijskega odbora za državne proslave Aleksander Zorn je v četrtek, 24. julija, na tiskovni konferenci pojasnil okoliščine v zvezi z organizacijo proslave ob obletnici priključitve Primorske matični domovini, ki bo septembra v Kopru. Koprski župan Boris Popovič je namreč v začetku julija koordinacijskemu odboru odsvetoval organizacijo proslave v Kopru, češ da je vladna politika tam neprijetna in bi lahko prišlo do izgrediv. Zorn je na to opozorilo odgovoril, da so državne proslave nekaj drugega kot politika. S proslavami se po njegovih besedah utrjuje domovinska identiteta in državotvornost. Medtem ko se vlade menjajo, državni prazniki in proslave ostajajo. Kot je še dejal Zorn, je zaplet uspešno rešen, zato priprave na proslavo nemoteno tečejo naprej. S proslavo v Kopru se izpolnjuje tudi obljuba, ki jo je dal leta 2005 ob proslavi v Portorožu. Poudaril je tudi pomen pokrajinskih proslav, saj ima vsak del Slovenije svojo usodo. Slavnostni govornik na proslavi bo po Zornovi napovedi predsednik vlade Janez Janša, ki je

sicer slavnostni govornik na dveh od sedmih proslav, medtem ko je na petih slavnostni govornik predsednik države Danilo Türk. G. B.

Državni sekretar Aleksander Zorn

Tajkunom bije plat zvona

Vida Kocjan, foto: Andreja Velušček

Podpora vladnemu poročilu Na ponedeljkovi izredni seji so poslanci državnega zbora v poznih večernih urah z 39 glasovi za in dvema proti potrdili vladno poročilo o aktivnostih vlade v zvezi s problematiko koncentracije kapitala. Vladi so tudi predlagali, naj morebitne nujne spremembe zakonodaje predlaga že v začetku avgusta. Poslanci so na junijski »protitajkunski« seji vladi naložili, naj v mesecu dni pripravi celovito informacijo o poteku koncentracije kapitala v Pivovarni Laško, Istrabenzu in v Merkurju ter v dveh mesecih predlaga morebitne spremembe zakonodaje. Vlada je to naredila, poslanci so poročilo sprejeli, hkrati pa dali nedvomno podporo državnemu tožilstvu, policiji, uradu za varstvo konkurence in agenciji za trg vrednostnih papirjev v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji, kar je zelo pomembno sporočilo ponedeljkove izredne seje.

Zgovorna naslovnica Demokracije Razprava je potekala večinoma med poslanci SDS, ki so bili tudi predlagatelji seje, koalicijskimi poslanci NSi in opozicijsko SD. Medtem ko vlada in predlagatelji s prvim podpisanim Jožetom Tankom (SDS) menijo, da je razprava o tem koristna, pa opozicija (SD, LDS in Zares) meni, da ni tako zelo pomembna. Večinoma se je pri tem izkazalo, da opozicija na dokaj prefinjen način zagovarja Boška Šrota, svojega dolgoletnega člana, in s tem posredno tudi koncentracijo kapitala, ki si ga je prek različnih parkirišč delnic v preteklih letih nabral Šrot. Pri tem je bilo veliko časa namenjenega fotografiji z naslovnice Demokracije, s katere je razvidno, da je Borut Pahor, predsednik SD, pred kratkim obiskal Boška Šrota v Laškem, ta pa mu je grozeče žugal. V SD zdaj ne najdejo pravih besed v opravičilo, v SDS pa menijo, da fotografija več kot zgovorno kaže, kdo ima koga v šahu. V SLS pa so se posredno znašli v pasti, saj je njihov predsednik brat Boška Šrota, kar je verjetno razlog, da se v razpravo, razen začetne predstavitve te teme, niso kaj prida vključevali. Dokaj čudno vlogo pa je v imenu SLS, vsaj v tistem delu, ki se nanaša na medije, odigral novi poslanec stranke Andrej Fabjan, ki je v parlamentu nasledil tragično preminulega poslanca Kristijana Janca.

Tajkunizacijo je treba ustaviti Če se omejimo na razpravo poslancev vladajočih strank, moramo zapisati, da je Branko Grims v imenu SDS poudaril, da je njihovo ključno sporočilo to, da je cilj predlaganih sklepov in poročila dati jasen in nedvoumen impulz, da živimo v pravni državi, da želimo živeti tako, da bomo dejansko pred zakonom vsi enaki ne glede na to, koliko kapitala ima kdo in kje. Predlagani sklepi po njegovo odpirajo vprašanje, ali se bo še naprej dovoljevala koncentracija kapitala kot tisti ključ, ki ima v rokah večino slovenskih medijev, ali pa se ji bomo zoperstavili. »Od tega je odvisna demokratičnost te države,« je opozoril Grims. Jožef Horvat (NSi) pa je dejal, da je cilj omejiti in preprečiti nadaljnje neetično bogatenje posameznikov, v stranki pa se bodo še naprej zavzemali za

Poslanci SD niso našli besed, s katerimi bi opravičili Šrotovo žuganje njihovemu predsedniku.

Poslanci ugotavljajo, da je šele ta vlada izboljšala zakonodajo in se resno lotila dela.

uresničevanje sklepov DZ. V poslanski skupini DeSUS sodijo, kot je pojasnil Vili Rezman, da je treba pristriči peruti nepošteni tajkunizaciji.

Večina poslancev vladajočih strank, v imenu vlade pa minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, je poudarila, da se je koncentracija kapitala začela že bistveno pred mandatom te vlade (omenjali so leto 1996), v času slednje so se zaradi sprememb zakonodaje stvari začele jasni, parkirišča in razni poštni predali pa so »dobili prava imena«. Vizjak je poudaril, da sta vlada in parlament v svojem delovanju omejena in da so v preteklosti na največ težav naleteli pri nadzornih institucijah. »Žal je bilo za to treba spremeniti vodstva Agencije RS za trg vrednostnih papirjev in Urada RS za varstvo konkurence. Dolgoletna direktorja sta bila sistemska zavora za delovanje pravne države. Upam tudi na učinkovitejše in hitrejšo delo sodne veje oblasti,« je dejal Vizjak. Po njegovih besedah je morala vlada dodatno prilagoditi nacionalno zakonodajo, predvsem posebnostim tranzicije v gospodarstvu. Med ukrepi je naštel zaostritev in razširitev veljavnosti prevzemne zakonodaje, omejitev vloge posameznika v nadzornih svetih, vzpostavitev večje vloge malih delničarjev, krepitev vloge nadzornih institucij in vzpostavitev preglednejše sistemske ureditve.

Videti je, da nisem sam

Pavel Ferluga

Res je, da venomer »sitnarim«, kar se zamejstva tiče, in v Ljubljani marsikomu to ni všeč.

Videti pa je, da nisem sam. Sicer bolj plaho, a odločno je novinarka v rubriki pogledi Lucija Horvat le namignila na probleme pod naslovom Poletna srečanja, ki so povezani z zamejskimi Slovenci povsod, kjer živijo na slovenskem etničnem ozemlju, ki ga okupira tuja država (naj mi tu pisatelj B. Pahor odpusti, da uporabljam besedo okupacija). Jaz se v Trstu še vedno čutim okupiranega, žal.

Poglejmo si malce učinke tako zelo hvaljenega in poveljevanega zaščitnega zakona za slovensko manjšino, za katerega je prof. Samo Pahor dejal, da je zločinsko imenovati ga »zaščitni«. In prav ima. Od njega nimamo Slovenci praktično še nič (po toliko letih tega skrupucala, ki ga hvalijo le naša in njihova levica ter naivneži pri SSO) in dvomim, da bomo kdaj kaj imeli. Urednik Demokracije mi dodeli premalo prostora, da bi poglobljeno obravnaval ta problem. Do sedaj imam podatke iz raznih člankov in pisarij, v katerih se pritožujejo zoper krivične politično-administrativne trende na državnih in deželni ravni glede aplikacije tega »zakona«. Naj omenim le eno od tiskovnih poročil Slovenske skupnosti, ki obravnava take primere. Ta se nanaša na zvezi cerkvenih pevskih zborov Tržaške in Goriške. Povzemam le odlomka.

»Zvezi sta svetnika Gabrovca zaprosili za srečanje v luči vložene prošnje, da bi bili obe organizaciji ponovno vključeni v seznam primarnih ustanov, ki jim dežela priznava poseben status. Obe ustanovi sta bili dolgo let že obravnavni kot primarni organizaciji, narkar je seznam doživel korenito krčenje, ki je med ostalimi izključilo tudi krovni organizaciji tržaških in goriških cerkvenih zborov.«

Takih primerov je tudi na drugih področjih veliko, zato jih tu ne bom našteval. Seveda so prizadeti znova morali zaprositi, da jih upoštevajo:

»Glede njihove prošnje o ponovni vključitvi v seznam primarnih ustanov bo po vsej verjetnosti razpravljala posvetovalna komisija, ki bo takoj po poletnem premoru ustanovljena na osnovi deželnega zaščitnega zakona 26/2007.« (Sic!)

In smo spet tam kot ponavadi. Mi pa še vedno naivno zaupamo temu asimilacijskemu »zakonu«, s katerim se bodo Italijani z nami v nedogled igrali, da nam bodo odvzeli, pa spet dali to, kar smo že zdavnaj imeli. Nič novega ne bo, le naši bodo peli hvalnice »uspehom« z »zaščitnim zakonom«. Uživajmo v virtualnih velikih uspehih!

Podatki na dlani

Vida Kocjan

Uspehi te vlade so veliki. Zastavljeno delo naj se dokonča v tem ali naslednjem mandatu.

Makroekonomski kazalniki kažejo, da je država v odlični finančni kondiciji, kakor bi temu rekli v športnem žargonu. Gospodarska rast je že nekaj časa izjemna. Slovenija je lani prvič v svoji zgodovini imela proračunski presežek in tako bo tudi letos, podobni so načrti tudi za prihodnje. Občine imajo zaradi spremenjenega zakona o financiranju veliko denarja za svoj razvoj, država se uvršča ob bok uspešnim evropskim članicam. To so nedvomno uspehi te vlade. Kritiki seveda govorijo drugače in pri tem izpostavljajo visoko inflacijo, nekaj časa so govorili o veliki zadolženosti. Zdaj o tem ne govorijo, verjetno zato, ker so tudi sami izračunali, da je vlada pod vodstvom Antona Ropa in še prej, ko je bil Rop finančni minister, državo zadolžila 3,15-krat več kot zdajšnja, poleg tega pa gospodarska rast ni bila niti približno tolikšna, kot je zdaj, visoka je bila tudi inflacija, če se omejimo le na ta dva kazalnika. Velja še dodati, da je bil v tistih letih guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari, zdaj desna roka Boruta Pahorja.

Vsekakor je inflacija velik problem ne samo v Sloveniji, ampak nasploh po svetu. Razlogi so znani – visoke cene naftnih derivatov in hrane. V zvezi s tem pa imamo v Sloveniji še specifične težave. To je nedvomno pomanjkanje konkurence, kar je posledica oblikovanja monopolov in s tem povezanega kartelnega dogovarjanja med posameznimi ponudniki storitev in blaga. Zaradi tega so se marže v storitveni dejavnosti, kamor sodi tudi trgovina, v zadnjem času v Sloveniji povečale za 50 odstotkov, v razvitih državah EU, kjer je boj za kupce neizprosno in trg urejen, pa so se znižale za 15 odstotkov. O tem je finančni minister Andrej Bajuk v javnosti že govoril. Vse to torej pomeni, da imamo v Sloveniji evropske cene (pogosto še višje), plače pa so seveda slovenske in rastejo približno z rastjo produktivnosti. Zanimivo je, da o evropskih cenah opozicijski voditelji že nekaj časa ne govorijo več, vsaj v tolikšni meri ne, kot so govorili pred časom, ko podatki o rasti marž na eni strani in bogatenju posameznikov iz njihovih vrst na drugi še niso bili predstavljeni javnosti. Zato naj sklenemo z mislijo, da je začeto delo treba dokončati. Urediti je treba področje konkurence in pomesti s tistimi, ki to preprečujejo. To so politiki, ki vodijo državo, dolžni narediti za državljane.

Pomen predsedovanja

Dr. Matej Makarovič

Slovensko predsedovanje Evropski uniji, ki je za nami, si zasluži častno mesto v naši zgodovini. Njegov pomen za slovensko državo in družbo je mogoče prepoznati vsaj na treh ravneh – sam bi jim rekel kar promocijska, učna in simbolna. Najbolj navzven opazna je raven slovenske promocije in prepoznavnosti v Evropi in svetu. Bolj kot za prepoznavnost na ravni širokih javnosti je šlo tu za prepoznavnost Slovenije med evropsko in globalno pomembnimi elitami, ki odločilno pripomorejo k usmerjanju današnjega sveta.

Iz te promocije lahko nesporno izhajajo prihodnje politične in gospodarske koristi, na primer za ugled slovenskih političnih in diplomatskih predstavnikov v svetu, za njihovo večje upoštevanje pri reševanju pomembnih globalnih vprašanj, za neposredna tuja kapitalska vlaganja, za turizem in podobno.

Druga raven je raven zelo praktičnega učenja. V pripravah na predsedovanje in v njegovem izvajanju si je cela vrsta tako slovenskih državnih uradnikov kot slovenskih politikov nabrala ogromno znanja in izkušenj. Vodenje Evropske unije zahteva impresivno sposobnost iskanja konsenza v zelo raznoliki skupnosti, iskanje skupnega jezika med različnimi. To pa so znanja, ki so lahko izjemno dragocena za prihodnjo slovensko mednarodno politiko, morda še bolj pa za bolj konsenzualno politiko znotraj same slovenske družbe.

Tretja, simbolna, raven pa je najbolj bistvena za razvoj slovenske identitete, samopodobe in samozavesti. Gre za dokončno spremembo našega razmerja do Evrope. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja in pred tem je bila Evropa za nas v veliki meri nekaj zunanjega, referenčna točka in zgled, ki naj bi mu sledili. Še celo po včlanitvi v EU se je deloma ohranil pogled na Evropo kot na nekaj sicer večinoma pozitivnega, vendar hkrati zunanjega, ne pa nekaj, česar konstitutivni del smo. Slovensko predsedovanje bi tu lahko pomenilo bistven odmik od prejšnje miselnosti, saj je z njim Evropa simbolno postala nekaj, kar Slovenci neposredno sooblikujemo. Poleg tega je predsedovanje lahko pomembno tudi kot premik od stare slovenske provincialne miselnosti, da smo premajhni za sodelovanje v reševanju velikih svetovnih problemov, k zavedanju, da nismo odgovorni le za svoj vrtiček, temveč nosimo kot razmeroma razvita, urejena in uspešna država tudi pomemben delež globalne odgovornosti.

Vendar pa ni dolgoročno nič zagotovljenega. Prednosti, ki smo jih pridobili s predsedovanjem EU, lahko dobro izkoristimo ali pa jih nespametno zavrže-

mo. Čeprav se je slovensko predsedovanje končalo že skoraj pred mesecem dni, bo treba normalen odnos do njega šele vzpostaviti. Če bi opazovali obravnavo predsedovanja v dominantnih medijih, je to očitno. Pred začetkom slovenskega predsedovanja smo lahko našli v medijih predvsem prevlado dveh pogledov: na eni strani, da je predsedovanje zelo zahtevno in polno pasti, ki jim sedanja vlada zelo verjetno ne bo douradila, na drugi pa oceno, da je predsedovanje le razmeroma nepomembna rutina. Med samim predsedovanjem in po njem je prvi pogled praktično izginil, prevladal pa je drugi. Hkrati s tem je bilo tudi medijsko pokrivanje dogodkov predsedovanja precej skromno. Razlog za to je bil preprost: predsedovanje je potekalo uspešno.

Toda zakaj so bili uspehi predsedovanja v medijih tako skromno predstavljeni ali pa krivično razvrednoteni kot nepomembna rutina? Prvi razlog je splošno senzacionalistična narava medijev, za katere je le slaba novica zares dobra novica: če bi šlo kaj narobe, bi to gotovo izvedeli, saj bi bilo medijsko bolj zanimivo. Drugi razlog – ki so ga nekateri komentatorji tudi odkrito zaznali oziroma priznali – pa je bil precej politične narave: nekateri so se

pač bali, da bi realno in temeljito predstavljanje uspešnega predsedovanja nehote politično koristilo sedanji vladi na septembrskih volitvah. Ta skrb je bila seveda precej odveč, saj slovenski volivci doslej tako ali tako niso posebej nagrajevali političnih strank za državniške uspehe. Stranke in ljudje z največ zaslugami za uspešno osamosvojitve so bili poraženi na volitvah leta 1992, LDS pa je volitve izgubila leta 2004 – takoj po uspešni včla-

Državniški uspehi in strankarski volilni izidi tako niso v neposredni povezavi in medijski politikanti zato ne bi imeli razloga za skrbi.

nitvi Slovenije v EU. Državniški uspehi in strankarski volilni izidi tako niso v neposredni povezavi in medijski politikanti zato ne bi imeli razloga za skrbi. A poštena ocena slovenskega vodenja EU bo ne glede na to prevladala šele kasneje – najmanj po septembrskih volitvah, ko bo splošno ozračje nekoliko manj spolitizirano. **U**

Si je levica Boruta Pahorja »prihranila« za to jesen?

Kadrovanje po politični liniji

Petra Janša, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

Zanimivo je bilo pred dobrim letom dni spremljati »osebno« odločitev ali bolje »cincanje« Boruta Pahorja o kandidaturi za predsednika države. Na koncu se ji je odpovedal v prid zmagi SD na letošnjih parlamentarnih volitvah.

Volilni izid leta 2004 je bil za tedanjo vladajočo strukturo presenečenje, saj so se nekateri morali odreči privilegijem, ki so si jih, ne po naključju, pridobili v postkomunistični Sloveniji, v času prehoda v večstrankarski sistem in tržno gospodarstvo. Po desetletjih vladanja komunistične monopolne politične stranke in absolutne oblasti so nekateri pravočasno spoznali, da bo v prihodnosti odločala gospo-

darska moč, ki temelji na zasebni lastnini, in da bo ta temelj politične moči, zato so se še v času vladanja komunistične ideologije priprave na nov, demokratični sistem večinoma vrtele okrog tega, kako obdržati čim več nekdane absolutne gospodarske in politične moči. Že leta 1992, še bolj pa naslednje leto so se kazali sadovi omenjenega načrtnega dela nekdane partijske nomenklature: vzvodi medijske, finančne in gospodarske moči in

generacija mladih politikov, šolanah za oblast ter usposobljenih govoriti jezik sodobnega časa, v resnici pa delovati po metodah svojih političnih učiteljev. Tako se je v dvanajstletnem vladanju levice pod vodstvom LDS in takratnega vodje Janeza Drnovška, kasneje tudi Antona Ropa, in pod mentorstvom takratnega predsednika države Milana Kučana na vodilnih mestih državnih ustanov in v podjetjih v državni lasti zvrstilo

kar lepo število imen, ki pripadajo levičarski strukturi; uspešno dokončanje projekta tranzicijskega gradualizma pa jim je žal prekrizal poraz na zadnjih parlamentarnih volitvah. Tako se danes ne smemo čuditi, da so si ti ljudje, zbrani predvsem v Kučanovem Forumu 21, načrtno izbrali prav neodločnega Pahorja, ki bo po besedah Zmaga Jelinčiča (SNS) »le figura, magnet za volivce, nato pa bo predsednik vlade postal nekdo drug (Mag, 23. julij 2008)«. Če jeseni zmaga Pahorjeva SD, se nam obeta vnovični skok v »vladavino enoumja«, saj ima številne vzvode oblasti, kot so predsednik države, ki ga je pred volitvami podprla, sodstvo, računsko sodišče, proti-

Po desetletjih vladanja komunistične stranke in absolutne oblasti so nekateri pravočasno spoznali, da bo v prihodnosti odločala gospodarska moč, ki temelji na zasebni lastnini.

korupcijsko komisijo, informacijsko pooblaščenko, medije, državne institucije, univerze, športna društva ipd. še vedno v rokah tranzicijske leve, ne nazadnje tudi ogromen finančni kapital, ki si ga je bolj ali manj pridobivala ob nedelovanju pravne države in zlorabi t. i. nacionalnega interesa za bogatenje posameznikov.

Pahorjeva slaba popotnica

Nedavne besede Boruta Pahorja (SD), da se mora končati kadrovanje po politični liniji, zatrjevanje predsednika stranke Zares Gregorja Golobiča, da »koalicija, v kateri bo Zares, tega (političnega kadrovanja, op. p.) ne bo počela ali pa jih v njej ne bo«, in ne nazadnje sprenevedanje prve dame LDS Katarine Kresal, da je po njenem mnenju »skrajno cinično«, da spremembe statuta o omejevanju političnega kadrovanja predlaga stranka, ki je »strankarsko kadrovanje v zadnjih štirih letih pripeljala do absurda,« je le metanje peska v oči volivcem, ki se še dobro spomnijo dolgega seznama ljudi, ki so bili in so še vedno na nekaterih vodilnih mestih tako v gospodarski kot v civilni sferi. Značilen prijem nekdanje partijske nomenklature je pač ta, da hoče z očitanjem drugim stvari, ki so jih počeli sami, prikriti svoja dejanja. Pred časom je premier Janez Janša dejal, naj stranke svoje statute spremenijo tako, da bo funkcija v vodstvu stranke nezdržljiva s članstvom v nadzornih svetih, kar je pri vodstvih drugih strank sprožilo številne razprave. Proti so bile že omenjene stranke leve SD, Zares in LDS, Katarina Kresal pa je bila celo mnenja, da je to lahko kvečjemu stvar zakona, ne pa statutov posameznih strank. Vodja poslanske skupine SDS Jože Tančič je vse to komentiral z besedami, da odzivi SD, LDS in Zaresa na Janšev poziv niso naključni, ker se stranke očitno ukvarjajo s samoomejevanjem le na deklarativni ravni. Omenjene opozicijske stranke so namreč v preteklosti obilno politično kadrovale v nadzorne svete podjetij v večinski državni lasti, pri čemer spomnimo na Jožeta Leniča, ki ga je na vrh Zavarovalnice Triglav predlagal Gregor Golobič, in Zorana Jan-

Vodilni predstavniki politične elite tranzicijske leve: nekdanji predsednik Milan Kučan, predsednik (ZL)SD Borut Pahor, prestopnik v SD Anton Rop in nekdanji predsednik republike Janez Drnovšek

Nekdanji guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari (SD)

Pomiloščenec Danilo Kovačič

Janez Kocijančič, predsednik OKS

in nekdanji guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari (tega je Pahor ob morebitni zmagi izbral za podpredsednika vlade), nekdanji premier in predsednik LDS Anton Rop ter »strokovnjak« za trgovino z orožjem Milan M. Cvikel, ter poleg vidnega člana Kučanova Forumu 21 Maksa Tajnikarja in Francija Križaniča (SD) zbral skupino ljudi, katerih skupna lastnost je, da so bili kot predstavniki tranzicijskega gradualizma največji nasprotniki odbora za reforme, ki je v letih 2005 in 2006 za Janševo vlado pripravil predlog gospodarskih in socialnih reform. Liberalni ekonomist Janez Šušteršič, ki je tudi sodeloval v odboru za reforme, je za tednik Reporter (št. 4, 2008) razkrinkal Pahorjevo politično dvoličnost in hipokrizijo, ko se sprašuje, ali je Pahor »dolga leta spreminjal svojo stranko in potem dve leti prepričljivo zagovarjal reforme samo zato, da je naredil prostor za 'povratak odpisanih', ljudi, ki niso nikoli razumeli potrebe po resnih strukturnih reformah«.

Pravi Pahorjev obraz se kaže prav v odnosu do še pred nedavnim člana njegove stranke Boška Šrota, od katerega se je Pahor sicer elegantno distanciral, a kljub temu ne more izbrisati dejstva, da je Šrotu prav za časa članstva v (ZL)SD uspel tajkunski prevzem Pivovarne Laško, s tem pa seveda časopisne hiše Delo. »Tovarišijske strukture«, kot jih imenuje

Že Milton Friedman je leta 1962 v knjigi »Capitalism and Freedom« zelo dobro ugotovil, da »svobode govora ni brez pravne države in proste konkurence«, česar pa za Slovenijo glede na pretekle dogodke ni mogoče reči.

kovača, ki ga je »nastavil« Anton Rop, nekoč LDS, danes SD.

Kontroverzna pa je napoved predsednika stranke SD Boruta Pahorja, ki volivcem obljublja, da

bo njegova stranka »postala nosilka sprememb in modernizacije«. A žal je Pahor z ekipo nekaterih »prestopnikov« iz LDS, kot so nesojeni predsedniški kandidat

ekonomist Bernard Brščič, tako danes obvladujejo večino tiskanih medijev, začeni z najpomembnejšimi dnevniki Delom, Dnevnikom in Večerom. ►

Bošku Šrotu je prav za časa članstva v (ZL)SD uspel tajkunski prevzem Pivovarne Laško.

je nekatere gospodarstvenike poimenoval Kučan, nedvomno sodijo Janez Bohorič, predsednik uprave kranjske Save, Ivan Zidar, predsednik uprave SCT, med nekoliko mlajšimi direktorji, ki prav tako sodijo v »Kučanov krog« in obvladujejo slovensko gospodarstvo, pa so med drugim Herman Rigelnik, predsednik uprave ACH, d.d., Roman Glaser, predsednik uprave Perutnine Ptuj, Cvetana Rijavec, predsednica uprave Ljubljanskih mlekar, Igor Bavčar, predsednik uprave Istrabenza, Bine Kordež, predsednik uprave Merkurja Kranj, Matjaž Gantar, predsednik uprave KD Group, Janez Pergar, predsednik uprave Kompassa, Bojan Petan, predsednik upra-

Rado Bohinc (ZLSD) je danes rektor primorske univerze.

članka z vsebino zapisnika sestanka političnega direktorja ministrstva za zunanje zadeve Mitje Drobniča z visokimi predstavniki ameriškega State Departmenta 24. decembra v Washingtonu sprožilo interno preiskavo, ki naj bi ugotovila, kdo izmed uslužbencev je zapisnik posredoval javnosti. Na MZZ se z odločbo niso strinjali in so zoper njo sprožili upravni spor. Po mnenju predstavnika zunanjega ministrstva Bojana Brezigarja je informacijska pooblaščenka tako »odvzela ministrstvu edino sredstvo, da ugotovi, kdo je izročil washingtonsko depešo medijem«.

Levici naklonjen je nedvomno tudi sedanjí predsednik države Danilo Türk, ki ga je na volitvah tudi javno podprla. Najbrž se je po nasvetu nekdanjega zunanjega ministra Iva Vajgla in svetovalca prejšnjega predsednika Janeza Drnovška predsednik republike Danilo Türk odločil, da bo z imenovanjem novih veleposlanikov počakal na čas po volitvah. Čeprav se zdi, da je funkcija predsednika države bolj reprezentativne narave, naj spomnimo, da ima človek na tem položaju pooblastilo, ki se mu reče pomilostitev. Ta je sicer izvedljiva le na predlog ministra za pravosodje. Prošnji obsojenec ali njegovi svojci naslovijo na ministrstvo za pravosodje, to pa jo pošlje v presojo pristojnemu tožilstvu in sodišču. Takšno prakso so uvedli šele potem, ko je nekdanji predsednik Drnovšek na lastno pest pomilostil nekdanjega prvega moža novogoriškega Hita Danila Kovačiča. Komisijo za pomilostitve je nato vodil Aleš Zalar, zdaj že nekdanji dolgoletni predsednik ljubljanskega okrožnega sodišča, po novem pa pomemben član LDS in pretendent za novega pravosodnega ministra.

Slovenija je še vedno daleč od uravnovešenosti med različnimi političnimi in nazorskimi usmeritvami v družbi. To se kaže tudi v sodstvu, v sodniški stavki, med katero bi lahko nekatere zadeve zastarale. Zanimiv je predsednik računskega sodišča Igor Šoltes, vnuk Edvarda Kardelja, ki je bil leta 2001 imenovan za direktorja Urada za javna naročila, v letu 2003 pa ga

za varstvo konkurence (UVK) prepovedala uporabo določenih osebnih podatkov, ki jih je ta pridobil v okviru preiskave pri treh največjih trgovcih v Sloveniji. Direktor urada Jani Soršak je bil nad odločbo zgrožen, nato pa je proti njej vložil tožbo na ničnost in podrejeno odpravo ureditvene odločbe. Zgodba kar bode v oči, saj se tu pojavlja tudi ime prvega inšpektorja za varstvo osebnih podatkov Jožeta Bogataja, ki je v zvezi s preiskavo proti trgovcem pokazal skoraj tako veliko zavzetost kot v primeru Udba.net. Kaj se skriva v zaseženih elektronskih podatkih, nam je lahko kot orientacija vprašanje Pirc Musarjeve Soršaku, ali bodo po kopijah trdih

Najzaslužnejši in glavni kadrovnik nekdanje LDS Gregor Golobič, ki danes ponuja »Zares novo politiko«, je priznal, da po njegovo ni dvoma o tem, »da je tudi LDS kadrovala po politični liniji in so bile storjene napake«.

ju, so tako neutemeljene. Nejavni način prodaj je tako imel podlago v praksi in predpisih, ki jih je uvedla in uzakonila dolgoletna vladajoča garnitura LDS in ZLSD oz. današnja SD.

Tako je jasno, da so gospodarstvo na Slovenskem vsa leta tranzicije v največji meri obvladovali ljudje iz ozadja, t. i. neformalni vodje, ki so odločilno vplivali na oblikovanje gospodarske, davčne pa tudi denarne politike v državi. Večina teh se je vsa leta uvrščala v ožji krog nekdanjega predsednika Milana Kučana in je danes tudi v Forumu 21. Med t. i. old boyse, kot

ve DZS, Boško Šrot, predsednik uprave Pivovarne Laško idr.

Neuravnoveženost funkcij Že Milton Friedman je leta 1962 v knjigi »Capitalism and Freedom« zelo dobro ugotovil, da »svobode govora ni brez pravne države in proste konkurence«, česar pa za Slovenijo glede na pretekle dogodke ni mogoče reči. Jasen dokaz, da se obdobje tranzicijske levice kljub porazu na volitvah leta 2004 še ni končalo, je med drugim nedavno samovšečno dejanje informacijske pooblaščenke Nataše Pirc Musar, ki je Uradu

diskov iskali podatke s pomočjo filtrov in ključnih besed, kot sta besedi Kučan in Pahor. Ko je po zamenjavi nekdanjega direktorja UVK Andreja Plahutnika urad končno začel opravljati svoje poslanstvo, se zdi, da hoče nekdo iz ozadja prek drugega urada preprečiti Soršakovo delo in s tem onemogočiti nadaljnjo raziskavo o sumu kartelnega dogovarjanja trgovcev.

Pirc Musarjeva je že februarja letos ukrepala v zvezi z »nezakonitimi obdelanimi prometnimi podatki telefonskih klicev zaposlenih na MZZ«, ko je to po objavi

Zdenko Pavček, predsednik GZS

Gregor Golobič, predsednik Zaresa

Drago Kos, protikorupcijska komisija

je parlament imenoval za prvega pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja. Urad informacijskega pooblaščenca je tedaj predstavljal novo neodvisno institucijo za varovanje ustavne pravice vedeti. Šoltes se nikoli ni potegoval za mesto poslanca, je pa leta 1994 in 1998 kandidiral za ljubljanski mestni svet na listi LDS.

Prav tako ne smemo prezreti predsednika Komisije za preprečevanje korupcije Draga Kosa, vpletenega v zadevo Ranc, ko je takratni novinar RTV Slovenija Tomaž Ranc leta 1999, ko je izbruhnila afera Vič-Holmec, poročal o tem. Osebe, ki so afero sprožile, gre predvsem za ta-

kratnega ministra za notranje zadeve Mirka Bandlja (LDS), je zanimal vir, pri katerem je novinar Ranc dobival informacije za svoje poročanje. Kriminalista Drago Kos in Roman Prah, ki sta spadala pod resor ministra Bandlja, sta brez sodne odredbe pridobila izpiske telefonskih števil oseb, s katerimi je Ranc v tistem času opravil pogovore. Takratna voditeljica tožilske skupine za posebne zadeve Barbara Brezigar je hotela zaradi tega nezakonitega dejanja zoper Draga Kosa in Romana Praha vložiti predlog za izvedbo pripravljanih preiskovalnih dejanj, vendar ji je nadrejena generalna državna tožilka Zden-

ka Cerar (LDS) to prepovedala. Zahtevala je, da o tem odloči tožilski kolegij. Zaradi takšnega direktnega in grobega posega v tožilsko neodvisnost je Barbara Brezigar odstopila s funkcije vodje skupine tožilcev, zadeva pa je bila poslana na ljubljansko tožilstvo, kjer je njegov predstojnik Gorazd Fišer obtožbo zavrgel. Ranc je nato z zasebno tožbo dosegel, da mu je vrhovno sodišče po osmih letih priznalo pravico.

Politika v civilni družbi Poslanec SDS Jože Tanko je izrazil mnenje, da so poseben problem politični funkcionarji v t. i. civilni družbi. Tako so številni nekdanji

vidni politični funkcionarji na pomembnih mestih v ustanovah civilne družbe. Nekdanji predsednik ZLSD Janez Kocijančič je na primer predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije, več nekdanjih članov SD pa zaseda mesta dekanov na fakultetah, v zbornicah in podobno. Naj omenimo le nekatere od njih. Rado Bohinc, nekdanji notranji minister in član tedanje ZLSD, je rektor primorske univerze, nekdanji gospodarski minister ZLSD Maks Tajnikar je dekan Ekonomske fakultete v Ljubljani, nekdanji pravosodni minister Miha Kozinc (LDS) vodi odvetniško zbornico, Aleš Zalar, zdaj predsednik ljubljanskega odbora LDS, je dolga leta vodil sodniško društvo, Miroslav Klun, ki je leta 2004 kandidiral na listi ZLSD, je predsednik obrtno-podjetniške zbornice, Zdenko Pavček, član LDS, pa je predsednik Gospodarske zbornice Slovenije. Če pogledamo na področje sindikatov, je najbolj znan predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušan Semolič (ZLSD), predsednik Sindikata vzgoje in izobraževanja Branimir Štrukelj je Kučanov zet, Nevenka Lekše, članica Sveta ženskega foruma SD, je predsednica sindikata zdravstva in socialnega varstva, Mateja Kožuh Novak, ki je bila leta 1992 izvoljena za poslanko ZLSD, pa je danes predsednica zveze upokojencev. Zoran Thaler, ki je bil v vladi LDS zunanji minister, je še vedno predsednik zveze tabornikov, Franci Ekar, poslanski kandidat LDS leta 2004, je predsednik planinske zveze, Mitja Slavinec, poslanec LDS, je predsednik potapljaške zveze, Tone Anderlič (LDS) je predsednik zveze za avtošport, Silva Črnugelj, leta 2000 poslanka ZLSD, pa je predsednica namiznoteniške zveze.

Najzaslužnejši in glavni kadrovnik nekdanje LDS Gregor Golobič, ki danes ponuja »zares novo politiko«, je priznal, da po njegovo ni dvoma o tem, »da je tudi LDS kadrovala po politični liniji in so bile storjene napake«, zato je politično-ekonomska prihodnost slovenske družbe v veliki meri odvisna tudi od politične volje stranke, ki bo zmagala na septembrskih volitvah. **D**

Nova SKD – kukavičje jajce

Nekdanji glavni tajnik NSi Marko Štrovs je v soboto v strogi tajnosti v Mariboru ustanovil novo stranko, ki se imenuje SKD - Slovenski krščanski demokrati. S sobotno ustanovitvijo SKD pravzaprav ne gre za popolnoma novo stranko, saj se je na ustanovnem zboru v SKD preimenovala že obstoječa zunajparlamentarna stranka Kresnica. Ta je bila ustanovljena leta 2006 pred lokalnimi volitvami, njen predsednik pa je bil Aljoša Humar, ki je pred dvema letoma kandidiral za župana Nove Gorice. Že na prvi pogled je jasno, da gre za kukavičje jajce tranzicijske levice. Z njim želijo oslabil NSi pred volitvami in odvzeti dragocene glasove strankam sedanje vladne koalicije.

Marko Štrovs je v slovenski politiki znana figura. Že v preddemokratskih časih je bil visok uradnik v Šinigojevi vladi, na Udba.net pa ima številko udbovskega informatorja. Po demokratskih spremembah je postal tesen sodelavec

Lojzeta Peterleta in nato tajnik NSi. Z vstopom NSi v sedanjo vladno koalicijo je postal državni sekretar na ministrstvu za delo pri ministru Janezu Drobničju. S svojega položaja je moral odstopiti, potem ko je v televizijske kamere cinično izjavil, da je najhuje, kar se upokojencem lahko zgodi, matilda. Zaradi tega mnogi ugibajo, ali bo matilda s koso zaščitni znak pravkar rojenega kukavičjega jajca. Drugo razpoznavno ime nove SKD je Jože Duhovnik, nekdanji vodilni v Litostroju. Javnosti je znan po zagovarjanju koalicije med SKD in LDS v letih 1992–1996 in aferi pri poskusih lastninjenja Litostroja. Verjetno je v pripravljenosti tudi Štrovssov somišljenik Janez Drobnič, ki pa ga na kongresu menda ni bilo. Točno pa se ne ve, ker je bil kongres tajen. Še ena vzporednica torej med botri nove stranke, Čebinami in novo SKD.

Marko Štrovs in Jože Duhovnik; bo razpoznavni znak nove SKD Štrovsova matilda?

Socialistična neenakost

V. M.

Ministrstvo za pravosodje je izdalo knjigo z naslovom *Dokumenti o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma*. Dokumenti kažejo, da so komunistični funkcionarji živeli drugače od delavskega razreda.

Komunisti so prišli na oblast s pomočjo dveh »pomagal«. Prvo je bilo leporečje o pravičnem svetu, ki ga bodo uvedli, drugo pa revolucionarno nasilje, s pomočjo katerega so prišli na oblast in ga potem ves čas, v raznih oblikah in intenzi-

tetah, vzdrževali za svoje mirno vladanje, kar pomeni, brez demokracije oz. nenehnih preverjanj oblasti in njenih politik.

Osvoboditev in zaslužnje
Slovenski komunisti so lahko prišli na oblast le na en način: s

pomočjo vojne oz. okupacije (s pomočjo okupatorja), kot je to bila druga svetovna vojna. Ker notranjega nasprotnika, to je policije in sodstva, ki bi preganjala in sankcionirala njihova kriminalna dejanja, nenadoma ni bilo več (odpravil oz. močno okrnil

ju je okupator), so lahko mirno izvajali svoje revolucionarno nasilje: uničevali so politične nasprotnike. Vojna in komunistična revolucija sta na Slovenskem zahtevali več kot 90.000 življenj. Za najmanj dve tretjini teh so neposredno odgovorni komunisti. Ti

Josip Broz Tito in Ivan Maček Matija ob medvedji trofeji leta 1964 v Kočevskem rogu. Jožeta Pučnika so se revolucionarji takrat tako bali, da so imeli zaprtega sedem let.

iz množice partikularnih laži. Tako kot npr. volitve niso bile svobodne, čeprav nekateri postrežimski zgodovinarji še danes trdijo, da so bile (svobodne volitve so mogoče le v demokraciji, te pa ni bilo), tako tudi ljudje niso imeli enakih pravic, čeprav je režimski aparat nenehno poudarjal, da jih imajo.

Udbovska miselnost Ponavadi se o neki stvari govori, vendar si je ljudje ne znajo prav predstavljati; dokler tistega, o čemer se govori, ne vidijo na lastne oči, verjamejo oz. se zavedajo njegove resničnosti le delno, blede, se jih ne dotakne. Šele ko nekaj vidimo z lastnimi očmi, v tisto verjamemo. Tako je bilo npr. z medvojnimi in povojnimi pomori, ki so jih zakrivali komunisti (partizani). Dokler nismo videli nekaj kosti, se problematike nismo zavedali v vsej njeni celovitosti. Prav zato se nekateri norčujejo iz »izkopavanja (premetavanja) kosti«, da bi nas odvrnili od te žgoče teme. No, tu je treba poudariti, da v zvezi s to temo – raziskava in ureditev množičnih grobišč – doslej nismo naredili skoraj nič, čeprav živimo že osemnajst let v formalni demokraciji. Prepovedi

ne izvaja več Udba in represivni aparat, ampak udbovska miselnost, ki obvladuje naš narod.

Varovani privilegiji Tudi o privilegijih se je le govorilo. Tako so (bili) revolucionarni borci oz. njihove pokojnine zavarovani z zakonsko normo o »varstvu osebnih podatkov«. T. i. udbovski dosjeji so s to normo zaprti za javnost do leta 2050 in še dlje. Revolucionarji in privilegiranci komunističnega režima so se torej zelo dobro zavarovali. Dežela je nabita z njihovimi spomeniki in spominskimi ploščami, ki so zaščiteni z državnimi in občinskimi odloki. Država (davkoplačevalci) plačujemo na desettisoče borčevskih pokojnin in med njimi na stotine množičnih morilcev. Ne plačujemo jih zato, ker so dopolnili delovno dobo in prišli do pokojnine, plačujemo jih zato, ker so bili množični morilci. Ne, Spomenka Hribar vidi in obsoja kolaboracijo, ki je bila tipičen produkt revolucionarnega nasilja. Zanj je dežela privilegijev deveta brigada. Ali normalna stvar. Gospa pravičnica vidi nadškofove oči, ki da ubijajo. Ne vidi pa dveh gospodov nasproti nadškofovih oči, ki se do onemoglosti sprenevedata, pačita in za znanstveno resnico razglašata babje čenče.

Štefančičevo sesuvanje Vedeli smo, da so komunistični privilegiranci (borci, udbovci, partijci) imeli dobre plače in pokojnine. Manj se je vedelo, da so poleg

Slava Klavara 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

tega imeli še vrsto drugih privilegijev: pri zdravstveni oskrbi, na stanovanjskem področju, pri pridobivanju birokratskih soglasij, pri javnem prevozu, v zdraviliščih ...

Marcela Štefančiča, ki piše v *Mladino* in vodi *Studio City* na *Televiziji Slovenija* (v oddaji, ki je elektronska *Mladina!*), že dolgo poznamo kot osebo, ki skrbi za carstvo levičarskih privilegijev in sesuva vse, kar ni levičarsko. Tako se je v svoji oddaji (14. julija) spraval tudi na najnovejšo publikacijo Sektorja za popravilo krivic, ki je do nedavnega deloval v okviru ministrstva za pravosodje. Knjigo o privilegijih je sesuval, tako da se je gledalec lahko počutil prav bedno. Pri tem mu je, ►

Slovenije seveda niso osvobodili, kot to še danes govorijo, ampak zaslužnili z udbovsko diktaturo. Del naroda, ki je bil privilegirani, se je verjetno počutil osvobojen, vendar o svobodi (osvoboditvi) ne moremo govoriti, če ta ni enaka za vse.

Sistemska laž In v Sloveniji v marsičem ni bilo enakosti za vse. Kako je to mogoče, ko pa smo živeli v sistemu (socializmu), za katerega so nenehno govorili, da je pravičen, neizkoriščevalski in da imamo vsi enake pravice? Preprosto to ni bilo res. Sistem je temeljil na laži. Na generalni laži, ki je bila sestavljena

Vila dr. Poje -ta,

Ljubljana, Cesta na Rožnik 35.

Lepa enodružinska vila z zelo lepo opremo. Lastnik optiral za Nemčijo.

Po pooblastitvi KUNI zaplenjena za stanovanje notranjega ministra tov. Zorana Poliča. 21.5.45.

Dodelitev zaplenjene vile dr. Pojeta na Cesti na Rožnik 35 v Ljubljani notranjemu ministru Zoranu Poliču 21. maja 1945. Pojdite pogledat, kdo v tej hiši živi danes. In v vseh ostalih stanovanjih, ki so jih po revoluciji zaplenili njihovim lastnikom. Otroci in vnuki, ki lepo naprej uživajo privilegije

svojih staršev in dedkov ter babic. Ter vneto skrbi, da se ohranja mitologija partizanstva, upornišva in protifašizma, kar so v resnici sopomenke za revolucionarno nasilje. Jezik pridobitev revolucije je sprevrnjen jezik. Tako rekoč vse pomeni nekaj drugega. Gre za jezikovno maskiranje nečesa.

TEHNIČNI ODDELEK
pri Predsedstvu Narodne vlade
Slovenije
Štev.2.

V Ljubljani, dne 18.maja 1945.

KOMISIJA NARODNE IMOVINE
v roke tov.predsednika dr. Milana Lemeža,

Ljubljana.

Potrebna so nam ~~znamenja~~ pojasnila o gotovih hišah oz. lastnikih teh hiš, katere potrebujemo za naše ministre. Potrebni so nam podatki po katerih se bo lahko izvršila zaplemba imovine spodaj navedenih oseb:

Prof.Bogumil Remec, Zarnikova 17.
I. Nagy, Groharjeva 18.
I.Mosković, Levstikova 31.
ing.Pirkmayer Milko, Vrtača 9.
Karel Čeč, Grubarjevo nabrežje
Pavel Polak, Erjavčeva 27.
Walentschack Magda, Šubičevalo
August Tosti, Cesta v Rožno dolino 8.
dr.Egon Stare, Erjavčeva 16.
Karel Jurman, Tyrševa 34.
Mergenthaler z družino in zeto Stojanom, Zaloška 63.
ing.Kronih, Prešernova 7.
dr.Kalman Ghyczy, Erjavčeva
Emerich Mayer z družino, Wolfova ul.
Radio Birke, Mestni trg.
Radio Zrimsek, Aleksandrova c. (Philips)
Frida Tünies-Freyer, Kersnikova ul.
I.Globotschnigg, Metelkova ul.
Magda Schleimer, Šelenburgova ul.
Irma Drogenigg-Luckmann, Gosposvetska c.
Joško Medved, Rožnik
dr.G.Piccoli, Vrtača (pri vili ing.Pirkmayer)
Antonio Reschitz (tvrška Arbor) na bivši "Iliriji"
Adeline Kosler, Cekinov grad in hčerka
Hilde Kosler, Vošnjakova in Dvoržakova ul.
dr.Fritz Luckmann, Gradišče 4.
Franc Perles, Prešernova 7. solastnika "Elite"
Pavel Perles,

Smrt fašizmu-svoboda narodu!

Seznam oseb, ki so jih komunistični revolucionarji določili, da jim zaplenijo njihove hiše in se vanje vselijo sami. Kaj je revolucija? Politična in fizična odstranitev oseb ter zasedba njihovih mest: oblasti in njihove zasebne lastnine. Takoj ko so partizani zasedli Ljubljano, so planili po Ljubljancih in njihovem premoženju. Kot se vidi iz dokumenta, nastalega 18. maja 1945, so določili, da se morajo »izprazniti« najlepše hiše, v katere se bodo naselili vodilni revolucionarji. Samo na tem dokumentu je

28 hiš. Pod njim je podpis Smrt fašizmu – svoboda narodu! Tako so »osvobajali narod«. Kako je je bilo to v resnici videti, je v svoji knjigi *Od osvobodilnega boja do banditizma*, edini takšni, ki je doslej izšla v Sloveniji, zelo nazorno opisal Albert Svetina - Erno.

Življenje in (zasebna) lastnina sta alfa in omega zahodne civilizacije. Kakor nekdo nasilno poseže po njiju, imamo opravka z barbarstvom oz. zločinstvom.

ne prvič, asistiral zgodovinar dr. Aleš Gabrič, za katerega ni znano, zakaj se mu zdi, da se mora spuščati na ta pritlehni nivo.

Dokumenti o privilegijah so izšli, in če jih ne bi izdal Sektor za popravilo krivic, jih ne bi nihče drug. Njihovi zgodovinarji so jih odkrili in čutili obvezo, da jih objavijo. Gabrič je govoril, da ne gre za nič novega, da so dokumenti oz. ti privilegiji znani. Komu? Njemu? Halo! Taki so naši zgodovinarji. Mnogi med njimi so v resnici varuhi pridobitev revolucije.

Boj za privilegije Pri pregledovanju arhiva Vlade Republike Slovenije decembra 2007 so zgodovinarji Sektorja za popravilo krivic, ki je deloval v okviru ministrstva za pravosodje (danes Študijski center za popravilo krivic), med obsežnim gradivom, ki je v njem shranjeno, naleteli tudi na posamezne zelo zanimive dokumente o privilegijah, ki so jih v obdobju socializma uživali najvišji slovenski politični in državni funkcionarji. Čeprav je teh dokumentov ohranjenih razmeroma malo, pa si je iz njih vseeno mogoče ustvariti sliko o tem, kako so pripadniki politične in oblastne elite uživali poseben status in si privoščili razkošno življenje na račun sredstev republiškega proračuna, kar je bilo v popolnem nasprotju z načeli o socialni enakosti in pravičnosti, ki so ju razglašali in na katerih naj bi temeljila družba v socializmu. Ohranjeni dokumenti dokazujejo, da so politični in državni funkcionarji v Sloveniji najrazličnejše privilegije uživali v celotnem obdobju vladavine komunističnega totalitarizma. Uživati so jih začeli že takoj po vojni in izvedeni komunistični revoluciji, ko je bilo v Sloveniji hudo pomanjkanje najosnovnejših življenjskih dobrin in ko je bila splošna življenjska raven izrazito nizka.

»Enaki« v siromaštvu Skupaj z dokumenti o privilegijah je v knjigi o privilegijah objavljen tudi elaborat *Življenjski standard 4-članske družine*, ki ga je aprila 1951 izdelal Svet za trgovino in preskrbo LRS. Podatki v

njem nam nazorno kažejo, kako je standard povprečne 4-članske družine v Sloveniji leta 1951 v vseh pogledih močno zaostajal za standardom, ki ga je takšna družina uživala leta 1939. Objava analize nam omogoča, da se iz vira prve roke seznanimo, kakšen je bil v prvih povojnih letih, ko so državni in politični funkcionarji začeli uživati mnoge privilegije, življenjski standard običajnih slovenskih državljanov.

Maškarada v Dražgošah Naj omenimo samo prehrano. Po ugotovitvah navedenega elaborata je 4-članska družina leta 1939 v celoti pokrila potrebno kalorično vrednost, leta 1951 pa le 82,7 odstotno, kar pomeni, da je njen standard v prehrani leta 1951 zaostajal za 17,3 odstotka za standardom iz leta 1939, iz časa »stare« oz. celo »gnile« Jugoslavije, kot so jo pogosto imenovali privilegiranci socialistične kaste. Še veliko slabše je bilo na drugih področjih. Standard v tekstilu in obutvi je leta 1951 v primerjavi z letom 1939 padel za 24 odstotkov, pri kurivu pa celo za 70 odstotkov. Še veliko nižji kot v Sloveniji je bil standard v drugih jugoslovanskih republikah. Ker se je Komunistična partija oziroma Zveza komunistov Jugoslavije zavedala, da tako nizek standard povzroča pri ljudeh nezadovoljstvo, so o tej tematiki razpravljali na seji izvršnega komiteja CK ZKJ konec septembra 1955. Nizko raven življenjskega standarda so sicer označili za resen politični problem, vendar pa niso niti z besedico omenili standarda, ki so ga – v primerjavi z navadnimi

Žena Ivana Mačka - Matije Cveta Maček pred Bahovčevo (po novem Mačkovo) vilo leta 1965

državljeni – uživali sami. Svojih privilegijev niso nikoli postavljali pod vprašaj in se jim tudi nikoli niso bili pripravljeni odreči. Maska enkrat pač mora pasti: za te privilegije so se v komunistični revoluciji, ki je zahtevala skoraj 100.000 življenj, po »osvoboditvi« pa večdesetletno total(itar)no udbovsko diktaturo, tudi bojevali. NOB, OF in vsa mogoča osvobodilna gesla so bili tem ljudem samo skrbno izdelana in propagirana maska. Takoj po vojni so partizanski voditelji navalili v prazne in še zasedene hiše in stanovanja ter si na veliko delili na-

ropane predmete (pohištvo in vse mogoče druge predmete). Berite spomine Alberta Svetine – Erna, kako je bilo.

Danes, v demokraciji, se komunistični privilegiranci hodijo šemit v Dražgoše.

Praznovanja, obdarovanja

Dokumenti o teh privilegijih so ne le zanimivi, ampak predstavljajo tudi pomemben vir za preučevanje tega dela slovenske povojne zgodovine, kar je tudi glavni razlog, da so se v Sektorju za popravilo krivic odločili za njihovo objavo. Glede na njihovo

vsebino so razvrščeni v naslednje skupine: stanovanjski privilegiji, zdravstveni privilegiji, preskrba s prehrabeniimi artikli in pi-jacami in razne storitve, dodeljevanje dragocene stanovanjske opreme in umetnin iz federalnega zbirnega centra, podeljevanje izjemnih pokojnin, priznavalnin in drugih prejemkov, ugodnosti pri preživljanju dopusta in letovanj, praznovanja življenjskih jubilejev – odlikovanja in obdarovanja jubilarov, organiziranje lova in ribolova.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Knjige Sektorja za popravilo krivic

Dr. Milko Mikola

Dokumenti in pričevanja o povojnih delovnih taboriščih v Sloveniji

Dr. Milko Mikola

Dokumenti in pričevanja o povojnih koncentracijskih taboriščih v Sloveniji

Dr. Damjan Hančič, mag. Renato Podbersič, Darja Skopec

Dokumenti o rudarski stavki v Zasavju leta 1958

Marta Milena Keršič in Neža Stres

Dokumenti o privilegijih političnih in državnih funkcionarjev v Sloveniji v obdobju socializma 12,55 EUR

Knjige lahko naročite pri: **Primož Štrancar, Jesenkova 3, 1000 Ljubljana. Tel.: 01/369-5417.**

Idiot ali demokrat

Dr. Drago K. Ocvirk, foto: Gregor Pohleven

Ali zadovoljen idiot ali tragičen demokrat. »Boste ja šli volit. Saj veste, »oni zgoraj« so zelo pozorni na vas. Ne bo dobro, če ne pridete!« S takšnim sporočilom je pred vsakimi volitvami pridrsal do našega kloštra ostareli kurir krajevne skupnosti. Bogoslovci v tej farsii niti naslikani nismo hoteli nastopati, starejši sobrat, ki je zgolj zato, ker je bil duhovnik, prebil osem let na družbeno koristnem delu – gradil je elektrarno v Medvodah in Savsko naselje v Ljubljani –, je socialistično dolžnost opravil tako, da je edinega kandidata prečrtal namesto obkrožil.

Napredne oblasti so vedele, kako bo zakrknjeni reakcionar »volil«, a jim je bilo to malo mar. Volitve so bile namenjene ustvarjanju vtisa, da je ljudstvo privrženo režimu, zato je bila pomembna udeležba, ne pa da se obkroži ali prekriža vnaprej določeni zmagovalec. Od tod pritiski, naj se ja vsaj kdo iz reakcionarnega gnezda prikaže na volišču. Kaj bi namreč moglo biti še večje znamenje priljubljenosti kakor to, da te »volijo« celo sovražniki ljudstva!

Za skupno ali lastno dobro? Ob spominu na početje totalitarnih oblasti se človek ne more izogniti misli, da delujejo tisti, ki so spodbujali k bojkotu nedavnega referenduma, totalitarno. Še po poldrugem desetletju demokracije jim ni uspelo prekopiti iz sistema totalitarne zlorabe volitev v demokratičen sistem, kjer sleherni krogec ali križec šteje in se o izidih odloča na podlagi glasov za in proti, ne pa po številu udeležencev. Nerazsoden bi bil, kdor bi v odvrčanju od volitev videl pač še eno od možnosti, ki jih ponuja demokracija, ne pa njenega spodkopavanja. Spodbujanje državljanov, naj dvignejo roke od skupnih zadev in dela za skupno dobro, ruši namreč same temelje demokracije in ustvarja ugodno ozračje za ureditev, v kateri je oblast v rokah kakega ozkega interesnega kroga, kapitalskega ali ideološkega. Takšna skupina zagotovo postavlja svoje posebne interese visoko nad skupne in nad skupno blaginjo. Če odmislimo nasilen prevzem oblasti, potem je jasno, da si lahko takšna skupina prigrabi oblast le prek brezbriznosti državljanov do skupnih zadev. »Nevtralni, nevolivci, tisti ne na desni ne na levi, oni brez mnenja ... so idioti,« pravi Cornelius Castoriadis in razloži, da prihaja izraz idiot iz grške besede *idiôtês* in pomeni neumneža, ki se ukvarja le s svojimi zasebnimi zadevami. Ni umen, ni razumen, kdor pušča v nemar skupne zadeve in jih prepušča drugim.

Zanimiva povezava, vredna premisleka. Kako to, da so stari Grki povezovali brezbriznost do skupnih zadev in neumnost? In nasprotno, zakaj sta pri njih razumnost in skrb

za skupno dobro eno? Kdaj in v kakšnih okoliščinah se je to zgodilo? Na ta vprašanja podaja pozornost vredne odgovore filozof, psihoanalitik in ekonomist Cornelius Castoriadis, eden vodilnih analitikov kapitalizma, totalitarizma in demokracije.

S pametjo in besedo do skupnega dobrega V socializmu smo vedeli, da se ni pametno »ukvarjati s politiko«, kar je v resnici pomenilo »imeti svoje mnenje o skupnih zadevah«. To je bilo namreč izključno v domeni komunistov. Povsem drugače pa je bilo 2500 let pred komunizmom v Grčiji. V Atenah so iznašli ureditev, demokracijo, ki je za svoj obstoj in delovanje potrebovala udeležbo vseh. Več glav več ve; soočanje različnih mnenj in pogledov je najmanj slaba pot do skupnega dobrega ... čeprav je to (o tragika!) nedosegljivo. Ker je izrekanje in soočanje mnenj na javnem prostoru o javnih zadevah temeljni pogoj za obstoj in delovanje demokracije, se je močno čislala *parrhêsia*, dolžnost povedati po resnici, kaj kdo misli o javnih zadevah. Kdor se o njih ni hotel izjasniti, je lahko za časa Solona izgubil državljske pravice, Periklej pa je trdil, da »človek, ki se ne ukvarja s politiko, t.j. s skupnimi zadevami, nikakor ne more veljati za miroljubnega, marveč zgolj za nekoristnega državljana«. Demokracija povezuje razum in skrb za skupno blaginjo v eno in v tem kontekstu je treba razumeti trditev: »Nevtralni, nevolivci, tisti ne na desni ne na levi, oni brez mnenja ... so idioti.«

Sočasno in v soodvisnosti z demokracijo se razvije javna raba razuma, argumentirano razpravljanje, na podlagi katerega se sprejemajo cilji in smernice političnega delovanja. Človek se z javno rabo razuma konstituira kot demokrat, edini legitimni vir in nosilec oblasti. Ne preseneča, če se tedaj pojavi filozofija in se razum osamosvoji od mita. Kdor pravi razum, *logos*, pravi tudi beseda. V demokraciji dobi javna beseda novo vlogo in moč, ker je uporaba fizične (pri)sile izključena. Kako naj nekdo, ki ima sicer prav, druge prepriča v to, če tega ne zna prav povedati? Demokracija je zato omogočila tudi razcvet veččega nastopa in govora, z njo dobimo novo vedo: retoriko. Nič čudnega, da to znanje v komunizmu ni bilo potrebno in da so bile vrhunske zvezde na kongresih hkrati mojstri jecljavega branja nerazumljivih besedil. Ti še danes ne znajo govoriti prosto in z listov formata A5 odberejo svojo modrost.

V Atenah je bila demokracija vsaj v začetku direktna. Ko je Atencem po javni razpravi postalo jasno, kaj je skupna naloga, so voditelje in člane sveta izžrebali, javno upravo in finance pa zaupali sužnjem. V Atenah ni bilo »ne izvoljenih,

O avtorju

Drago K. Ocvirk je profesor teoloških in religioloških ved na Teološki fakulteti v Ljubljani. Ta čas predava na Salomonovih otokih kot vabljeni predavatelj in raziskuje melanezijska verstva. O prispevku misijonskega delovanja h globalizaciji in univerzalizaciji človeštva je objavil antropološko študijo Misijoni – povezovalci človeštva (2005), v delu Kristus v kraljestvu voduja (2006) pa je s kulturološkega, zgodovinskega in religiološkega vidika predstavil srečanje afriške in evropske civilizacije.

ne strokovnjakov, ne države,« pravi Castoriadis, temveč le neposredna demokracija. Ob tem opozori na absurdnost sodobnih volitev, ko se od državljanov zahteva, naj v imenu strokovnosti, ki je večina od njih seveda nima, izvolijo na politične položaje najboljše strokovnjake ali tiste, ki se za takšne predstavljajo. Strokovnost je postala nekakšna nova magična moč, ki enako kakor nekoč izročila starih ali nadnaravne sile določa krog posvečenih, od ljudstva pa pričakuje, da jih izvoli ... vzeti za svoje voditelje.

Še pomnite, tovariši, kako ste zatrjevali, da imamo sposobnih komaj za poldrugo vladno? In če ti »izvedenci« ne bodo vladali večno, bo po nas. Nič od tega se ni zgodilo, ko so oblast prevzeli »nestrokovnjaki«, kot diplomanti kumrovške šole označujejo doktorje znanosti v sedanji vladi. Toda če je ta vlada uspešna – in to velja za sleherno –, ni v prvi vrsti zato, ker so v njej strokovnjaki, ampak zato, ker se obnaša demokratično in državniško, presega torej ozke interese posameznih krogov ter najvišje postavlja skupne interese in skupno dobro.

Gospodarstvo in religija V nasprotju s totalitarno zaslepljenostjo, ki si domišlja, da bo ustvarila novega člo-

veka in novo družbo, demokracija kot oblika organizacije in vodenja družbe nima takih ambicij. Družba je sestavljena iz nepolitičnih ali, kot pravi Castoriadis, predpolitičnih prvin, kot so družina, socialna mreža, religija, običaji, gospodarstvo ... Vse to mora demokracija po eni strani spoštovati, sicer se sprevrže v diktaturo ali totalitarizem, po drugi pa oblikovati, da ne bi oviralo njenega obstoja in delovanja. Zato ima dvojno nalogo: mora se znati omejiti in hkrati biti sposobna omejiti predpolitične dejavnike. Naj to ponazorim z vlogo gospodarstva in religije. Demokracija mora prepustiti gospodarstvo gospodarstvu, hkrati pa mu ne sme dopustiti, da si jo podredi in prevzame skrb za skupne zadeve, ker ni za to in tega ne zmore. Mnogi opozarjajo, da se v globalnem svetu dogaja sovražen prevzem demokracije in je ta vse bolj podrejena kapitalu in trgu. In religija? Demokratski predsedniški kandidat Barack Obama je izjavil: »Vlade ne morejo same razrešiti svetovnih problemov, kot sta lakota in podnebne spremembe. Ne pravim, da so verske skupnosti nadomestna rešitev, pač pa, da moramo delati skupaj kristjani, judi, hindujci in muslimani, verujoči in neverujoči, da razrešimo izzive 21. stoletja« (La Croix, 4.7.08). To vse bolj prevladujoče spoznanje v demokratskem svetu se pri nas še ni uveljavilo.

»Levo« krilo naše demokracije se krčevito oklepa laicističnega fundamentalizma, najbolj mračnega dela svoje totalitarne dediščine, ki je izrazito izključujoč do katolištva. S tem preprečuje, da bi bilo razmerje med tem legitimnim segmentom družbe in demokracijo plodno in naravnano na skupno dobro. Medtem ko si kapital in trg res vse bolj podrejata politiko in tako dušita demokratičnega duha, pa mnogi zaradi interesov ali zaslepljenosti usmerjajo pogled javnosti v drugo smer

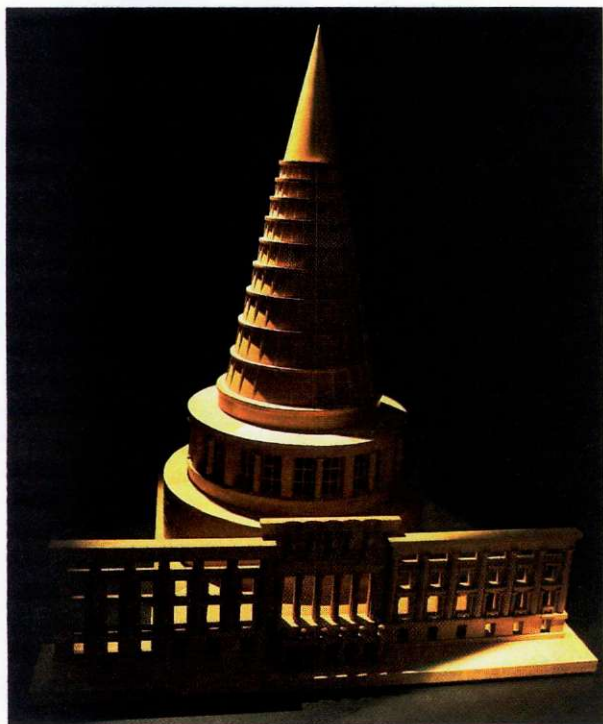
Medtem ko si kapital res vse bolj podreja politiko in tako duši demokratičnega duha, pa mnogi namerno usmerjajo pogled javnosti v Cerkev.

in jo prepričujejo, kako je Cerkev tista, ki prevzema oblast. Zato se ukvarjamo z namišljenimi, neumnimi problemi in dopuščamo, da smo zaradi njih sperti. Floskule: popovi lopovi, farji fevdalna gospoda, Cerkev veleposestnica, Uran tajkun ... je hrana za idiote, ne pa demokrate. Tudi to je spričevalo naše demokracije, predvsem pa etičnosti in profesionalnosti četrte veje oblasti!

Kljub povedanemu pa ne gre prezreti, da je zelo pomemben razlog za tak nerazsoden odnos do gospodarstva in Cerkev tudi v tem, da so resnični problemi kompleksni. Prave javne razprave o njih, ki bi odprla oči, ni, ali pa je tako »strokovna«, brez sleherne retorične veščine (znamenje demokratičnega manjka!), da navaden državljan res ne more ničesar razumeti. Ob takšnem stanju duha pa državljanov ni težko mobilizirati s pomočjo predsodkov, čustev, sprenevedanja, laži ... skratka vsega, kar je daleč od demokratične pameti in razsodnosti.

Tragičnost demokracije Odnos do gospodarstva in religije razodeva še eno razsežnost demokracije. Sočasno z njo nista nastali le filozofija in retorika, marveč tudi tragedija. »Ljudstvo lahko stori vse in ne sme storiti vsega. Česa ne sme storiti? Na to vprašanje ni vnaprejšnjega odgovora.« Kakor tragični junak odkrije prepozno, da je prestopil meje in storil nekaj nepopravljivega (pomislimo na kralja Ojdipa), tako tudi demokracija. Spoštovati mora meje, ki jih ni in so določene, šele ko so se nevede prekoračile in je nepopravljivo storjeno. Demokracija ne pozna »zunajdružbene norme, najsi bo teološka ali filozofska,« pravi Castoriadis, »in ogromna iluzija sodobnega racionalizma v slabem pomenu je prepričanje, da more vprašanje njenih meja razrešiti ustava ali deklaracija človekovih pravic.«

Tragičnost demokracije izvira iz njenih protislovij. Temelji namreč na zakonu, ki omejuje silo, in na sili, brez katere je zakon mrtva črka; na enakosti, ki vključuje, in na skupnosti, ki izključuje; na javni rabi razuma in besede, ki zagotavlja maksimalne rešitve, in na nevednosti, ki jo od takih rešitev oddaljuje ... Zaradi tega se mnogi raje ukvarjajo s svojimi, t.j. idiotskimi zadevami, javne, demokratične pa prepuščajo »strokovnjakom« oz. tistim, ki jih spodbujajo, naj kar ostanejo lepo doma. Ker imajo izvedenci, namazani z vsemi žavbami, odgovor na sleherno vprašanje, ne vedo, kaj naj bi z demokracijo in njeno tragično nedorečenostjo, neučinkovitostjo. Zato so jim pri srcu idioti, ki jim prepuščajo javne zadeve, da jih morejo učinkovito ukrojit po svojih zasebnih interesih, te pa potem prodajajo idiotom kot njihove oz. »nacionalne«. Zadovoljstvo je obojestransko. Adijo, demokracija!

Posli dinastije Šrot in drugih

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Pišemo o menedžerskih odkupih in kdo je financiral Boška Šrota, kako je ravnal Marjan Kramar, zakaj mora oditi, in vlogi nekaterih bank. T. i. stare sile še vedno poskušajo na silo ustaviti nadzornike trga, ti pa se jim upirajo z vsemi močmi.

V zadnjem času smo pričeli številnim poskusom ustavitve dela nadzornikov tako na področju varstva konkurence kot na trgu vrednostnih papirjev. V poskus zavlačevanja postopkov se vključujejo vse t. i. stare sile, vidno vlogo pri tem pa je z izgovorom varstva osebnih podatkov odigrala Nataša Pirc Musar, informacijska pooblaščenka. Vse to posamezniki počenajajo zato, da bi nadzornike trga in kapitala onemogočili pri njihovem delu, hkrati pa čakajo na septembrske volitve v upanju, da se bo vladna ekipa po njih zamenjala in se bo vse vrnilo na stare tire. Za obdobje pred letom 2004 je namreč veljalo, da smo

imeli vse ustanove, potrebne za tovrstni nadzor, vendar je bila zakonodaja pomanjkljiva, vodilni pa so si prizadevali, da bi koncentracija kapitala lahko potekala po načrtih članov Kučanovega Foruma 21.

Zastopnica tajkunov Ker je informacijska pooblaščenka Pirc Musarjeva Uradu za varstvo konkurence (UVK) izdala odločbo, s katero mu je prepovedala uporabo dela dokumentacije, zasežene v okviru preiskovalnih postopkov proti Mercatorju, Sparu in Engrotušu, to so na uradu pretekli ponedeljek tudi zapečatili, je v torek UVK proti informacijski pooblaščenki vložil tožbo

na ničnost in podrejeno odpravo ureditvene odločbe, s katero mu je to naložila. V tožbi informa-

cijski pooblaščenki Nataši Pirc Musar po besedah Janija Soršaka, direktorja UVK, očitajo, da »je prekoračila svoja pooblastila s tem, da je vso pošto označila za zasebno, brez ustrezne vsebinske presoje«. »S svojo odločbo je posegla v poslovno dokumentacijo, čeprav ji zakon o varovanju osebnih podatkov daje pooblastila zgolj glede nadzora nad varstvom osebnih podatkov,« je za STA pojasnil Soršak. Znano je, da je bil Soršak nad odločbo zgrožen, Pirc Musarjevi pa je očital, da ovira še nekončani postopek. Opozoril je,

Urad za varstvo konkurence pod vodstvom Janija Soršaka prebija led.

da urad za preiskavo kartelnega dogovarjanja med slovenskimi trgovci potrebuje le dostop do datotek, ki se nanašajo na poslovno komunikacijo prek elektronske pošte. Še pred tem pa je Soršak napovedal, da na UVK razmišlja tudi o vložitvi kazenske ovadbe zoper Natašo Pirc Musar.

Mariborski inštitut Ob vsem tem sta »se zgodili še dve pravni mnenji«. Enega je pri Inštitutu za primerjalno pravo Pravne fakultete v Ljubljani naročil UVK. Pravniki so ugotovili, da je urad ravnal zakonito, ko je v treh trgovskih verigah zasegel poslovno dokumentacijo, ki se nanaša na morebitno dogovarjanje o cenah, in da je bil inšpekcijski nadzor državnega nadzornika za varstvo osebnih podatkov Jožeta Bogataja, ki sodi pod okrilje Pirc Musarjeve, med preiskavo UVK v poslovnih prostorih Mercatorja nepotreben in neutemeljen, urad pa je deloval v skladu z zakonodajo. Kako usklajeno delajo trgovci, kaže primer, da so v Engrotušu naročili podobno analizo, vendar pri Inštitutu za civilno, primerjalno in mednarodno zasebno pravo Pravne fakultete v Mariboru, ki velja za »Šrotov« inštitut, saj so doslej Šrot in njegovi ljudje različne analize za svoje potrebe vedno naročali pri

Damjan Žugelj, ATPV

Marjan Kramar, NLB

Nataša Pirc Musar

Glede na delovanje t. i. starih sil in trgovcev je na dlani, da so se trgovci pri oblikovanju cen resnično dogovarjali in da je varuh konkurence na pravi poti.

njem in, zanimivo, vedno so bile v njihov prid. Tokrat pa je to (namesto »Šrotovega« Mercatorja) storil Engrotuš. Mariborski inštitut je torej ugotovil, naj UVK ne bi imel zakonske podlage za obdelavo in zaseg osebnih podatkov zaposlenih v Engrotušu. Spomnimo, da je bila na zaseženih trdih diskih računalnikov tudi elektronska

pošta, za katero vodilni v obeh podjetjih zatrjujejo, da so imeli v njej tudi zasebna elektronska sporočila, kar naj bi bilo sporno z vidika varovanja osebnih podatkov. Skratka, trgovci in njihovi botri so šli v boj zoper UVK in s tem ustavili pregled dokumentacije o morebitnem dogovarjanju glede cen. S tem posredno potrjujejo, da je

UVK na pravi sledi. Tega ne more nihče več zakriti niti spremeniti.

Ustavljajo tudi Žuglja Nič manj dejavna kot UVK ni Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP), ki jo vodi Damjan Žugelj. Ob tem, ko so se pred časom nekateri zelo trudili, da vlada Žuglja ne bi imenovala za direktorja, pri čemer so uporabljali tudi najnižkotnejše osebne diskvalifikacije, ki so se nato izkazale za izmišljene in neresnične, je pred kratkim udarilo še sodišče. Urh Bahovec, eden od kandidatov za direktorja ATPV, se je pritožil na izbiro, Upravno sodišče v Ljubljani pa je nato odpravilo sklep vlade in uradniškega sveta o imenovanju Damjana Žuglja za direktorja ATPV. Agencija je vladi nemudoma predlagala, naj Žuglja imenuje za vršilca dolžnosti direktorja agencije, in to je vlada tudi storila že naslednji dan na prvi seji po prejemu odločbe sodišča. Upravno sodišče v sodbi ni vsebinsko presojalo vprašanja izpolnjevanja pogoja delovnih izkušenj za opravljanje funkcije direktorja, kakor je trdil Bahovec v pritožbi (Žugelj naj po njegovo ne bi imel dovolj delovnih izkušenj glede na razpisne pogoje), temveč naj bi se bilo pri odločitvi opiralo na trditev, da je uradniški svet v obrazložitvi predloga za Žugljevo imenovanje

Šrota naj bi bila financirala (tudi) banka Raiffeisen

Po že znanih podatkih je t. i. menedžerski odkup Pivovarne Laško v povezavi z Infond holdingom financiralo prvotno pet ali šest bank. Šrotu naj bi bili odobrili 300 milijonov evrov posojila, in to v vsega šestih (6) tednih. Ker naj bi bili nekateri predsedniki uprav to storili na svojo roko ali iz kakšnega drugega razloga, so nato posojilo odpoklicali. Šrot je nato dobil posojilo pri drugi banki, o čemer sta z Andrijano Starina Kosem v javnosti že govorila (vsak posebej). Doslej se je v javnosti vedelo, da gre za mariborsko banko, večina je menila, da je bila Probanka z Romano Pajenk kot predsednico uprave. Po nam znanih podatkih pa naj bi bila Šrotu posojilo za poplačilo petih ali šestih bank odobrila banka Raiffeisen. To je nemara tudi razlog, da se je vodstvo te banke v zadnjih letih večkrat zamenjalo. Nekateri predsedniki uprav se menda niso strinjali s takim poslovanjem. A to še ni vse: Boško Šrot želi zdaj pomembnejši del PS Mercator prodati avstrijski družbi, ki je v lasti banke Raiffeisen, in to za čas desetih mesecev. S tem naj bi pridobil denar za konsolidacijo svojega lastniškega imperija, nato pa

Banka Raiffeisen

naj bi delež Mercatorja odkupil nazaj (za približno 250 milijonov evrov) in vse skupaj lepo zaokrožil. Podjetje Raiffeisen Investment je bilo ustanovljeno lani in kaže, da je bil tudi to del Šrotovega načrta, ki pa bo zdaj padel v vodo, saj UVK ni izdal soglasja za prodajo Mercatorja, ker sumi, da gre za t. i. parkirišče delnic.

Šrotovi ne izbirajo sredstev za doseganje svojega cilja.

Prevzemi Dela in Večera spet pod drobnogledom.

► neustrezno opredelil predlog za imenovanje, kar naj bi bili označili za hujšo kršitev postopka imenovanja. To pa pomeni, da je sodišče sklep o Žugljevem imenovanju odpravilo zaradi formalnih razlogov in zadevo vrnilo v vnovično presojo uradniškemu svetu. ATVP torej deluje naprej, kot da se ni zgodilo nič, in temeljito opravlja svoje delo na področju nadzora na kapital-skih trgih. Med drugim v zadnjem času raziskuje lastniške povezave podjetij v lasti DZS oziroma Bojana Petana. Uslužbenci ATVP so tako pred kratkim obiskali Terme Čatež, nato pa še DZS, iskali pa so dokumentacijo, ki bi dokazala oziroma ovrgla sum morebitnega usklajenega delovanja med posameznimi delničarji v Termah Čatež in družbo, v nadaljevanju pa naj bi obiskali še preostale domače lastnike Term Čatež, za katere sumijo, da so lastniško povezani.

Kaj vse dela UVK? UVK pod Soršakovim vodstvom že nekaj časa ugotavlja koncentracijo v družbah Pivovarna Laško, Istrabenz in tudi v množici drugih družb, kjer obstaja sum, da so t. i. parkirišča delnic. V družbi Merkur je bil postopek uveden lani in je že končan, vendar UVK preverja udeležbo Merkurja v Gorenjski banki in Perutnini Ptuj (postopek zoper Perutnino Ptuj je že uveden). UVK že dalj časa vodi tudi postopek presoje koncentracije v družbi Večer. Prav tako interno preverja možnosti za vnovično uvedbo postopka v družbi Delo. V vseh primerih, kjer je prišlo do poskusa prevzema ciljne družbe s strani uprave (t. i. menedžerski

prevzemi) in ima ciljna družba prevladujoč položaj na trgu, je UVK uvedel presojo skladnosti koncentracije s pravili konkurence. Do samorazkritja lastništva prek t. i. poštnih nabiralnikov v Pivovarni Laško in Istrabenz je prišlo v pretežni meri prav zaradi postopkov, ki jih je vodil UVK. Banka Slovenije je začela sodelovati z UVK komaj v mesecu maju 2008, potem ko je začela postopke nadzora v nekaterih bankah, ki so financirale menedžerske prevzeme. Dodajmo, da ima UVK s tožilstvom sklenjen načelen dogovor o sodelovanju, vendar pa si na uradu želijo ažur-

bila v začetku junija, obravnavali problematiko koncentracije kapitala v Sloveniji, vladi pa naročili, naj pripravi celovito poročilo o tem. Vlada je to storila in na eni zadnjih sej sprejela poročilo o aktivnostih v zvezi s problematiko koncentracije kapitala. V poročilu, ki ga je poslala državnemu zboru, je zapisala, da je ministrstvo za finance pripravilo predloge potrebnih zakonskih sprememb. Državni zbor jih je konec junija po hitrem postopku tudi sprejel. Sprejeti noveli krepi nadzorniške pristojnosti, uvajata nove nadzorne ukrepe in utrjujeja institucionalno

radijskega oziroma televizijskega programa ali izdajatelja splošnoinformativnega tiskanega dnevnika. Ministrstvo pri tem poudarja, da zavrača izdajo soglasja v primerih, ko niso izpolnjeni zakonski pogoji oziroma ko bi bil presežen mejni dovoljeni delež, s čimer bi prišlo do nedovoljene koncentracije. Tako je ministrstvo storilo v primeru podjetja PRO PLUS, lastnika POP TV, v postopku pridobitve 100-odstotnega deleža v izdajatelju televizijskega medija TV PIKA, soglasje pa je bilo zavrnjeno tudi v številnih drugih primerih. Ob tem poudarjajo, da lahko ustrezno izvajajo

Marjan Kramar, predsednik uprave NLB, je brez soglasja nadzornega sveta odobril najmanj eno posojilo za menedžerski odkup podjetja, zaradi česar se mora posloviti s te funkcije.

nejšo obravnavo ovadb, ki so jih že vložili. Menijo, da je treba okrepiti tudi sodelovanje s policijo, zlasti na področju tehnične pomoči UVK, dopolniti pa je treba še zakonska določila. Tako navaja vlada v poročilu, ki ga je pripravila na zahtevo državnega zbora.

Vladno poročilo Poslanci državnega zbora so na izredni seji, ki je

neodvisnost ATVP ter Agencije za varovalni nadzor (AZN).

Področje medijev V vladnem poročilu je del namenjen tudi ministrstvu za kulturo, ki odloča v zadevah izdaje soglasij tistim osebam, ki želijo pridobiti več kot 20 odstotkov lastninskega ali upravljalškega deleža oziroma deleža glasovalnih pravic v premoženju izdajatelja

Štiri odstotke za odkupe

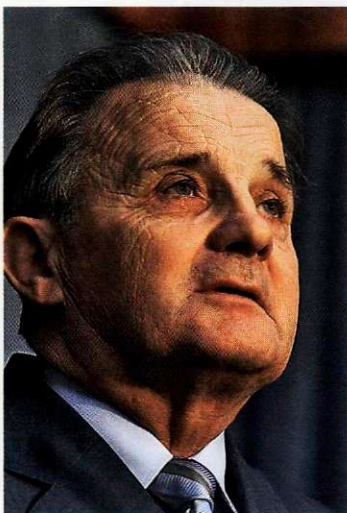
Po naših podatkih so banke v preteklosti za posojila za menedžerske odkupe namenile 4 odstotke (okoli milijardo evrov) razpoložljivega posojilnega potenciala. Odstotek ni velik in to ne more zamajati bančnega sistema.

Guverner BS Marko Kranjec

Jože Tanko, SDS

Vili Trofenik, Milan Petek in Breda Pečan se delajo, kot da so menedžerski odkupi od včeraj.

postopke izdaje soglasij le tedaj, kadar so predloženi dokumenti in podatki popolni in resnični. Ker očitno obstaja dvom o resničnosti podatkov (Delo, Večer, Pivovarna Laško, Kolonel ...), je ministrstvo začelo pregledovati dokumentacijo že končanih zadev, ali je bilo v katerem od preteklih upravnih primerov morda izdano soglasje na podlagi neresničnih ali napačnih podatkov. Dokumentacijo v zadevi pridobivanja soglasja Pivovarne Laško je ministrstvo že poslalo pristojnim organom.

Primer Dela Ministrstvo pregleduje vso dokumentacijo, s katero razpolaga in ki utegne biti sporna z vidika morebitnih koncentracij. Doslej so na ministrstvu naleteli na sum spornega ali netransparentnega lastništva kapitala v primeru Pivovarne Laško in Talisa oz. družbe

DEL. Dokumentacijo so v nadaljnje preverjanje poslali pristojnim organom, kot so: UVK, ATVP, ministrstvu za gospodarstvo in državnemu tožilstvu. Na ministrstvu so prosili UVK, naj jim pošlje podatke o lastniški strukturi podjetja Večer oziroma povezavah s Pivovarno Laško, Infond Holdingom, Centrom naložbe, Kolonelom in Delom. Ministrstvo za kulturo preverja tudi možnosti sprememb in dopolnitev zakonski določb, pri čemer ugotavlja, da je treba nekatere stvari dopolniti ali spremeniti.

Menedžerski odkupi Ob vsem tem se je spet odprla tema financiranja menedžerskih odkupov. Tako so opozicijski poslanci Vili Trofenik (Zares), Milan Petek (LDS) in Breda Pečan (SD) pretekli teden predstavili zahtevo, da jih Banka Slovenije seznani s po-

datki o posojilih, najetih za financiranje menedžerskih odkupov. Pri tem so vladi med drugim očitali, da se menedžerski odkupi z najemanjem posojil, zavarovanih z vrednostnimi papirji, niso začeli šele letos, temveč kmalu po nastopu te vlade. Na to so se odzvali na finančnem ministrstvu in zapisali, da se z očitkom nikakor ne morejo strinjati, saj so bili tovrstni odkupi že v mandatih prejšnjih vlad, šele ta vlada pa je ustrezno uredila zakonodajo. Trofenika je tudi zanimalo, ali je dokapitalizacija NLB in NKBM povezana z odobravanjem posojil, zavarovanih z vrednostnimi papirji ciljnih podjetij. Finančno ministrstvo je na to odgovorilo, da odobravanje posojil, zavarovanih z vrednostnimi papirji ciljnih podjetij, ni v ničemer povezano z dokapitalizacijo bank. Namen dokapitalizacije je namreč pridobitev svežega kapitala, ki ga družba nameni za investicije, financiranje razvoja, širitev na druge trge itd. Glede na to, da je vodenje poslovanja banke v izključni pristojnosti uprave banke in da delničarji na dnevne posle katere koli delniške družbe, tudi banke, nimajo vpliva, dokapitalizaciji NLB in NKBM ne moreta biti in nista povezani z odobravanjem posojil, zavarovanih z vrednostnimi papirji ciljnih podjetij, kot zavajajoče navaja poslanec Trofenik. Podobno je na to vprašanje ob robu ogleda sanacije škode po nedavnem neurju v vasi Gozd nad Kamnikom odgovoril tudi premier Janez Janša. »Mislim, da to ne drži. Že laičen pogled na bančništvo v Evropi in

svetu kaže, da so dokapitalizacijska sredstva potrebna za normalno delovanje bank.«

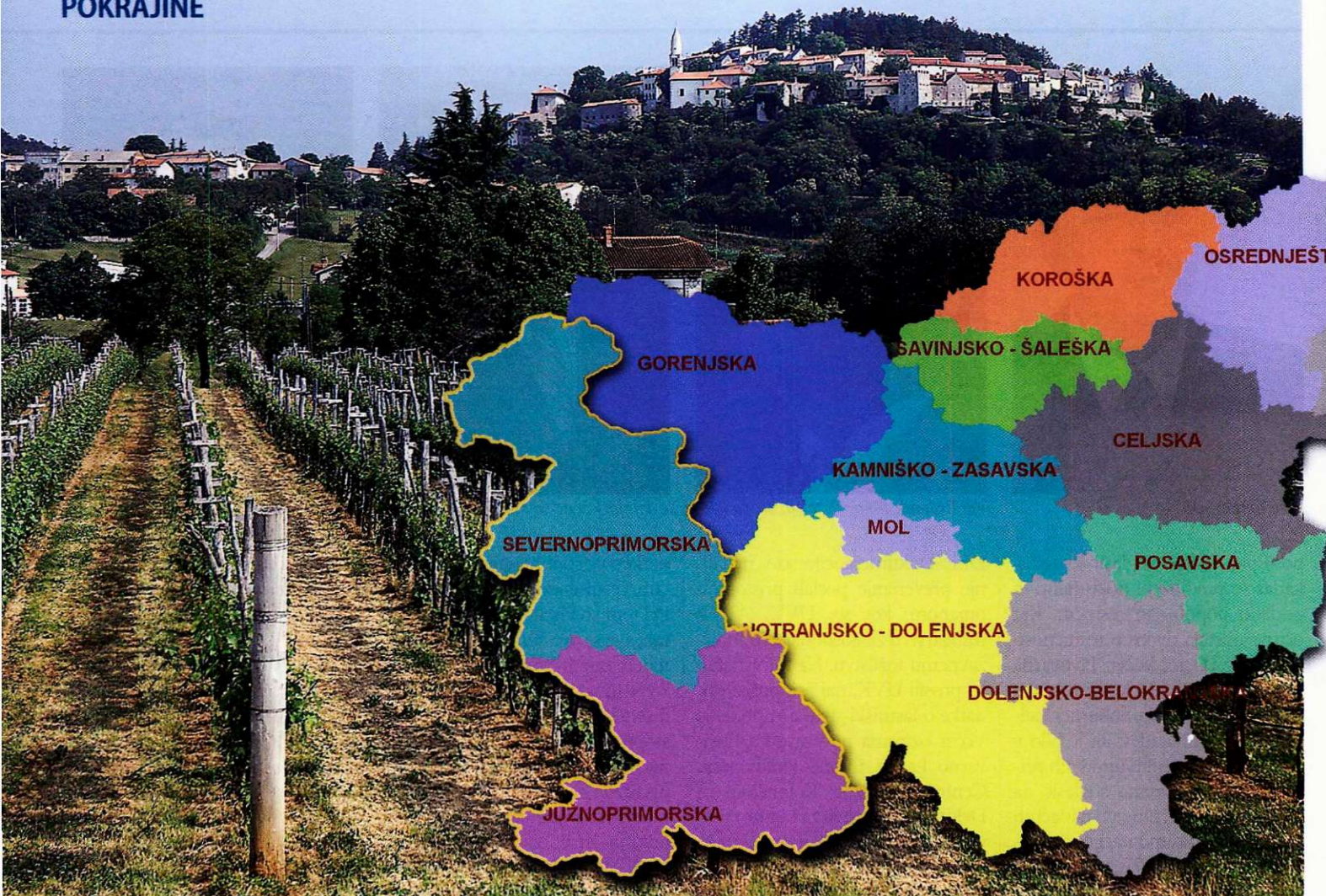
Vloga Marjana Kramarja Ob vsem tem povejmo, naj bi bila po nam znanih podatkih pri nekaterih poslih, povezanih s koncentracijo kapitala, sodelovala tudi NLB, o čemer je govoril Jože Tanko, vodja poslanske skupine SDS. Odločitev naj bi bil sprejel predsednik uprave NLB Marjan Kramar, in to brez soglasja nadzornega sveta. Kramar je pred kratkim sporočil, da ne bo vnovič kandidiral za predsednika uprave, že takrat pa je bilo znano, da ga nadzorniki niti ne bi potrdili, zato jih je prehitel. Tanko je na domnevo, da bi bila zaradi tega potrebna dokapitalizacija NLB, odgovoril, da nima vpogleda v delovanje NLB, odločitve o kapitalski ustreznosti pa sprejema Banka Slovenije. Sicer pa je boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji temeljna naloga vsake vlade, je še dejal Tanko. **D**

Ministrstvo za kulturo je zavrnilo prevzem TV Pike s strani lastnika POP TV.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Na referendumu sta se pokrajini glede ustanovitve izrekli različno.

Zdrahe na Primorskem

Damjan Popič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Na Primorskem so se ljudje na referendumu odločili za Severnoprimorsko pokrajino, prebivalci južne Primorske pa so se izrekli proti. Tako ostaja vprašanje, kakšna bo končna podoba Primorske, prav tako pa tudi njeno ime.

V civilni družbi, ki se je na severnem Primorskem aktivno vključila v predreferendumsko kampanjo, so z izidi referenduma deloma zadovoljni. V Forumu za Goriško tako pozdravljajo naklonjenost ustanovitvi pokrajine, v civilni iniciativi Za Primorsko pa zmago imena Severnoprimorska pokrajina. Kljub izidu posvetovalnega referenduma, na katerem so

prebivalci 13 severnoprimorskih občin podprli ime Severnoprimorska pokrajina, so v Forumu za Goriško prepričani, da bi bilo ustrežnejše poimenovanje Goriška Primorska.

Nasprotovanja imenu Predsednik Forumu za Goriško Boris Nemec je z izidi referenduma zadovoljen. »Glede na strahovito gonjo proti nam je izid referen-

duma dober. To je bil le posvetovalni referendum, na katerem je verjetno res neka skromna večina bolj naklonjena imenu Severna Primorska, medtem ko je zelo močna manjšina naklonjena imenu Goriška,« je referendumski izid, na katerem je 61 odstotkov volivcev podprlo ime Severnoprimorska, 43 odstotkov pa ime Goriška pokrajina, komentiral Nemec. V forumu zato predlagajo kompromisno ime Goriška Primorska.

S svojim predlogom nameravajo seznaniti vlado, poskušali pa bodo prepričati tudi enega od poslancev državnega zbora, da bi amandma o novem imenu vložil

ob obravnavi pokrajinske zakonodaje v parlamentu, so sklenili člani foruma. Če bi ta amandma padel, predlagajo novega, po katerem bi o imenu lahko odločal novoizvoljeni svet pokrajine na svoji prvi seji, in sicer z dvotretnjsko večino, je dejal Nemec.

V forumu poimenovanje Goriška Primorska zagovarjajo z argumentom, da je takšno ime zgodovinsko ustrezno, saj Primorska kot politična in upravna enota nikoli ni obstajala, temveč je le enota, s katero se Primorci lahko poistovetijo. Večina volivcev se je odločila za ime Severnoprimorska pokrajina, kar je po Nemčevih besedah posledica dej-

Ob tako nizki stopnji konsenza glede poimenovanja je ideja o poenoteni Primorski neuresničljiva.

stva, da so imeli sami

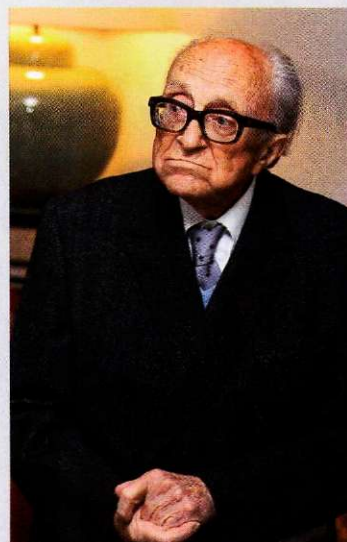
na voljo manj denarja in sredstev za propagando. Medtem ko se Nemcu nizka volilna udeležba ne zdi sporna, saj so na volišča po njegovem mnenju prišli »tisti, ki jih to zanima«, pa pobudnik civilne iniciative Za Primorsko Marjan Bevk meni, da ta ne daje legitimnosti za ustanovitev Severno-primorske pokrajine. V civilni iniciativi, ki je ljudi pred referendumom pozvala k bojkotu, so zato zadovoljni, da se je na volišča odpravila manj kot petina vseh volilnih upravičencev na Primorskem. Prepričani so, da bi bila v primeru, če bi se Primorci odločali o tem, ali želijo enotno Primorsko, udeležba na referendumu znatno višja.

Vsaka alternativa imenu Primorska bi po Bevkovem mnenju pomenila, da je bil »boj Primorcev za priključitev matični domovini nepomemben in lahko roma na smetišče zgodovine«. Civilna iniciativa je zbrala tudi nekaj več kot 20.000 podpisov za ohranitev imena Primorska. Nemec Bevkovi dikciji nasprotuje.

»Vsak ima pravico, da se ne strinja z imenom Goriška, ampak če nekdo pošilja na smetišče zgodovine nekaj, kar je del naše kulturne dediščine, je to žalitev,« je dejal. Forum za Goriško je prav tako začel zbirati podpise in jih v nekaj dneh zbral več kot 4.000 za ime Goriška pokrajina.

Enotna Primorska? Enotna Primorska se je večkrat pojavila kot opcija za poimenovanje pokrajine, vendar na referendum zaradi gospodarske različnosti obeh delov Primorske ni bila vključena. To je izzvalo mnogo nasprotujočih si mnenj, najostrejši zagovornik enotne Primorske pa je prav civilna iniciativa Za Primorsko. V sporočilu so zapisali, da sta za Primorce ustrezno oziroma primerno zgolj referendumsko vprašanje, ali želijo enotno primorsko pokrajino ali pa želijo, da je slednja razdeljena na dva dela – severni in južni del.

Ob tem ostaja vprašanje »ogrožene primorskosti«, ki je glavni razlog za ogorčeno nasprotovanje nekaterih poimenovanju Goriška pokrajina, hkrati pa je tudi glavno jabolko pokrajinskega spora med prebivalci Primorske. Zanimivo je, da je spor v bistvu notranje narave, saj so ga sprožili Primorci sami – s tem ko je ožja Goriška postavila zahtevo za lastno pokrajino s tem imenom. Najprej sta se v vladnih načrtih omenjali Severnoprimska in Južnoprimska pokrajina. Ob vztrajanju Goriške pri svojem imenu je na koncu vlada v

Pri izbiri imena je aktivno sodeloval tudi tržaški pisatelj Boris Pahor.

letu 2007 predlagala Goriško in Južnoprimska oz. Goriško in primorsko pokrajino, s čimer so vlado prisilili v iskanje kompromisnih rešitev, obsojenih na to, da ostanejo umetni konstrukti. Tako je nastal tudi predlog za Istrsko-kraško pokrajino. Za marsikoga je bila tudi ta ideja povsem sprejemljiva, vendar pa ob vztrajanju nekaterih, da mora primorska pokrajina pač biti Primorska, ta predlog ni bil sprejet. Na zborovanju v Ajdovščini je tudi pisatelj Boris Pahor nakazal kompromisno rešitev, in sicer z nazivoma Goriška primorska pokrajina in Istrsko-kraška primorska pokrajina, vendar tudi ta predloga nista dobila zadostne podpore. Ob tako nizki stopnji konsenza glede poimenovanja se

Boris Nemec, Forum za Goriško

Po prepričanju civilne iniciative Za Primorsko bi vsako drugo poimenovanje kot Primorska razvrednotilo boj Primorcev za priključitev matični domovini.

ideja o poenoteni Primorski zdi bržkone neuresničljiva.

Navrsti so občine Potem ko je vlada v državni zbor poslala predlog zakona o ustanovitvi pokrajin, naj bi se zdaj o predlaganem pokrajinskem zemljevidu izrekle še občine. Kot rok, do katerega v državnem zboru pričakujejo njihova mnenja, je določen 10. avgust. Predlagani pokrajinski zemljevid ne odstopa bistveno od tistega, ki je bil podlaga za odločanje na junijskem posvetovalnem referendumu. Zaradi razdelitve Osrednjeslovenske pokrajine na dve manjši, Kamniško-zasavsko in Notranjsko-dolenjsko, je sedaj predvidenih 13 pokrajin in poseben status mestne občine Ljubljana, ki bi prevzela tudi izvajanje pokrajinskih nalog. **D**

Gospodarski razvoj Primorske

Igralništvo, ki je še vedno pomemben gospodarski nosilec razvoja na Primorskem, je bilo prav tako tema seje Forum za Goriško. Člani so razpravljali o morebitni širitvi igralništva na Goriškem oz. predlogu Hita, da bi skupaj z občinami Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Renče-Vogrsko in Miren-Kostanjevica, ki bi imele 52-odstotni lastniški delež, v Vrtojbi postavili igralniško-zabavišni center.

Na seji so govorili še o razvojnih potencialih Goriške. Kot je dejal član foruma Radovan Grapulin, so se sešla vodstva novogoriške in šempetrsko-vrtojbenske občine ter Univerze v Novi Gorici in sklenila, da Nova Gorica čez dve desetletji ne bo več igralniško mesto, ampak mesto visokih tehnologij, pri čemer bo glavno vlogo odigrala univerza. Proračun Severnoprimske oziroma Goriške pokrajine, kjer živi 120.000 ljudi, bi ob uvedbi te pokrajine 73,5 milijona evrov, na pokrajino pa bi z državne ravni prenesli okoli 250 delovnih mest.

Črn dim prekril Dravsko polje

Klemen Kocjančič, foto: Andreja Velušček, PGD Lovrenc na Dravskem polju

Prebivalci Lovrenca na Dravskem polju so 17. julija vdihavali gost dim, ki se je valil z odlagališča gum. Ves četrtek so se gasilci bojevali z ognjem, a šele proti večeru jim ga je uspelo omejiti, ponoči pa so uspešno končali intervencijo.

Podoben dogodek se je na lokaciji, ki jo upravlja podjetje Albin Promotion, zgodil manj kot pred letom dni. 16. avgusta 2007 je požar zajel skladišče avtomobilskih pnevmatik; takrat je zgorelo okoli 110 ton in delovni stroj, vreden več kot 350.000 evrov. Že pred lanskim požigom so ustrezne službe ugotovile, da podjetje deluje brez gradbenega dovoljenja, brez soglasij za odlaganje odpadnih gum in da iz gramoznice odvažajo gramoz. Kljub prvemu opozorilu inšpektorice Marjane Mikola Terbuc je podjetje še na-

prej delovalo. Lastnika podjetja Albina Brencla so 13. avgusta povabili k načelniku inšpektorata v Mariboru, kjer so mu osebno izročili odločbo o takojšnji ustavitvi vseh del in mu naložili tudi denarno kazen. Nekaj dni zatem je prišlo do prvega požara.

Dim ogrožal več naselij Letošnji požar je izbruhnil pol ure pred polnočjo in se kljub hitri intervenciji gasilcev Prostovoljnega gasilskega društva Lovrenc na Dravskem polju razširil in zajel celotno odlagališče. Predstavniki podjetja sprva niso

Krajani zahtevajo odškodnino in zaprtje podjetja.

znani povedati, koliko gum je bilo vskladiščenih, medtem ko so strokovnjaki ocenili, da jih je bilo na odlagališču več tisoč ton. Anton Leskovar, vodja gasilske intervencije, je dejal, da je požar zajel okoli »150 metrov

dolgo, 40 metrov široko in 6 metrov visoko polje«. Ob tem se je dvigoval gost dim, ki se je začel širiti proti severozahodu in ogrožati prebivalce. Štab Civilne zaščite mestne občine Ptuj je pozval vse prebivalce, naj se ne zadržujejo na prostem ter naj ne vdihavajo dima in saj. Po navedbah Andreja Planinška z Zavoda za zdravstveno varstvo Celje so nekatere vrste

Sanacija pogorišča bo dolgotrajna.

Odlagališče je nastalo na gramoznici na Dravskem polju.

gum »potencialno kancerogene«. Emil Žerjal z mariborskega zavoda pa je dodal, da je ogljikov monoksid, ki se izloča ob gorenju, strupen, medtem ko saje »za zdravje ljudi niso akutno nevarne«. Dnevna intervencija pod vodstvom Martina Vrbanciča je na pomoč poklicala tudi okoliške gradbenike, da so na požarišče navozili 200 tovornjakov gramoza (pridobili so ga v kanalu za hidroelektrarno Zlatoličje), saj je to edini način gašenja goreče gume. Pozno dopoldne so del požarišča omejili in pogasili. Popoldne so gasilci za gašenje uporabili tudi 1000 litrov bioversala, tekočine, ki je začasno umirila požar in omogočila dodaten navoz gramoza. Proti večeru pa jim je uspelo dokončno pogasiti požar. V intervenciji je sodelovalo več kot 500 gasilcev iz 35 gasilskih društev.

Odziv okoljskega ministrstva

Ministrstvo za okolje in prostor je ob požaru izdalo obvestilo, da Albin Promotion nima koncesije in da nima statusa odlagališča, ampak le status začasnega skladišča izrabljenih avtomobilskih gum. Podjetje ima naslednja dovoljenja: gradbeno dovoljenje za postavitev premičnega mlina za razrez gume, okoljevarstveno dovoljenje za razrez in dovoljenje za sanacijo gramoznice z granulatom. Gramoznico, ki je nastala po koncu druge svetovne vojne, je podjetje želelo sanirati z odlaganjem razrezane gume, jo na koncu prekriti s plastjo zemlje in pridobljeno površino spremeniti v travnik.

Zaskrbljeni krajani Poleg nevarnosti strupenega dima in kancerogenih so krajani izrazili zaskrbljenost zaradi pitne vode. Neposredno pod gramoznico, le dober meter niže, je namreč podtalnica, ki z vodo preskrbuje Lovrenc. Med intervencijo se je v delu Lovrenca pojavila voda rjavkaste barve. Po zagotovilih Ivana Dobnika iz Komunale Ptuj

Kdo bo odgovarjal za škodo?

je to posledica čezmernega črpanja vode za gašenje požara, saj je »naplavilo usedline, ki pa vode niso onesnažile«. Pogorišče je od črpališč vode oddaljeno okoli 4 kilometre, pri čemer je hitrost podtalnice le 2,5 metra na dan; njeno morebitno onesnaženje, »ki ga sicer ni mogoče izključiti, bi postalo opazno šele čez nekaj let«. Zagotovila o neoporečnosti vode je podal tudi Emil Žerjal, vendar je poudaril, da bo potrebno dolgotrajno opazovanje kakovosti vode. Zavod za zdravstveno varstvo Maribor je izdal še opozorilo glede uživanja sadja in zelenjave, ki je bilo izpostavljeno dimu in sajам.

Kriminalisti začeli delo Policija in kriminalisti so začeli zbirati obvestila ter ugotavljati, kako je prišlo do požara. Sumijo, da gre za kaznivo dejanje povzročitve splošne nevarnosti, je sporočil Franc Vrtič,

Upravlavec deponije Albin Brencl bo ustavil dosedanje dejavnost.

tiskovni predstavnik Policijske uprave Maribor. Predstavniki podjetja so sporočili, da je bil požar nedvomno podtaknjen. Že ob prvem požaru lani je podjetje razpisalo denarno nagrado za informacije v zvezi s požigom, vendar policija ni odkrila storilca.

Odziv občine Kidričevo Odbor za varstvo okolja in požarno varnost občine Kidričevo, kamor spada Lovrenc, je na seji 18. julija sklenil, da bodo v sodelovanju z županom Jožetom Murkom naredili vse, da bodo preprečili nadaljnje odlaganje odpadnih gum. Hkrati bodo poskusili doseči preklic vseh do sedaj izdanih dovoljenj, uvesti 24-urni nadzor na lokaciji in zagotoviti čim hitrejšo odstranitev preostale gume iz gramoznice. Občina je tako pozvala vse prebivalce, ki so med požarom utrpeli škodo, da jo evidentirajo in sporočijo do 28. julija.

Ustanovljena civilna iniciativa

Osemnajstega julija so krajani ustanovili Civilno iniciativo za sanacijo deponije odpadnih gum v Lovrencu na Dravskem polju.

Njihova glavna zahteva je takojšnja ustavitev del in predelave gum v gramoznici. Napovedali so, da bodo vložili odškodninske zahtevke za povzročitev materialne škode, ki je nastala na njihovih objektih, avtomobilih in pridelkih. Na policijo so naslovili zahtevo, naj poleg ovadbe zoper povzročitelja splošne nevarnosti vložijo še ovadbo proti objektivno odgovornemu upravitelju odlagališča. Od pristojnih uradov pa zahtevajo takojšnji preklic vseh dovoljenj, ki jih ima podjetje Albin Promotion, trajno prepoved opravljanja predelave in skladiščenja odpadne gume, odstranitev vse gume, zasip gramoznice z neoporečnim materialom, izvedbo analize o posledicah požara na ljudi in okolje, podatke o opravljenih inšpekcijskih nadzorih podjetja, sondažo terena in namestitve merilne naprave za spremljanje kakovosti zraka. Postavili so 10-dnevni rok, saj se bojijo, da bo močno deževje izpiralo škodljive snovi v podtalnico. Njihovim zahtevam so se pridružili tudi Zeleni Slovenije in Zveza ekoloških gibanj Slovenije. **D**

Nevarno uničevanje odpadne gume

Ob tem požaru se ljudem porajajo skrbi za okolje in lastno zdravje, saj v Sloveniji delujejo kar štirje koncesionarji, ki sežigajo gumo. Bolj ekonomično in okolju prijazno bi bilo zagotoviti ustrezne predelovalnice gume v granulatu, ki se uporablja kot dodatek v asfaltu. Na ta način bi se znebili gume in pridobili gradbeni material. Seveda pa je treba zagotoviti ustrezno skladiščenje in sprotno predelavo, da se guma ne nakopiči v večtisočtonske kupe.

»Norost, ki deluje!«

Maruša Mihelčič, foto: Andreja Velušček

Prvi slovenski skavtski tabor, ki ga prireja Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS), je potekal od 19. julija do 3. avgusta pod geslom »Norost, ki deluje!«. Slogan povzema razigranost mladih in vzgojo na zabaven način.

Tako imenovani jamboree je potekal na dveh prizoriščih. Del programa so organizatorji izvedli na travniku pri Podturjaku v občini Velike Lašče, mlajši udeleženci pa so bili nastanjeni v Osnovni šoli Dobropolje. Prvega slovenskega skavtskega tabora se je udeležilo 3.500 skavtov, 100 članov Slovenske zamejske skavtske organizacije (SZSO) iz Trsta in Gorice, 100 odraslih skavtov Zveze bratovščin slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZBOKSS), 80 nekdanjih voditeljev z družinami in 280 posameznikov, ki so pomagali pri pripravi tabora in so delali kot osebje.

Po starostnih skupinah Organizatorji so tabor razdelili na štiri programske sklope, prilagojene posameznim starostnim

stopnjam. Posamezniki srednje starostne skupine izvidniki in vodnice, ki zajema otroke, stare od 11 do 16 let, so s taborom začeli že v soboto, 19. julija, na tabornem prostoru v Podturjaku. Volčiči in volkuljice, predstavniki najmlajše skupine, ki obsega starostno obdobje od 8 do 10 let, so na tabor prispeli v ponedeljek, 21. julija. Njihov del programa je potekal na Osnovni šoli Dobropolje, kjer so bili med jamboreejem tudi nastanjeni. Šele v petek, 25. julija, so na prizorišče prispeli popotniki in popotnice člani najstarejše starostne skupine od 17 do 21 let. Skupaj z njimi so se tabora v istem terminu udeležili še predstavniki Zveze bratovščin odraslih skavtov

in skavtinj ter nekdanji voditelji s svojimi družinami.

Program dogajanja Iz Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (ZSKSS) so nam po-

slali program tabora, ki je bil prav tako razdeljen na več starostnih skupin. Izvidniki so se preizkušali v veščinah preživetja v naravi in športnih igrah, ki so jih poživila še tekmovanja v nogometu, odbojki in skavtskih igrah. Potegovali so se za naziv najboljšega dekleškega oziroma fantovskega voda in za zmago v kategoriji najboljšega voda po posamezni skupini živali, po kateri se vod imenuje. Organizatorji so pripravili tudi številne delavnice, v katerih so se mladi učili ustvarjalnih veščin, spoznavali elemente prve pomoči, veliko novega so izvedeli tudi o lovstvu, plezanju in kuhi. Skavti so pripravili tudi zelo zanimivo igro, ki se je navezovala na ustanovitelja skavtov Roberta Badna Powlla, ki se je v Afriki bojeval proti divjim Burom. Poseben izziv za mlade skavtinje

Mladi so se po starostnih skupinah udeleževali številnih delavnic.

in skavte je tako imenovala pot preživetja. Udeleženci izziva so se morali prebiti mimo blatnih rogov in številnih ovir. Najmlajši člani tabora, volčiči, so spoznavali stare Slovence in njihove značilnosti. V okviru delavnic so spoznavali njihove običaje, izdelovali so stara orodja in obleke. Stroške organizacije tabora bo delno pokrila tabornina, ki so jo morali plačati člani za bivanje na taboru. Del sredstev so pridobili tudi s pomočjo sponzorjev, ki so jim poleg denarja pomagali tudi z materialom in s storitvami. Predstavnica za stike z javnostjo pri skavtski organizaciji Barbara Pavlakovič je dejala, da je bil jamboree za skavte največji finančni zalogaj doslej, stroške tabora pa ocenjujejo na 0,3 milijona evrov.

Skavtstvo, slovenstvo ... Skupni del tabora je potekal od 25. do 27. julija. Ti dnevi so bili posvečeni vsem skavtom. V okviru skupnega programa so udeleženci praznovali svoje tri korenine, ki jih sestavljajo skavtstvo, slovenstvo in katolištvo. Petek je bil posvečen skavstvu in povezovanju lokalnih enot. Sobota je bila v znamenju druge korenine, slovenstva. Skavti in skavtinje so poskušali zgraditi grad prednikov, v popoldanskem času pa so pripravili sejem z imenom Naša kokoš, na katerem se je vsaka lokalna enota predstavila s svojo krajevno posebnostjo. Tako so na sejmu predstavili različne zanimivosti posameznih slovenskih krajev. Za mlajše skupine se je prvi slovenski skavtski tabor končal v nedeljo, 27. julija, s tretjo skavtsko korenino, katolištvom. Tabor se je končal s slovesno mašo, ki jo je vodil celjski škof Anton Stres. Maše so se lahko udeležili tudi starši in drugi obiskovalci, prav tako pa tudi velikega praznovanja, ki so ga organizatorji tabora pripravili ob koncu jamboreeja. Popotnice in popotniki so na prizorišče prišli šele v petek, 25. julija. V okviru tabora so obiskali različne kraje po Sloveniji in kot prostovoljci pomagali ljudem. Program bodo končali v nedeljo, 3. avgusta.

Na obisku Na skavtski tabor v Podturjaku so bili povabljeni

tudi številni ugledni gostje, med drugim predsednik vlade Janez Janša, vendar se obiska ni mogel udeležiti. Ogleda jamboreeja so se kljub slabemu vremenu udeležili nekateri predstavniki ministrstev, med drugimi državna sekretarka Magdalena Šverc in nacionalna koordinatorka ekošol Nada Pavšer. V soboto, 26. julija, se je skavtskega sejma udeležil predsednik državnega zbora France Cukjati, ki naj bi bil v mladosti tudi sam skavt. Sklepnega dela jamboreeja za starejšo starostno skupino popotnikov, ki bo potekal v soboto, 2. avgusta, se bo udeležila Mojca Kucler Dolinar, ministrica za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Že v petek pa naj bi prizorišče dogajanja obiskala tudi poslanka evropskega parlamenta Ljudmila Novak. Škofa Anton Stres in Anton Jamnik sta se udeležila srečanja s skavti v Podturjaku.

Optimistično v prihodnost

S predstavnic ZSKSS Barbaro Pavlakovič smo se pogovarjali tudi o sedanjem stanju in prihodnosti skavtske organizacije. Združenje slovenskih katoliških

Neurje pokvarilo razpoloženje

Program je v soboto, 19. julija, in del nedelje, 20. julija, potekal nemočno, saj so se skavti zelo zabavali ob živahnem programu in lepemu vremenu. V noči na ponedeljek pa je skavtski tabor v Podturjaku zajelo neurje z močnim dežjem. Nekaj šotorov je poplaval, dva izmed njih pa je podrl močan veter. Skavti dveh podtaborov, ki so bili v času neurja na pohodu, so zavetje in prenočišče poiskali v Domu krajanov na Turjaku. Nedeljsko neurje je precej namočilo taborni prostor, zato so imeli skavti in skavtinje veliko dela s sušenjem svojih stvari. V ponedeljek so udeleženci tabora v strahu, da bi se neurje ponovilo, dodatno pritrdili šotore in izkopal jarke za odtok vode. Na srečo je v popoldanskih urah dež ponehal, zato so lahko znova začeli delati po programu. Po zagotovilih Pavlakovičeve neurje ni povzročilo večje materialne škode, prav tako pa ni ogrozilo programa in udeležencev.

T. i. jamboree se je začel v soboto, 19. julija, v Podturjaku.

Popotniki in popotnice potujejo po Sloveniji.

skavtinj in skavtov je nevladna in neprofitna organizacija, ki združuje več kot 4.400 članov in 700 voditeljev. Razdeljeni so v 66 stegov oziroma lokalnih enot po vsej Sloveniji. Organizacija si prizadeva za poln telesni, duševni, duhovni in družbeni razvoj mladih ljudi z namenom, da bodo postali trdne osebnosti, odgovorni državljani ter člani krajevnih, nacionalnih in mednarodnih skupnosti. »Skavti smo močna mladinska organizacija. Otroke in mlade vzgajamo v pozitivnem duhu in za dobre

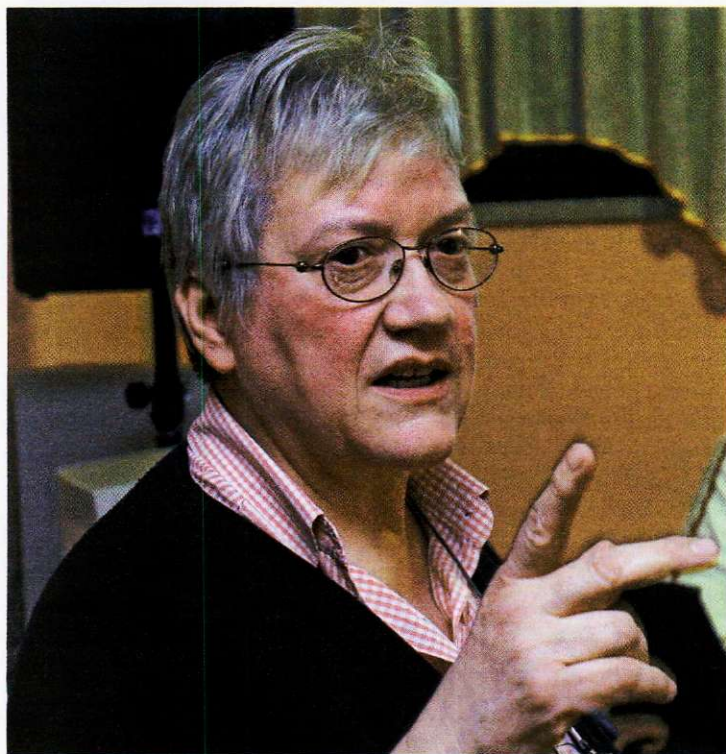
vrednote, kot so prijateljstvo, čut do drugega, odzivanje na potrebe družbe. Velik pomen posvečamo okoljski vzgoji, razvijanju veščin in urjenju preživetja v naravi. Skozi vse te aktivnosti mlade vzgajamo v odgovorne državljane, hkrati pa jim pokažemo, kako naj koristno preživijo prosti čas,« je dejala Pavlakovičeva. Po podatkih ZSKSS se članstvo v zadnjih letih ni bistveno spreminjalo. Vsako leto naj bi se v Sloveniji vzpostavil kakšen nov skavtski steg. Po besedah Pavlakovičeve hujših problemov

v organizaciji ni opaziti, večjo pozornost pa namenjajo temu, da širjenje skavtske organizacije ne bi privedlo do zmanjšanja kakovosti njihovega dela. Kot problem je predstavnica ZSKSS izpostavila čedalje težje pridobivanje novih voditeljev, saj naj bi mlajše generacije na splošno težje prevzemale odgovornost. Skavti kljub temu v prihodnost zrejo z optimizmom, k temu pa je zagotovo pripomogel tudi ta tabor, ki bo mlade še dodatno napolnil z energijo in jim dal motivacijo za nadaljevanje skavtske poti. **D**

Sklad Mitje Čuka

Lucija Horvat, foto: Z. Vidau, M. Sedmak

O skladu, ki je nastal kot pomoč slovenskim družinam z invalidnimi otroki in z leti prerasel v vzgojno ustanovo, pripoveduje Jelka Daneu Cvelbar, sekretarka sklada, odgovorna urednica revije 6krat.

Jelka Daneu Cvelbar

Koliko časa že delujete v Skladu Mitje Čuka in kakšne so vaše izkušnje?

Pri skladu, ki mu danes predseduje spec. ped. Stanka Sosič Čuk, sem že od začetka, moja je bila pobuda za njegov nastanek. Izkušnje so večinoma pozitivne, nekaj pa je takih, ki so nam, včasih tudi boleče, odprle oči.

Kdaj se je rodila zamisel o ustanovitvi sklada in po kom ima sklad pravzaprav ime?

Vzgib za nastanek sklada je usodno boleča izkušnja iz leta 1979: osemletni deček Mitja, sin prijatelj, je v nesreči obležal pod vojaškim avtobusom. Starši so dotlej temu otroku, »otroku s posebnimi potrebami«, posvečali vso svojo energijo. Njihova bolečina naj ne bo zaman in naj prek sklada solidarnostno pomaga družinam v podobni stiski.

Kako je sklad premagoval morebitna nasprotovanja?

V kolesa uspešnosti, še zlasti če nisi kimajoče »uvrščen« v ta ali oni tabor, si vedno kdo prizadeva metati polena. Prvotna zamisel z zbranimi denarnimi sredstvi usmerjati družine k pomoči, ni zaživela, saj se je nasproti postavilo

mnenje, da mora za vse poskrbeti država, mi pa smo bili prepričani, da je treba v stiski ukrepati takoj ... V naše poletne in druge dejavnosti za otroke so bili vedno vključeni tudi tisti s posebnimi potrebami. Plačevali smo spremljevalce, da so »posebni otroci« začeli pouk z drugimi in ne šele januarja, ko so bila (z zamudo) dodeljena občinska sredstva. Ko nam je bilo obljubljeno, da bo občina servis dejavnosti dnevnega središča za mladostnike slovenske narodnosti z motnjami v duševnem razvoju plačala, če središče ustanovimo, je tedanji tržaški občinski odbornik za skrbstvo zahteval spremembo skladovega statuta,

poldrugo leto čakati na dovoljenje vojaških oblasti iz Padove. V veljavi je bil še »kraljevi« fašistični zakon. Danes s polno paro vodimo in razvijamo vzgojno-izobraževalne, kulturne in druge dejavnosti za otroke, mladino in slovensko skupnost nasploh v skrbi za ohranjanje, utrjevanje in širjenje slovenske narodne istovetnosti in naše materinščine, čeprav utesnjeni na več načinov.

Katere so glavne naloge sklada in kakšne so njegove zasluge do sedaj? Kako je organiziran?

Sklad bo prihodnje leto imel 30 let. Izpred 25 let so prve dejavnosti za otroke tako na Tržaškem

Tudi mnogim zdravim otrokom manjkata za življenjsko ravnovesje bližina in razumevanje okolja, v katerem živijo.

češ da v Italiji ni slovenskih otrok, kvečjemu otroci, ki znajo slovensko ... Središče smo nato ustanovili kot samostojno enoto, javno pogodbo za servis, ki naj bi pokrivala vse stroške, pa smo podpisali šele devet let kasneje ... Za odkup stavbe sredi Opčin, ki smo jo leta 2000 obnovili, smo morali

kot na Goriškem, svetovalnica za vzgojne in razvojne probleme z vrsto izvedencev iz psihologije, logopedije in specialne pedagogike. Vpisan je v Zvezo slovenskih športnih društev v Italiji in v Specialno olimpijado Slovenije za športna tekmovanja »posebnih atletov«. Vzgojno-zaposlitveno središče Mitja Čuk letos praznuje svojo dvajsetletnico. Revija za vzgojo in izobraževanje 6KRAT (prej Škrat) izhaja s 6 dvojnimi številkami že 18. leto v nakladi 600 izvodov. Posebno skrb posvečamo slovenskemu jeziku. Sodelavci so Slovenci in tuji avtorji iz Italije, Slovenije in od drugod. Revijo večinoma razpošiljamo po pošti slovenskim šolam in društvom v Italiji, za Slovence in njihove ustanove drugod po svetu (Argentina, Koroška ...) pa je brezplačna. Zastoj jo prejema tudi mnoge knjižnice v Sloveniji. Revija ni subvencionirana, zato

Otroci v dnevnem središču za mladostnike

Vzgojno-zaposlitveno središče za mladoletnike na Opčinah

si kljub povpraševanju doslej še nismo mogli privoščiti njene prave distribucije. Na spletu imamo svoje strani. Od leta 1983 skrbimo za redakcijo tedenske vzgojne rubrike v Primorskem dnevniku.

Že osem let uspešno deluje – tudi kot most med Slovenci v Italiji in matici – nesubvencionirana likovna galerija, poimenovana po slikarju Milku Bambiču, z 12 razstavami znanih in mladih slovenskih in tujih likovnikov letno. Dograjujemo večnamensko središče na Opčinah, ki obsega 600 kvadratnih metrov pokritih površin in 6.000 kvadratnih metrov zelenice. Namenjeno je medkulturnim, medgeneracijskim in ustvarjalnim srečanjem. Da bi bilo končano, manjka le še manjši del sredstev. Večino smo zbrali iz javnih prispevkov, iz vsedržavega italijanskega razpisa fundacije Vodafone in z bančnimi posojili, ki nas zelo bremenijo: za odplačilo ni nikakršne podpore iz javnih sredstev za Slovence. Za svoje delovanje je bil sklad nagrajen z nagrado Dušana Černeta v Trstu in s priznanjem Andragoškega centra Republike Slovenije. Sklad vodi 7-članski odbor, pomaga pa mu vrsta nesebičnih sodelavcev. Uspešnosti botrujeta zlasti zagnanost in sposobnost skladovega človeškega potenciala. To dejstvo danes nekateri akterji slovenske stvarnosti in Italiji doživljajo kot moteče; če namreč pogačo deliš manjšemu številu ust, dobijo vsa kaj večji kos. Za priziv pa ni pravega sogovorca.

Od kdaj in kako sklad skrbi tudi za vzgojo zdravih otrok? Kdaj se je pokazala taka potreba?

Naše geslo je *Pomagajmo otrokom!*, zlasti tistim v stiski. Mnogim zdravim otrokom manjkata za življenjsko ravnovesje bližina in razumevanje okolja, v katerem

živijo: družine, šole in družbe, zato so neuspešni in celo problematični. Začeli smo razmišljati o enakih priložnostih za vse: za tiste iz družin, ki so kulturno na prepihu, in za otroke družbeno dobro stoječih staršev, ki pa so preza-posleni in zato usodno odsotni v otrokovem doživljanju vsakdanjika. To tudi uresničujemo.

Iz kakšnih virov se financira sklad in koliko zaposlenih ima?

Sklad ima štiri stalno zaposlene. Financira se iz sredstev t. i. zaščitnega zakona za Slovence, iz prispevkov krajevnih uprav za specifične pobude in projekte ter iz sredstev, ki jih deli urad za Slovence. Dodaten vir financiranja so številne lastne neprofitne dejavnosti: inštrukcije, vzgojna pomoč, tečaji, vpisnine, članarina ter prostovoljni prispevki vseh tistih ljudi, ki v sklad verjamejo, vidijo njegove rezultate in mu izkazujejo svoje priznanje. Če bi se javna sredstva delila po kvaliteti, ne bi moglo priti do nenadnega neutemeljenega zmanjšanja dotacije, kot se je zgodilo letos, ko jo je urad za Slovence zmanjšal kar za 35 odstotkov. To je eno delovno mesto manj ali ena slovenska revija v zamejstvu manj. Odgovora na vprašanje, zakaj se je to zgodilo, doslej nismo dobili. Skladovo delo se količinsko in kakovostno ni zmanjšalo. Upamo, da naši krovni predstavniki ne bodo neprizadeto gledali na to dogajanje.

Lahko bi sodelovali s podobno slovensko organizacijo ...

Katero koli sodelovanje utrjuje medsebojne vezi in je lahko plodno v okviru tistih, ki se trudimo za podobne cilje: za otroke in mlade v utrjevanju slovenske zavesti, istovetnosti, kulture, zgodovine in skupne miselnosti; pa ne na elitistični osnovi. Žal pa

Tedenski utrip

DIALOG DVEH MANJŠIN NA TVS Goriški politik, senator v italijanskem parlamentu in ustanovitelj goriškega filmskega festivala Darko Bratina ter pisatelj Fulvio Tomizza sta zapustila velik pečat v prostoru med Italijo in Slovenijo. Dokumentarni portret obeh osebnosti avtorjev Borisa Palčiča in Jožeta Dolmarka so na TV Slovenija prvič predvajali 27. julija.

Goriški politik Darko Bratina

Portret, posvečen njuni viziji skupnosti ob nekoč grenki meji med Slovenijo in Italijo, ki je danes ni več, so pod naslovom Tudi mi, Tomizza - Bratina: Dialog dveh manjšin predstavili v nedeljo ob 21.20 na 1. programu TVS. Sociolog Darko Bratina (1942–1997) in italijanski pisatelj Fulvio Tomizza (1935–1999) sta zapustila pomemben pečat na lepem in zgodovinsko burnem ozemlju med Italijo in Slovenijo. Oba sta z zavzetostjo govorila o skupnem življenju na obeh straneh meje, o sožitju narodov in njihovih različnih kultur, medsebojnem razumevanju in obojestranski strpnosti. Verjela sta, da so to stvari, ki se jih ljudje lahko dotaknemo, vzljubimo in skupno gojimo. Verjela sta, da je to mogoče v prihodnjem skupnem evropskem domu. Na žalost nihče od njiju, ne Bratina in ne Tomizza, ni dočakal uresničenja svojih vizij, vključitve Slovenije v EU in padca evropskih meja, so zapisali ustvarjalci. Film je posnel Radovan Čok, nastal pa je v koprodukciji uredništva dokumentarnih filmov Kulturno-umetniškega programa TV Slovenija in Kinoateljstva Nova Gorica.

ETNOLOŠKI TABOR Med 7. in 11. julijem je šola v Šalovcih v Prekmurju organizirala etnološki tabor z naslovom *Da ne bi pozabili*, piše tednik Porabje. Tabora, ki ga je vodila učiteljica slovensčine Breda Kerčmar, se je udeležilo sedem domačih šolarjev in pet šolarjev iz Števanovcev iz Porabja. Osnovni šoli v Šalovcih in Števanovcih sodelujeta že vrsto let, ideja, da bi pripravili skupni tabor, pa se rodila povsem spontano. Otroci so na taboru zbirali narečne besede, povezane z življenjskim ciklusom, posebej z rojstvom in smrtjo, in ugotavljali, kako se besede od vasi do vasi razlikujejo med seboj. Pri organizaciji tabora sta pomagala študentka etnologije Mateja Huber in sociolog Klemen Senica, gostili pa so tudi dr. Zinko Zorko in dr. Mihaelo Koletnik z mariborske univerze, ki sta otrokom pojasnili pomen zbiranja izrazja. Otroci so hodili k informatorkam v Čepince, Budince in Šalovce v Prekmurju ter v Števanovce in Andovce v Porabju ter jih posneli na magnetofonski trak, nato pa vse zapisali. Za konec so pripravili tudi kratek bilten.

Spoznavali so Prekmurje.

pogosto vezi ne nastajajo iz skupne ustvarjalne želje za blagor vseh, pač pa prek znanstev in stikov na višjih položajih in prevečkrat le za žep maloštevilnih. Še vedno si sprejet le, če spadaš v ta ali oni tabor in odobravajoče

kimaš. Apolitičnost iz skladovega statuta pa menda »odločujoči« sprejemajo kot *nikogaršnjost*. Če si naš, je tudi v novodobni matici, zdomski in zamejski Sloveniji predznak, ki ti odpira vrata. Mi pa smo predvsem slovenski. **D**

Ujet balkanski krvnik

Lucija Horvat, foto: Reuters

Nekdanji politični voditelj bosenskih Srbov in najbolj iskani obtoženec haškega sodišča Radovan Karadžić, ki je odgovoren za genocid v Srebrenici leta 1995, je za zapahi. Srbska policija naj bi ga bila aretirala 21. julija v Beogradu.

Srbska policija naj bi bila 21. julija zvečer na avtobusu mestnega prometa aretirala nekdanjega vodjo bosenskih Srbov Radovana Karadžića, ki je veljal za enega najbolj iskanih obtožencev Mednarodnega sodišča za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije v Haagu, saj je odgovoren za najhujši zločin, ki se je zgodil med vojno na območju nekdanje Jugoslavije, za genocid v Srebrenici leta 1995. Poročanja srbskih časnikov o aretaciji niso povsem usklajena, saj o okoliščinah prijetja poročajo različno. Časopis Politika poroča, da je imel Karadžić ob aretaciji pobarvane lase in dolgo brado, pri sebi pa je imel potovalko, ker naj bi bil želel zapustiti Beograd. Aretirali naj bi ga bili na Košutnjaku, v Vračaru ali Kosmaju. Časnik Press pravi, da so ga aretirali v Beogradu, ko se je odpravljal na počitnice v Split, imel je lažne dokumente, dolge, pobarvane lase in brado. Karadžića je pred mesecem dni odkrila obveščevalna služba Bia, vendar je čakala na potrditev identitete. To je dobila v petek in v ponedeljek okoli 19. ure izvedla aretacijo. Po poročanju časopisa Kurir pa so Karadžića po obvestilu ene od tujih obveščevalnih služb aretirali pripadniki Bia ali vojaške obveščevalne službe.

Poboje okoli Srebrenice je s Karadžićevim soglasjem izvedel Ratko Mladić (levo).

Dragan Dabić Radovan Karadžić, ki je obrit in ostrizen videti tako kot pred desetimi leti, se je med skrivanjem preživil z alternativno medicino in nosil identiteto osebe z imenom Dragan Dabić. Sprva so menili, da gre za identiteto pred 15 leti v Sarajevu umrlega srbskega vojaka, a se je izkazalo, da v Rumi, 50 kilometrov od Beograda, živi moški z osebno izkaznico, katere podatki se ujemajo s podatki na osebni izkaznici, ki jo je ob aretaciji predložil Karadžić. Kot je pojasnil predsednik srbskega sveta za sodelovanje s haškim sodiščem Rasim

Ljajić, je razlika samo v fotografiji na dokumentu. Pred prevzemom lažne identitete naj bi se bil Karadžić skrival po samostanih, med drugim v srbskem samostanu na gori Atos v Grčiji.

Pred sodnikom Karadžić je že v noči na torek stopil pred preiskovalnega sodnika v Beogradu. Zanimivo je, da je njegov odvetnik Svetozar Vujačić dejal, da je Karadžić na zaslišanju pred preiskovalnim sodnikom povedal, da je bil aretiran že 18. julija ob 21.30 na avtobusu, ki vozi med Novim

Beogradom in Batajnico, potem pa so ga zadrževali v neki sobi. Karadžićev odvetnik je zaradi tega vložil kazensko ovadbo proti neznanim storilcem, ki naj bi bili njegovega klienta ugrabili in nezakonito pridržali, srbske oblasti pa vztrajajo, da naj bi bila aretacija izvedena v ponedeljek. Obtoženec odvetnik Vujačić je še dejal, da se bo njegov varovanec pred haškim sodiščem branil sam. Karadžiću je žal le, da ni zdržal do konca leta, ko bi haško sodišče zaprli in bi mu lahko sodili v Srbiji, kjer bi dokazal svojo nedolžnost.

Pesnik in psihiater Pred roko pravice se je skrival dobrih deset let, od leta 1998, skupaj pa je bil na begu trinajst let. Radovan Karadžić, katerega družina, ki izvira s Kosova, naj bi bila v sorodu s srbskim jezikoslovcem Vukom Karadžićem, je bil rojen 19. junija 1945 v Črni gori. Večino otroštva je preživel brez očeta, njegov oče je bil namreč med drugo svetovno vojno četnik in je bil po vojni dolga leta v zaporu. V Sarajevo se je Karadžić preselil leta 1960 in tam spoznal svojo ženo Ljiljano. Bil je psihiater, specializiran za zdravljenje depresije, in od leta

1983 psiholog beogradskega Nogometnega kluba Crvena zvezda. Preden se je na pobudo srbskega nacionalističnega pisatelja Dobrice Ćosića podal v politiko, je bil znan kot pesnik in psihiater.

Predsednik stranke Radovan Karadžić je leta 1990 postal predsednik Srbske demokratske stranke (SDS). Manj kot dve leti pozneje je razglasil neodvisno Republiko srbsko z glavnim mestom Sarajevom. Predsednik predsedstva Republike srbske je bil od 12. maja do 17. decembra 1992, od 17. decembra 1992 do 19. julija 1996 pa je bil njen predsednik in vrhovni poveljnik oboroženih sil. Začetek konca njegove politične kariere je bil daytonski mirovni sporazum, ki so ga 21. novembra 1995 parafirali takratni predsedniki BiH, Hrvaške in Srbije Alija Izetbegović, Franjo Tuđman in Slobodan Milošević v ameriškem mestecu Daytonu. Slovesno so daytonski sporazum podpisali 14. decembra 1995 v francoskem Rambouilletu. Takrat se je končala tudi vojaška kariera poveljnika bosenskih Srbov Ratka Mladića, ki je še vedno na begu, Radovan Karadžić pa je leta 1996 zaradi pritiska mednarodne skupnosti in takratnega jugoslovanskega predsednika Slobodana Miloševića odstopil s položaja predsednika Republike srbske in pooblastila prenesel na podpredsednico Biljano Plavšić.

Haaški obtoženec Mednarodno sodišče za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije v Haagu Radovana Karadžića išče že od leta 1995, potem ko je 24. julija 1995 in 14. novembra 1995 izdalo skupno obtožnico proti Karadžiću in Mladiću za zločine v Srebrenici in vojni v BiH. Skupno obtožnico je haaško sodišče nato ločilo in jo proti Karadžiću izdalo 31. maja 2000. Obtožnica ga v enajstih točkah bremeni za genocid, zločine proti človečnosti, kršitve vojnega prava in hude kršitve ženevskih konvencij. Vojska Republike srbske je bila prav pod njegovim poveljstvom odgovorna za etnično čiščenje in številna grozodejstva, osebno pa je odgovoren za poboje civilistov in napade vojske Republike srbske na mesta in vasi BiH ter ropanja in uničevanja muslimanskih ali katoliških verskih poslopij med aprilom 1992 in

julijem 1995. Haaško sodišče bo obtožnico proti Karadžiću verjetno še dopolnilo na podlagi dokazov, ki so bili zbrani v zadnjih letih.

Nagrada za glavo Mednarodna skupnost je aretacijo Radovana Karadžića in Ratka Mladića postavljala za glavni pogoj in nujen korak pri vključevanju Srbije v evro-atlantske povezave. Da bi Karadžića, ki je v letih skrivanja izdal še tri nove knjige, končno le aretirali, je ameriška vlada leta 2001

za informacije, ki naj bi pripeljale do Karadžićeve aretacije, razpisala nagrado v vrednosti kar petih milijonov dolarjev. Karadžić se je torej več kot desetletje skrival pred odgovornostjo, najverjetneje ves čas kar v Srbiji, v Republiki srbski in Črni gori, kot je več let trdila nekdanja glavna haaška tožilka Carla Del Ponte, ki je večkrat ostro obsodila tudi mednarodne sile in pomanjkanje sodelovanja med različnimi obveščevalnimi službami, da ga več kot deset let po vložitvi

obtožnice še vedno niso prijeli. Kasneje se je izkazalo, da so Karadžića in Mladića dolgo varovale srbske civilne in vojaške oblasti. Karadžića so večkrat pozvali, naj se vda, leta 2006 pa ga je k predaji pozvala tudi njegova mati. Med iskanjem osumljenca so večkrat aretirali tudi njegove sorodnike in najožje sodelavce pod obtožbo, da mu pomagajo pri skrivanju. Po poročanju britanskega The Daily Telegrapha pa naj bi nemške obveščevalne službe sporočile podatek, naj bi bil Karadžića izdal prav general Ratko Mladić, in sicer zato, da bi se izognil izročitvi haaškemu sodišču in si zagotovil sojenje v Srbiji.

Zadoščenje za žrtve Na aretacijo dolgo iskanega haaškega osumljenca so se javnost in politiki takoj odzvali. V imenu slovenske javnosti je aretacijo pozdravil premier Janez Janša, ki je v sporočilu za javnost zapisal, da je to pomemben korak pri zapiranju tragičnega obdobja nedavne zgodovine Zahodnega Balkana. »Uveljavljanje pravičnosti, ki ima poseben pomen za žrtve vojnega nasilja in njihove najbližje, je namreč temelj za trajnostno spravo v regiji,« je zapisal Janša, ki upa, »da bodo srbske oblasti ob nadaljnjem izpolnjevanju danih zavez in tesnem sodelovanju z mednarodno skupnostjo zglede uresničiti ves potencial integracije v evropsko družino narodov«. Kot je še zapisal Janša, bo Slovenija, ki si je v času predsedovanja Svetu Evropske unije še posebej prizadevala za jasnost evropske spodbude Srbiji, še naprej podpirala uresničevanje njene evropske perspektive. Medtem ko uradna Moskva Haagu v zvezi z aretacijo očita pristranost, je generalni sekretar zveze Nato Jaap de Hoop Scheffer aretacijo Karadžića pozdravil. Nekdanji ameriški mirovni posrednik za Balkan, ki je najbolj zaslužen za daytonski mirovni sporazum, s katerim se je končala vojna v Bosni in Hercegovini, Richard Holbrooke pa je dejal, da gre za zgodovinski trenutek. »Končno je bil ujet eden najslabših ljudi na svetu, Osama bin Laden Evrope,« je dejal Holbrooke. Bosenski muslimanski politik Haris Silajdžić pa je sporočil, da bodo družine žrtv pokolov v Bosni in Hercegovini s Karadžićevo aretacijo dobile vsaj nekaj zadoščenja. **D**

Radovan Karadžić nazadnje kot alternativni zdravilec Dragan Dabić

Protesti članov nacionalistične organizacije Obraz v Beogradu

Sarajevčani se Karadžićeve aretacije veselijo in zahtevajo ostro kaznen.

Zelenortski otoki Afriški Zelenortski otoki, ena najrevnejših držav na svetu, so postali 153. članica Svetovne trgovinske organizacije (WTO). Država ima 400.000 prebivalcev, ki se ukvarjajo predvsem s pridelavo soli, banan in z ribolovom. Pogajanja o vstopu Zelenortskih otokov v WTO so se začela leta 1999, postopek pa se je osredinil pred-

vsem na spoštovanje trgovinskih pravil WTO in odprtje trgov za uvoz blaga in storitev. Država, prej portugalska kolonija, je postala neodvisna leta 1975. Med 50 najmanj razvitimi državami WTO zaseda 33. mesto.

Najstarejši prepis Sinajski kodeks (Codex Sinaiticus), prvi del najstarejšega prepisa Svetega pisma, ki ga je v 19. stoletju iz Egipta v Leipzig prinesel nemški znanstvenik, je odslej dostopen na svetovnem spletu. Do julija leta 2009 naj bi na internetu predstavili vseh 390 ohranjenih strani. V načrtu sta tudi tiskana izdaja in natis faksimila. Sinajski kodeks, ki vsebuje popolno Novo zavezo in polovico Stare zaveze,

Končno premik

Kubanski predsednik Raul Castro je odobril zemljiško reformo, s katero bodo lahko neobdelana kmetijska zemljišča prešla v zasebne roke. Gre za prvo pomembnejšo ekonomsko reformo Raula Castra, odkar je februarja vodenje države prevzel od brata Fidela. Reforma, ki utegne imeti velik vpliv na kubansko gospodarstvo, predvideva, da bodo lahko posamezniki brez zemlje prejeli največ 13,42 hektarja zemlje, lastniki in najemniki pa do 40,26 hektarja. Vlada bo pravico do zemljišč podeljevala za deset let z možnostjo podaljšanja, vladne agencije in zadruga pa do 25 let. 77-letni Castro je poudaril, da je pridelava hrane prednostna naloga na področju nacionalne varnosti.

je zapisan na pergamentu, nastal pa je med letoma 330 in 350. V grščini so ga napisali menihi iz samostana Sveta Katarina na Si-

najski gori v Egiptu. V Evropo je leta 1844 teolog Konstantin von Tischendorf iz Leipziga po treh potovanjih v Egipt prinesel 43 od skupno 129 pergamentnih listov, širokih 33,5 cm in visokih 37,5 cm, kolikor jih je najprej odkril. Leta 1859 se je Von

Tischendorf ob pomoči ruskega carja vrnil in odkril preostale fragmente. V Leipzigu hranjene strani in 67 strani iz Londona so zdaj dostopne na naslovu www.codex-sinaiticus.net.

V prednosti Republikanski predsedniški kandidat John McCain ima težave z medijsko pozornostjo. Ta je usmerjena v spremljanje

TUJI TISK

Le Figaro

Težave v šoli

Skoraj četrtina petnajstletnih Evropejcev slabo bere. Še posebej slabo je ocenjena Francija, kjer je število učencev, ki berejo s težavo, naraslo s 15,2 odstotka leta 2000 na 21,7 odstotka leta 2006. Vseeno je v obdobju med

letoma 2000 in 2007 opaziti naraščanje znanja na različnih področjih in posledično tudi večje število otrok, ki končajo srednjo šolo. Tudi število študentov, ki po diplomi izberejo znanstveno kariero, se je po priporočilih evropske komisije povečalo. Na seznamu držav z visoko izobrazbo je na vrhu Finska s 4,8 odstotka neuspešnih učencev, sledi ji Irska z 12,1 in Estonija s 13,6 odstotka neuspešnih učencev. Dobre rezultate sta pokazali tudi Nizozemska in Švedska, medtem ko Poljska ni pokazala napredka na tem področju. Situacija pa se je poslabšala v Franciji, Nemčiji, Italiji, Španiji in na Portugalskem.

La Repubblica

Po sledovih

Mogoče bo prav italijanskim znanstvenikom uspelo razrešiti nejasnosti v zvezi s skrivnostnim kometom, ki je leta 1908 treščil v Sibirijo. Te dni so v naselbini Vannavara zaznamovali 100-letnico tega dogodka tudi s tem, da so

postavili spomenik v obliki meteorita. Najznamenitejša pa je zgodba nekega kmeta, ki je povedal, kako se je nebo odprlo in rdeče zažarelo. V hipu je postalo neznosno vroče, potem pa ga je udarni val vrgel po tleh, po nebu pa so med pokanjem in truščem leteli žareči delci. Z leti se je o vsem tem nabralo veliko različnih teorij. Pred kratkim je skupina znanstvenikov, ki jo vodi profesor fizike na bolonjski univerzi Giuseppe Longo, sporočila, da je po vsej verjetnosti odkrila sledove kraterja, ki ga je naredil meteorit: jezero Čeko, ki je 8 kilometrov oddaljeno od domnevne epicentra eksplozije.

demokratskega kandidata Baracka Obame. McCain meni, da pomeni Obamov pristop do Iraka poraz pred teroristi. Obama govori o umiku bojnih enot ZDA iz Iraka v 16 mesecih po nastopu položaja predsednika ZDA. McCain o tem, da je treba zmagati, govori brez kakšnih podrobnosti.

Določili meje Kitajska in Rusija sta podpisali sporazum, s katerim sta rešili desetletja dolg ozemeljski spor med državama. Protokol, ki sta ga v Pekingu podpisala zunanja ministra obeh držav Yang Jiechi in Sergej Lavrov, je dodatek k obstoječemu sporazumu iz leta 2004 o 4.300 kilometrov dolgi meji med državama. To pomeni,

da je mednarodna meja označena v celoti, podrobnosti o sporazumu pa niso dostopne javnosti. Sporazum med drugim predvideva, da bo Rusija Kitajski vrnila 174 kvadratnih kilometrov ozemlja. Gre za otok Yinglong (rusko Tarabarov) in pol otoka Heixiazi (rusko

Bolšoj Usurijskij) na mejnih rekah Heilong in Wusuli. Rusija in Kitajska sta se v 60. letih prejšnjega stoletja zapletli v več oboroženih spopadov zaradi meje. Pogajanja o rešitvi mejnega vprašanja so trajala od začetka 90. let.

Preveč debelih Ameriški center za nadzor nad nalezljivimi boleznimi (CDC) iz Atlante je sporočil, da je v državah ameriškega juga znova največ ljudi s preveliko težo, najmanj pa jih je v zvezni državi Kolorado. Raziskava

medtem ugotavlja, da je največja blaginja v dveh predelih mesta New York. Na vrhu držav, ki imajo najmanj 30 odstotkov odraslih s preveliko telesno težo, so znova Misisipi, Alabama, Tennessee, Louisiana in Zahodna Virginija.

Prvi izpuščen Mednarodno sodišče za vojne zločine, storjene na območju nekdanje Jugoslavije, v Haagu je odločilo, da bo zaradi primerne vedenja bosenskega Srba Duška Tadića, ki je bil

leta 2000 kot prvi haaški obtoženec obsojen na 20 let zapor, po dveh tretjinah odslužene kazni izpustilo na svobodo. Sodišče je pri svoji odločitvi upoštevalo šest let, ki jih je Tadić preživel v preiskovalnem zaporu. Tadić je bil prva oseba, ki je bila obsojena

na haaškem sodišču. Aretirali so ga leta 1994 v Nemčiji, leta 2000 pa je bil v Haagu pravnomočno obsojen na 20 let zapor zaradi zločinov proti človečnosti in vojnih zločinov v okolici Prijedora ter v taboriščih Omarska, Kera-term in Trnopolje v BiH.

Pogrešane umetnine

Ruski muzeji pogrešajo okoli 50.000 predmetov. To so ugotovili po natančnem dveletnem pregledu, v katerem so pod drobnogled vzeli približno štiri petine od 2.000 ruskih muzejev. Kriminalisti menijo, da so nekatere eksponate verjetno ukradli, nekaj se jih je izgubilo med premeščanjem na druge lokacije, nekaj pa so jih izročili drugim muzejem brez ustreznega zapisa o tem. Pregled nadaljujejo v pomembnejših muzejih, kot sta muzej Eremitaž v Sankt Peterburgu in moskovski državni zgodovinski muzej. Vsak od njiju hrani do sedem milijonov predmetov.

Vir: STA

TUJI TISK

The Times

S pomočjo misli

Najprej smo računalniške igrice igrali s pomočjo t. i. joysticka, potem s pomočjo wii, občutljivega na premikanje, zdaj pa se lahko pripravite na še silovitejši skok tehnologije: kmalu bomo lahko računalnik upravljali s

pomočjo misli. Satoru Iwata, predsednik in direktor družbe Nintendo, ki bo po pričakovanjih v tekočem finančnem letu prodala 25 milijonov primerkov iger wii, ne dvomi, da bo upravljanje s pomočjo misli povzročilo pravo revolucijo: »Kakor hitro bodo naši možgani začeli o čem razmišljati, se bo to pojavilo v videoigri,« je dejal Iwata v intervjuju za The Times. Verjetno pa bo za doseg tega treba nositi nekakšno čelado. Pričakujejo, da bo prva miselna igra na trg prišla konec letošnjega leta, izdalo pa jo bo podjetje Emotiv iz Sidneyja. Komplet EPOC s 16 oddajniki si bo treba pritrditi na glavo, zato da bo lahko meril električno aktivnost možganov.

Mignews

Kitajske žabe

Pri vrsti kitajskih žab Odorrana tormota so ameriški in kitajski biologi odkrili presenetljive sposobnosti: njihov slušni organ je zelo podoben radijskemu sprejemniku, saj lahko odstrani nepotrebne šume in ojači zelene

zvoke. Tem dvoživkam, ki živijo v gorskih predelih osrednje Kitajske, se biologi že dolgo čudijo. Pred dvema letoma so ugotovili, da lahko samci in samice te vrste variirajo oktave svojih svatbenih pesmi, odvisno od šuma vode, ki je okrog njih. Samci so sposobni locirati samičke z veliko natančnostjo, zmoti se jih samo 1 odstotek. Odkrili so še, da občasno kar izključijo občutljivost za ultrazvok, to pa lahko dosežejo, ker lahko zapirajo sluhovode. Ta vrsta žab je po besedah raziskovalcev edina živalska vrsta na svetu, ki ima tako lastnost. Sicer pa te dvoživke niso imele druge izbire kakor razviti poseben slušni organ, da tudi pri velikem hrupu lahko poiščejo druga drugo.

Dr. Bernard Nežmah

Pri Penku gre za primer razpada etičnosti tožilstva

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Bernard Nežmah se je rodil leta 1961. Po študiju sociologije je vpisal podiplomski študij na Filozofski fakulteti v Ljubljani in leta 1995 doktoriral. V svoji karieri je bil med drugim urednik Mladine in Radia Študent, sedaj deluje kot docent za sociologijo na ljubljanski filozofski fakulteti in je politični analitik ter kolumnist pri Mladini. Je tudi avtor knjig Kletvice in psovke, Jelcinova Rusija in Zrcala komunizma.

Slovenska javnost vas pozna predvsem kot kolumnista Mladine, kjer komentirate aktualno politično dogajanje, vendar dostikrat v nasprotju z uredniško politiko tega tednika. Se zato vaša rubrika imenuje Pamflet?

Ne, rubriko sem vpeljal pred 15 leti, njen naslov Pamflet pa sem pobral po žanru, ki ga je prakticiral filozof Voltaire, saj mu je dopuščal izražati misel v izjemno ostrem in posmehljivem slogu, s katerim je polemiziral proti vladajočim idejam in silam, ki so vodile Francijo osemnajstega stoletja. Obdobje sredine devetdesetih let na Slovenskem je bilo namreč polno tožb politikov in gospodarskih veljakov, ki so sistematično vlagali obtožnice zoper časopisne kritike v imenu trpljenja zaradi razžalitev, sodišča pa so jim bila zelo naklonjena z izrekanjem pogojnih zapornih obsodb za pisce in s tem se je ustvarjala atmosfera medijske zadržanosti do kritičnega pisanja na račun takratne vladavine liberalne demokracije. Poleg sistema argumentacije sem si prav z izbiro žanra želel ustvariti formo za svobodno izražanje, vendar sem bil tudi sam obsojen za pogojno zaporno kazen, ko sem drastično ironiziral početje nekdanjega ljubljanskega župana, ki po izvolitvi za župana ni hotel odstopiti z mesta državnega poslanca. Vrhovno sodišče je čez čas razveljavilo sodbo in vpeljalo evropske standarde, ko je razsodilo judikatni primer, da je kritika, ki je nastala kot odgovor na politične ekstremne poteze, lahko tudi žaljiva.

Pred nekaj tedni si vas je v svoji kolumni privoščil dr. Vlado Mihelj, s katerim sta nekdanj na nacionalni TV komentira-

la volilne izide. Očita vam, da še vedno udrihate po tisti politični opciji, ki je sedaj v opoziciji, in da nekritično branite sedanjo oblast.

Kolega Vlado Mihelj je v časopisu Dnevnik namesto običajnih puščic zoper vlado in ministre ter nasvetov opoziciji tokrat celoten članek posvetil polemiki z mojim komentarjem, ki sem ga napisal v Mladini. Zoper takšno medijsko pozornost, da mi veliki dnevnik nameni kar polovico svoje strani, seveda nisem ugovarjal s polemično repliko. Če odmislim Miheljakovo simplifikiranje in cenen poskus degradacije, gre za razliko v percepciji realnosti. Moj članek, na katerega je tako frenetično odgovoril, je zadeval aretacijo tožilca Penka. Mihelj piše iz perspektive hiperpolitizacije realnosti, v kateri poantira en sam segment: zoper Penka je bila uporabljena pretirana policijska sila, za to je v skrajni instanci odgovoren premier Janša, s čimer dobi še en argument o nedopustni avtoritarnosti vladajoče koalicije. In to je vse. Sam ne nasprotujem takšni kritiki, vendar mene zanima slovenska stvarnost kot taka. Imamo primer razpada etičnosti tožilstva, če se tožilec zasebno srečuje s človekom, ki ga kazensko obravnava, in prestopa na njegovo stran kot bodoči advokat. Če policija to zana in intervenira z aretacijo, da bi preiskala, kakšne dokumente in papirje si izmenjuje, to razumem kot najbolj državotvorno dejanje. Seveda pri tem ne opravičujem vnaprej policije za čezmerno uporabo sile.

Po drugi strani pa je objekt moje kritike vladajoča medijska perspektiva, v kateri serija pravnih korifej dobi prostor, da utemeljuje, kako je bila uporaba zateznih lisic na tožilcu Penku največji udarec po človekovih pravicah v sodobni Sloveniji. V članku sem posebej izpostavil promptne izjave profesorja Bavcona, in priklical v spomin, kako se v času usodne aretacije Borštnerja, Janše, Tasića in Zavrla ni z enako vehemenco pojavil v medijih. Mihelj manipulira, ko Bavcona brani, češ da se je angažiral v mednarodni javnosti. Seveda se je, ampak šele potem, ko je vrh slovenske partije pod pritiskom javnosti umaknil embargo nad

poročanjem medijev in sam začel problematizirati vojaški proces.

Zato tudi v začetku junija 1988 ni bil ustanovljen »Bavconov odbor za varstvo človekovih pravic«, ampak »Bavčarjev odbor za varstvo človekovih pravic«.

Vendar tudi ta zgodovinski spomin ne oporeka smiselnosti branjenja človekovih pravic. Če policija preveč lahkotno uporablja zatezne lisice, je to resen problem, ki presega fenomen Penka. Koliko anonimsov med azilanti, prometnimi prekrškari in razgretimi veseljaki je bilo po nepotrebnem pretrdo vkljenjenih?

Ostajanje zgolj pri Penkovem primeru daje slab signal policiji, ki ga bo razumela v pomenu: pazite, kako ravnate z ljudmi, ki so blizu medijev! In boste dobili osumljence prvega in drugega reda. In kje je tu udrihanje po opoziciji in branjenje oblasti?

Politično dogajanje je že nekaj časa usmerjeno predvsem v spopad na volitvah 21. septembra. Ali je mogoče reči, da je letošnja predvolilna kampanja umazana?

Ne, izjema je Boško Šrot, ki je zlorabil svoj časopis Delo, ko ga je pretvoril v tovarniško glasilo v primeru, ko je povedal svojo zgodbo o Janševih grožnjah, časnik pa jo je objavil kot verodostojno poročilo na prvi strani, ne da bi zgodbo preveril in poiskal realne temelje zunaj Šrotove pripovedi.

V Sloveniji je že od lanske jeseni aktualen boj proti tajkunom, ki ga nekateri ocenjujejo kot poskus Janeza Janše, da bi odvrnil pozornost javnosti od svojih napak. Toda razkritje enormnega in na sumljiv način pridobljenega premoženja prvega moža Pivovarne Laško Boška Šrota je pokazalo, da vendarle ne gre samo za predvolilni manever. Kako nevarni so – glede na vaše izkušnje z Rusijo – tajkuni v Sloveniji?

V knjigi Jelcinova Rusija sem opisoval rusko izkušnjo z mediji, v katerih so bili novinarji najprej navdušeni, ko so jih pokupile banke in so dobili nekajkrat večje plače. Ko sem se čez leto ali dve zopet pogovarjal z njimi, pa so mi resignirano ▶

► tarnali, da morajo pisati po nareku lastnikov, v nasprotnem bi s tisoč dolarjev plače padli na sto dolarjev zaslužka v obiskanih medijih. To je pač najbolj elegantna oblika samocenzure. Jelcinovi tajkuni, ki so jim tam rekli oligarhi, so obvladovali večino medijev, izvzemši prokomunistične. In to v takem obsegu, da jim je na predsedniških volitvah 1996 uspelo Jelcina, ki je imel na začetku leta komaj sedem odstotkov podpore, pripeljati do zmage, ob tem da je v finalu predvolilne kampanje zaradi infarkta celo izginil iz predvolilnega boja.

Janšev najnevarnejši tekmec je predsednik SD Borut Pahor, ki mu mnogi še vedno očitajo, da za vodenje vlade nima potrebnih kompetenc. Na drugi strani pa nekdanji predsednik države Milan Kučan v intervjuju za *Mag* ocenjuje, da ima Pahor dovolj politične kilometrinerne za takšen izziv, kot je vodenje vlade. Kako doživljate Boruta Pahorja kot kandidata za najodgovornejšo funkcijo v državi?

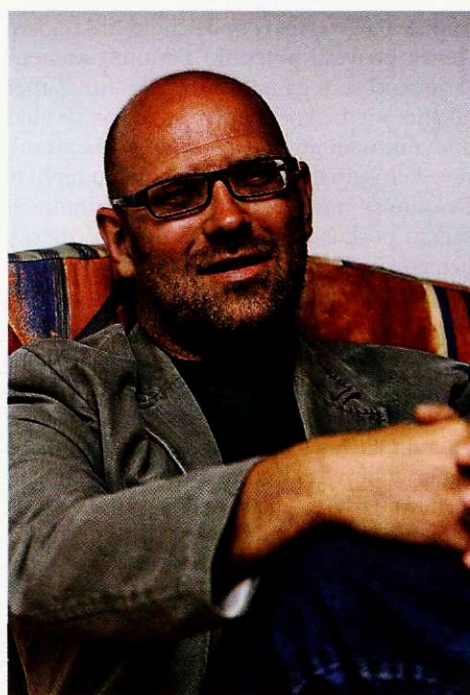
Če je bil premier lahko Anton Rop ali pa pred pol stoletja Miha Marinko, za Boruta Pahorja ne more biti zadržkov. Če povem brez ironije: smisel demokracije je prav izbira med več kandidati. V času Drnovška je veljalo, da opozicija nima dobrih kandidatov, zato danes enako velja za pomislek, da bi Pahor ne bil primeren za premierja. Če na volitvah njegova koalicija dobi večino glasov, je povsem upravičen do premierske funkcije.

Zanimiva je ocena Stanislava Kovača v zadnjih *Financah*, kjer pravi, da če na volitvah zmaga Pahorjeva SD in z njo Golobičeva Zares ter LDS, »bo Slovenija znova tovarniško dvorišče Pivovarne Laško. Oligarhi bodo tako kot pred letom 2004 zopet 'ugledni' nacionalni šampioni, Slovenija pa še bolj ujetnica oligarha Šrota«. Ob tem ve-

strativno podporo Šrotu veliko tvegata, če volivci pri svoji odločitvi odločijo po načelu, katere politične stranke ne podpirajo drastičnega razslojevanja, ki ga ustvarja tajkunsko bogatenje à la Šrot.

Menite, da na uspeh sedanjih vladnih strank na volitvah lahko vpliva tudi hiter odziv vlade po naravnih nesrečah? Nedavno so Slovenijo prizadela huda neurja, lani pa poplave, poleg tega je vlada hitro regirala tudi v hudi nesreči pri HE Blanca, kjer je umrlo 13 ljudi. Nekdanji nemški kancler Schröder je zaradi odziva ob poplavah v Nemčiji vendarle zmagal na volitvah, čeprav so mu ankete slabo kazale.

Situacija je neprimerljiva, katastrofe v Nemčiji so bile primerjalno veliko večjega reda in obsega. Po drugi strani so tudi predvolilne ankete kazale na krepak poraz Schröderja.

Če se voditelji opozicijskih strank srečajo z Boškom Šrotom, ki je osumljen finančnih malverzacij, gre za novo obliko povezave politike in gospodarstva.

lja omeniti, da se je Borut Pahor na nedavni prireditvi Pivo in cvetje v Laškem srečal z Boškom Šrotom. Kako to komentirate?

Če se voditelji opozicijskih strank demonstrativno srečajo z Boškom Šrotom, ki je osumljen ene največjih finančnih malverzacij in ki nonšalantno pripoveduje, da njegovi mediji favorizirajo SD in Zares, gre za novo obliko povezave politike in gospodarstva. Za Boška Šrota, ki je osumljen kaznivih dejanj, je takšna politična podpora zelo ugodna. Po drugi strani Pahor in Golobič s tako demon-

derja, a po angažmaju pri poplavah je za odtenek zmagal. Za prizadete državljane pa je vsekakor dragoceno, če jim vlada nameni takojšnjo promocijsko in finančno pomoč.

Rezultati javnomnenjskih raziskav v zadnjem času večinoma kažejo na rahlo prednost SD pred SDS z izjemo Politbarometra in Mediane, ki kažeta večjo prednost SD, ter Parisfala, ki kaže izdatno prednost SDS. Kako točno lahko ankete sploh napovedo izid volitev?

Zadnje parlamentarne volitve so popolnoma demantirale izide predvolilnih anket, medtem ko so ankete leta 2000 dokaj natančno napovedale izid, a tudi tam so podcenile nekatere in precenile druge. Edina stalnica je to, da so ankete v proporcionalnem sistemu, kjer so za izid usodni izidi tudi četrte, pete, šeste in celo sedme stranke, vedno le približki. A še to velja le za zadnje ankete pred volitvami, ne pa za te, ki jih gledamo zdaj.

Janša je boj proti tajkunom napovedal lani novembra ob glasovanju o zaupnici vladi, potem ko je napovedal skorajšnji odstop vlade. Se je ta maneuver največji vladajoči stranki izplačal?

Točno v tem je smisel demokratičnih volitev. Če vladajoča koalicija ni prepričana v svojo zmago, bo razmišljala, katere poteze naj potegne, da si povrne ugled. Ta čas poteka osrednji spopad za interpretacijo: ali je vlada s sistemskimi in organizacijskimi ukrepi spodbudila organe nadzora in pregona, da se naposled lotijo preiskovanja najbolj sofisticiranih oblik gospodarskega kriminala, ali pa je vlada izbrala nekaj žrtev v vrhu menedžerske nomenklature, ki jih preganja samo zato, da uprizarja igro za volivce. Četudi je bil boj proti tajkunom morebiti začet kot politični maneuver, je postavil okvire, ki bodo zavezujoči. Težko si predstavljam politično stranko, ki se v volilni kampanji ne bo zavzemala za boj proti menedžerskim in lastniškim prevzemnim rabotam.

Kako pa gledate na druge koalicijske partnerje? Mnogi svariijo, da bo NSi le stežka presegla parlamentarni prag, medtem ko je predsednik SLS Bojan Šrot s svojimi izjavami pasiviziral tradicionalne volivce svoje stranke ...

SDS in SD sta stranki, ki sta po vseh anketah neizpodbitno na vrhu, in ker sta med seboj v političnem spopadu, predstavlja ta politično alternativo. Preostale stranke imajo zato v glavnem le status zaveznic. V športnem jeziku bi rekli, da imamo dve stranki prve lige, nekaj drugoligašev in par tretjeligašev, ki se borijo za obstanek v parlamentarni ligi. SLS je z nastopi Bojana Šrota radikalno skrčila svoje teme, saj njen predsednik vseskozi pripoveduje več o svojem odnosu do brata Boška kot o tradicionalnih vsebinah ljudske stranke. Če je SLS z zamenjavo Janeza Podobnika računala, da ji bo lik agilnega celjskega župana prinesel večjo priljubljenost, sedaj rešuje problem tako, da pojasnjuje in se brani, da SLS ne gre enačiti z Boškom Šrotom. Energijo, ki bi jo stranka lahko investirala v svojo promocijo, zdaj porablja za samoohranitev. Nova Slovenija je stranka, ki ima nekaj propulzivnih ministrov, kar ji ob dobrih predvolilnih soočenjih lahko prinese klasično soliden volilni izid.

Kakšna je verjetnost, da bi prišlo do velike koalicije med SD in SDS?

V parlamentu potekajo največji spopadi prav med člani teh dveh strank, zato je koalicija, ki bi jo sklenili samo ti dve stranki, politično nezamisljiva. Podobno koalicijo, resda v širšem okviru, so sklenili liberalni in krščanski demokrati leta 1992, pa liberalni demokrati in ljudska stranka po volitvah leta 1996. Izkušnje iz obeh primerov kažejo, da je od takšne formacije vlade imela korist samo močnejša stranka, ki je dobila premierja in z njim vodila vladno. Tako SKD kot SLS sta od tedaj samo še izgubljali na volitvah, kar je logično. Zmagovalna stranka lahko koalicijo s svojim največjim tekmečem upraviči, češ da je bilo to v interesu državitvornosti, medtem ko šibkejšemu partnerju ostane moralna krivda, da se je izneveril svojim volivcem samo zato, da je lahko sodeloval pri delitvi oblasti.

Pahor je bil tudi tarča kritik, ker se je že konec lanskega leta oklical za kandidata za premierja, s čimer naj bi ponavljal napako Lojzeta Peterleta z lanskimi predsedniškimi volitvami. Je preveč ambiciozna drža v javnosti vedno kontraproduktivna?

Pahor je bil v minulih letih primer izjeme na levici, saj je iskal dialog z desnico. S svojim priljudnim osebnim nastopom je bil veliko popularnejši od stranke, ki jo vodi. Njegova moč v stranki je bila zato sorazmerno velika. Po prestopu Ropa in Cvikelja v SD se je njegova stranka prebila na drugo mesto v parlamentu, hkrati pa je z njima začela utelešati tudi radikalni antagonizem do vladajočega SDS. Hkrati se je zgodil nenadni proces, ki je razliko med Pahorjem in SD drastično zmanjšal. Če je prej veljalo, da ima SD brez Pahorja pol manjšo vrednost, zdaj SD ni več odvisna od Pahorjeve popularnosti. Ko se je Pahor umaknil iz predvolilne predsedniške tekme, je Türkova zmaga demonstrirala, da lahko levica uspe s svojim kandidatom, tudi če ta ni Pahor. In zadnji dogodki vse bolj marginalizirajo Pahorja v vlogi voditelja. Zdaj se oglašajo ljubljanski župan, ki po očetovsko podučuje Pahorja, kako se mora vesti v polemiki z Janšo, zdaj nekdanji predsednik države, ki pokroviteljsko pove, da bi Pahor lahko kandidiral za premierja. Pahorjev problem ni ambiciozna drža sama po sebi, ampak to, da mu njegovi zavezniki ne dopustijo liderskega imidža.

Med temami, ki so v tem času sprožile spopad med vlado in opozicijo, je tudi aretacija Ivana Zidarja in Boštjana Penka, ki je izzvala sume, da je bila politično motivirana in vodena. V zvezi z njo se je oglasila celo varuhinja človekovih pravic. Čemu pripisujete tako veliko politično in medijsko pozornost pridržanju omenjenih oseb?

Medijsko pozornost vzbuja že samo dejstvo, da policija ni aretirala ljudi podzemlja, ampak dva predstavnika nomenklature: enega najbogatejših podjetnikov in razvpitega tožilca.

Zanimivo je, da se je Penko še kot tožilec pojavil na konferenci o gospodarskem kri-

napisal desetine knjig, v katerih je opisoval, kako so korporacije te, ki diktirajo uredniško politiko medijev. Njegova teorija postaja zdaj legitimna tudi na Slovenskem. Vendar pa oblastnikom, najsi bodo politični ali korporacijski, nikoli ne uspe manipulirati vseh segmentov posameznega medija.

Milan Kučan s svojim preveč izrazitim angažmajem lahko škodi predsedniku SD Pahorju, saj bo ustvaril vtis, da je Pahor samo marioneta v njegovih rokah.

minalu, ki jo je organizirala SD, in to zelo kmalu po tistem, ko je opustil pregon zoper odgovorne v aferi Orion. Je mogoče reči, da je Penko naredil Pahorju uslugo ali je to bolj medvedja usluga?

Tožilec se odlikuje v boju z gospodarskim kriminalom, ki rezultira v zmagah v sodnih procesih, Penka kot tožilca pa se bomo spominjali predvsem po njegovih nastopih na strankarskih konferencah, po aretaciji, ko se je kot tožilec dobil z osumljencem, ki ga je poprej preganjal, in po vehementni napovedi tožilskih angažmajev v zadevi Orion, potem pa je po dveh letih intenzivnega dela sam umaknil obtožne predloge.

Kako pa ocenjujete položaj slovenskih medijev? Veliko se je govorilo o političnem vplivu vlade na medije, vendar pa praksa kaže, da ima vpliv nekdo drug ...

V Sloveniji je neverjetno dolgo vladalo verovanje, da na medije vpliva samo vlada in politična oblast. Noam Chomsky je

Menite, da bi Slovenija lahko kdaj dobila dnevni časopis z desnosredinsko usmeritvijo?

Zakaj ne, zgodovina ponuja nekaj zgledov. Toda danes za uspešen projekt ne zadošča politična motivacija, ampak konzorcij lastnikov, ki bi časnik zasnoval kot profesionalni in tržno usmerjeni medij.

Ali Milan Kučan s svojo podporo Pahorju lahko bistveno vpliva na izid volitev?

Že leta 2004 z udeleževanjem Forumu 21 ni mogel preprečiti zmage SDS. Tudi njegova podpora strankam okoli SD ni politično presenečenje, saj jih že vseskozi podpira. Milan Kučan pa je izgubil nekaj splošne karizme, saj v intervjujih nastopa predvsem kot ekstremno oster kritik aktualne vlade in državnih institucij, s čimer podira svoj stari imidž ljudskega predsednika. S svojim preveč izrazitim angažmajem lahko prej škodi Pahorju, saj bo ustvaril vtis, da je Pahor samo marioneta v njegovih rokah. ■

Cerkvi sv. Ane in sv. Volbenka na Lešah pri Prevaljah

Zgodovina slovenske Koroške

V. M.

Zgodovinska revija *Kronika* – njen urednik je dr. Miha Preinfalk – že nekaj let objavlja prvovrstne prispevke o slovenski krajevni zgodovini. Letošnja druga številka je v celoti posvečena slovenski Koroški. Objavljenih je 17 prispevkov.

Koroška v Sloveniji oz. slovenska Koroška predstavlja majhen del zgodovinske dežele Koroške, ki je po plebiscitu leta 1920 vse do danes ostal združen z glavnino slovenskega ozemlja. V prispevku Štefana Kebra *Slovenska Koroška – zgodovinsko-geografski oris* je poleg zgodovinskega razvoja območja poudarek predvsem na naravnogeografskih, družbenogeografskih in gospodarskih značilnostih vseh treh koroških dolin: Mežiške, Mislinjske in Zgornje Dravske doline.

Začetki Slovenj Gradca Slovenj Gradec je eno starejših in pomembnejših slovenskih srednjeveških mest. Razprava Mihe Kosija *Začetki mesta Slovenj Gradec. Prispevek k nastanku mest*

na jugovzhodnem Koroškem v srednjem veku prikazuje začetek razvoja urbane naselbine v 12. in 13. stoletju. Prva izrecna omemba meščanske naselbine je šele iz leta 1251 (forum), vendar gre le za naključje slabe ohranjenosti dokumentov. Pomembni knezi kot lastniki gospodstva, omembe trgovanja in mitnine okrog leta 1200, kovnica grofov Andeških od 90. let 12. stoletja, rezidenca mejnega grofa Henrika Andeškega (v letih 1208–1228) in razvoj sosednjih meščanskih naselbin na Koroškem in Štajerskem dokazujejo, da mesto nesporno izvira že iz 12. stoletja.

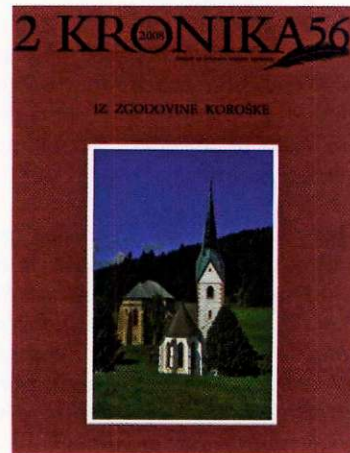
Gospodstvo Pliberk (Bleiburg)

Nekako od konca 13. stoletja dalje je ozemlje Pliberka, Guštanja (Ravne na Koroškem), Črne in

Železne Kaple – danes razdeljeno med Avstrijo in Slovenijo – združeno pod okriljem pliberškega gospodstva delilo skupno usodo pod različnimi oblastniki. Matjaž Bizjak v prispevku *Teritorialno-posestni razvoj gospodstva Pliberk (Bleiburg) in njegov gospodarski ustroj v poznem srednjem veku* prikazuje teritorialno-posestni razvoj gospodstva od njegovih začetkov do konca 15. stoletja ter njegov donos in obratovanje na podlagi razpoložljivih virov poznega srednjega veka.

Srednjeveško slikarstvo Prispevek Simone Javornik *Srednjeveško slikarstvo v koroških cerkvah* je prvi vrsti namenjen pregledu spomenikov in krajši sintezi že narejenih raziskav na področju tovrstne dediščine na Koroškem.

Spomeniki se delijo na dva ohranjena sklopa srednjeveške slikane ustvarjalnosti: stensko slikarstvo in poslikane stropce. Časovni razpon slikarstva srednjega veka je bil v času med poznim 13. stoletjem in prvo tretjino 16. stoletja,

ki je že označevalo slogovni prehod od pozne gotike v renesanso. Pri stenskem slikarstvu je na Koroškem kar 13 cerkva z odkritimi srednjeveškimi poslikavami, ki po kakovosti ne zaostajajo za drugimi pokrajinami Slovenije. Nekaj ohranjenih srednjeveških spomenikov celo spada v železni repertoar srednjeveškega slovenskega slikarstva, poleg njihove kakovosti moramo posebej izpostaviti njihovo internacionalnost, saj v svojih podobah nosijo vpliv umetnostnih vzorcev oddaljene Tirolske ter Severne Italije.

Cerkvi na Lešah Daša Pahor piše o cerkvah sv. Ane in sv. Volbenka na Lešah pri Prevaljah. Cerkvi spadata med slikovitejšee cerkve na Slovenskem. O njunem nastanku ni nič znanega, vendar sta bili verjetno obe zgrajeni v 15. stoletju. Sv. Ana je do danes ohranila številne karakteristike, ki jih je dobivala s predelavami do konca 17. stoletja, vključno s freskami 15. in 16. stoletja, zlatim oltarjem ter lesenim stropom iz 17. stoletja. Cerkev sv. Volbenka je imela podobne elemente vse do konca 19. stoletja, ko je bila skoraj v celoti uničena v požaru in nato nepriremeno obnovljena.

Arheologija gradu Ravne Saša Djura Jelenko predstavi arheološke raziskave leta 2002 na gradu Ravne – Streiteben. Zaradi arhitektonske rešitve prenove Koroške osrednje knjižnice dr. Franca Sušnika je Koroški pokrajinski muzej v letu 2002 na gradu Ravne vodil zaščitne arheološke raziskave. Poleg drobnega arheološkega gradiva je bil odkrit manjši, v temeljih ohranjen zidan objekt, ki po prvih analizah sodi v 16. stoletje in je nekoč verjetno spadal k pristavi, ki je stala tu že pred postavitvijo gradu v 30. letih 16. stoletja. Grad so zgradili Hebenstreiti, fevdniki oglejskega patriarha, ki so se na Koroško preselili okoli leta 1530.

16. in 17. stoletje Marko Košan piše o reformaciji in protireformaciji v Slovenj Gradcu med letoma 1527 in 1629. Deželno-knežje mesto Slovenj Gradec so hitro zajele Luthrove reformne

ideje, saj je tukaj po letu 1525 deloval predikant Hans Has (Janž Zajc), ki so ga kot krivoverca leta 1527 obesili v Gradcu, dogodek pa je kasneje opisal tudi Primož Trubar. Kljub hudemu nasprotovanju slovenjgraškega katoliškega vikarja Sebastjana Vokaliča (župnija je bila od 1533 inkorporirana ljubljanski škofiji) je po letu 1586 v mestu pridigal izjemno priljubljeni Štefan Kimmerling z Augsburgskega, ki so ga podpirali tudi štajerski deželni stanovi. Prvi veliki udarec za slovenjgraške luterane je bilo posredovanje komisije sekovskega škofa Martina Brennerja ob koncu decembra 1599, zares uspešen pa je bil šele po letu 1600 Tomaž Hren, pokrovitelj gradnje cerkve na Uršli gori, ki je postala simbol rekatolicizacije teh krajev. Leta 1629 je Slovenj Gradec zapustil zadnji luteranski plemič in meščan.

Grofje Thurn-Valsassina Miha Preinfalk je raziskal zgodovino grofov Thurn-Valsassina na Ko-

rodbinskih vej. Pliberška veja, ki živi še danes, je imela velik vpliv na razvoj današnje slovenske Koroške, predvsem Mežiške doline, kjer je imela poleg obsežne posesti tudi vrsto industrijskih obratov. Med njimi je bila najpomembnejša železarna na Ravnah. Po drugi svetovni vojni je bila vsa jugoslovanska posest grofov Thurn-Valsassina nacionalizirana.

Prometne razmere Eva Holznas seznanjena s prometnimi razmerami na Koroškem v obdobju od cesarja Karla VI. do prve svetovne vojne. Čeprav je Koroška gorata celinska dežela, od antike dalje prek nje potekajo prometnice, ki povezujejo sever in jug ter zahod z vzhodom. Na prometne razmere in frekvenco prometa je vplivalo vsakokratno dogajanje v bližnji in daljni okolici. Od glavnih prometnih smeri je bila nekoliko odmaknjena Mežiška dolina z okolico. Razvoj današnje slovenske Koroške se je začel šele z okrepljenim razmahom rudar-

trije proizvodni obrati: rudniški rovi v okolici Ribnice na Pohorju in Vitanja, nadalje stavbe za oglarjenje, pripravljanje lesa in drv ter plavž in kovačije. Iz ohranjenih plačilnih list je mogoče razbrati število oglarjev, količino nakuhanega oglja, višino plačila na akord, njihovo premoženje in zadolženost do podjetja. Povprečno je oglarilo 38 oglarjev, ki so letno povprečno nakuhali 509 mislinjskih škafov oglja. Podjetje je oglarjem za plačilo nabavljalo živila, blago in tobak. Znesek so jim odšteli od zaslužka, dolg pa so jim zmanjšali tako, da so upoštevali vrednost njihovega imetja, ki so ga imeli v gozdovih v obliki pripravljenega lesa in oglja, v napravah za oglarjenje ter v vprežni živini in opremi zanj.

Kmetije v Topli Kmečko življenje na visokogorskih kmetijah na primeru doline Tople v 19. stoletju je raziskala Alenka Kačičnik Gabrič. Dolina Tople je bila poseljena v 15. stoletju, ko je koloniza-

Grad na Ravnah so zgradili Hebenstreiti, fevdniki oglejskega patriarha, ki so se na Koroško preselili okoli leta 1530.

roškem. Grofje Thurn-Valsassina sodijo med najstarejše plemiške rodbine v Evropi. Po izročilu naj bi izvirali iz Francije, od tam pa so v 10. stoletju pribežali v severno Italijo in se kasneje razširili tudi v habsburške dežele. Tu sta bili njuni najpomembnejši gospodvi Radovljica in Pliberk, ki ju je grof Janez Ambrož leta 1618 spremenil v fidejkomis, in sta bili sredi 17. stoletja osnova za nastanek dveh samostojnih

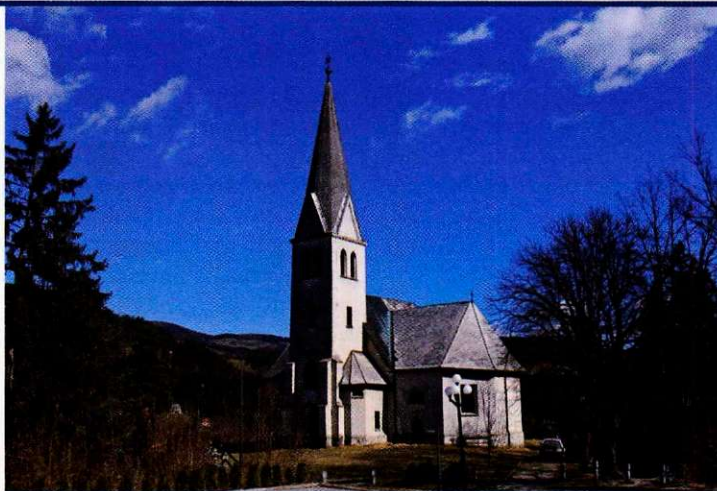
stva in fužinarstva, to pa je bilo tesno povezano z izboljšavo prometnih zvez. Uvedba železnice je tudi nekoliko omilila prometne težave tega dela Koroške.

Oglarji in železnica Alojz Krivograd se je posvetil oglarjem pri mislinjski železarni od leta 1800 do 1817. Mislinjsko železarno, ki je delovala od leta 1723 do konca 19. stoletja, so v obdobju med 1800 do 1817 sestavljali

cija prodrli tudi v hriboviti svet. Na strmih pobočjih nad rečico Toplo, ki izvira nad istoimensko dolino in se vije v smeri od severozahoda proti jugovzhodu območja katastrske občine, so naseljenci že ob naselitvi oblikovali pet velikih visokogorskih kmetij, ki so vsaka zase zajemale obsežno zaokroženo območje. Zaradi za življenje in kmetijsko pridelavo neugodnih klimatskih razmer so se sedeži kmetij kot

► središče gospodarskega obrata oblikovali v celke s svojstveno arhitekturo, kjer so kmečke družine v času, ko je bila dolina (predvsem pozimi) odrezana od sveta, lahko popolnoma zadostile vsem svojim potrebam.

Ravne v 19. stoletju O Ravnah na Koroškem v 19. stoletju piše Karla Oder. Sodobno mesto Ravne na Koroškem se je razvilo iz srednjeveškega trga Gutenstein, obdanega z dvorci Streiteben (Ravne), Javornik in Dobja vas. V trgu so delovali številni obrtniki, združeni v obrtni ceh, ki je bil ustanovljen leta 1749. Z razvojem železarne se je večalo število prebivalcev in tovarna je za svoje zaposlene gradila večstanovanjske hiše. Fužine Streiteben ob reki Meži v bližini Guštanja so grofje Thurni, ki so svoje premoženje vlagali v razvoj neagrarnega gospodarstva, že na začetku 19. stoletja razvili v železarno in jo sredi stoletja posodobil v pudlarno in valjarano. Po dveh desetletjih so uvedli izdelovanje talilnega jekla in leta

Cerkev sv. Barbare na Prevaljah spada med slikovitejše cerkve na Slovenskem.

1881 taljenje ali kuhanje jekla v Siemens-Martinovi peči ter postavili temelje sodobni jeklarski industriji na Ravnah na Koroškem. Skozi industrijsko najrazvitejše območje v 19. stoletju so leta 1863 zgradili še železnico Celovec–Maribor, ki je prinesla nove spremembe v gospodarstvo in življenje ljudi.

Zdravstvo na prelomu 19. st.

Bolnišnice in upravno-zdravstvena ureditev v Mežiški dolini na

prelomu 19. stoletja je osvetlila Katarina Keber. Organizacija zdravstvenih okrožij v Mežiški dolini konec 19. stoletja se je naslonila na zdravstvene ustanove, zdravnike bratovskih skladnic in industrijskih obratov rudnika svinca v Mežici, železarne na Prevaljah, premogovnika na Lešah in železarn grofa Thurna iz srede in druge polovice 19. stoletja. V močno industrializirani Mežiški dolini so namreč v Črni, na Prevaljah, na Lešah in v Guštanju pod okriljem bratovskih skladnic delovale kar štiri bolnišnice. Po sprejetju koroškega deželnega zdravstvenega zakona leta 1884, ki je zdravstveno oskrbo urejal na občinski ravni, sta v Mežiški dolini nastali dve zdravstveni okrožji: Zgornja Mežiška dolina in Guštanj. Leta 1893 je sedež novega zdravstvenega okrožja postal tudi Dravograd.

Gospodarski razvoj Gospodarski razvoj slovenske Koroške je bil pred prvo svetovno vojno intenziven in ta odmaknjeni del slovenskega narodnostnega ozemlja ni prav nič zaostajal za drugimi pokrajinami na Slovenskem. To nam potrjujejo tudi statistični podatki, saj je tesno sledila Primorski s Trstom, ki se je razvijala najhitreje. Temelj tega razvoja so bili obrati v dveh industrijskih panogah, rudarstvu in kovinski industriji ter intenzivnejše izkoriščanje gozdnega bogastva. Dva obrata, rudnik svinca v Mežici in jeklarna grofov Thurnov na Ravnah, sta se v tem obdobju intenzivno modernizirala in postala pomembna tudi na celotnem slovenskem ozemlju. Z velikimi vla-

ganji v posodobitve sta se uspešno branila pred krizo, ki je bila predvsem v devetdesetih letih 19. stoletja globoka in usodna za veliko železarno na Prevaljah. O tej temi piše Jasna Fischer.

Šolstvo v Mežiški dolini V prispevku Alojza Pristavnika *Zgodovina šolstva v Mežiški dolini do leta 1918* je prikazana zgodovina šolstva v Mežiški dolini od njegovih začetkov ob koncu 17. stoletja pa do razpada Avstro-Ogrske leta 1918. Šole, njihov nastanek in razvoj so prikazani, kakor si sledijo ob toku reke Meže, od Koprivne skozi Črno v Mežico ter do Prevalj in Guštanja. Enako je prikazano življenje šol, ki so nastajale in delovale visoko nad dolino, v goratem svetu med Peco, Uršljo in strojanskimi hribi, saj učenci zaradi oddaljenosti niso mogli obiskovati šol v dolini. V nekaterih primerih so se pojavile težave tudi pri premoščanju razlik, ki so nastale na socialni, narodni in teritorialni podlagi. Posebno vprašanje, ki je v prispevku med najbolj izpostavljenimi, je vprašanje učnega jezika.

Šolstvo Prispevek Frančka Lasbaherja *Osnovno šolstvo Dravske in Mislinjske doline do leta 1945* prikazuje kratek zgodovinski oris 25 osnovnih šol v Dravski dolini in 14 osnovnih šol v Mislinjski dolini. Upoštevani so šolski vodje in izbor pomembnejših učiteljev v načrtanem časovnem razponu, vključen pa je tudi vpogled v nastanek šolskih prostorov.

Kronika Poltnikovine Ljuba Dornik Šubelj v tekstu *Kronika Poltnikovega posestva na Sv. Primožu nad Muto. Življenje na kmetiji na Sv. Primožu in v trgu Dravograd v prvi polovici 20. stoletja* podaja kroniko Poltnikove kmetije in opisuje gradnjo zvonika na cerkvi na Sv. Primožu nad Muto med letoma 1906 do 1908. V nadaljevanju na podlagi spominov opisuje življenje na kmetiji in v trgu Dravograd v prvi polovici 20. stoletja. Ohranjena kronika, pisana na podlagi ustnega izročila, sega do leta 1764. Prispevek se konča s stanjem neposredno pred začetkom druge svetovne vojne. **D**

Cirkulane

Cirkulane – svet Belanov

V. M.

Halo iz Cirkulan, ki ga vodi Jernej Golc, je izdal obsežen zbornik o Cirkulanah, središču vzhodnega dela Halož, ki ga je geograf dr. Vladimir Bračič poimenoval Vinorodne Haloze.

Leto 1255 je za zgodovino vzhodnih Halož in dela Ptujkega polja pomembno, ker listine potrjujejo, da je že takrat na skali nad Dravo stal grad Borl, znan tudi kot Ankenstein, imenovan po gospodi, ki ji je prvotno pripadal. Pred tem in pozneje so bili kraji in ljudje od Zavrča do Leskovca ter nekatera naselja onkraj Drave povezani s skupno oblastjo na gradu.

Sveta Barbara v Halozah Grad Borl stoji na ozemlju katastrske občine Dolane, ki od nekdaj predstavlja vstopna vrata v območje župnije in nekdanje občine Sv. Barbara v Halozah. Več stoletij nazaj sta borska zemljiška gospoda in deželno sodišče vodila naselja ob potočju Bélice, Duge in Bele v samostojnem skupnem uradu z imenom Bela. Odtod ime Belani za prebivalce tega zaokroženega območja, ki jih povezuje tudi župnija sv. Barbare.

Prva pisna omemba cerkve sv. Katarine ob Beli iz leta 1475 nam pove, da se je ob njej že pred pol tisočletja oblikovalo središče verskega in svetnega življenja. Leta 1780 so ustanovili šolo, katere okoliš se je v glavnem ujemal z

naselji urada Bela in župnije sv. Barbare. Po drugi svetovni vojni so Sveto Barbaro novi oblastniki preimenovali v Cirkulane. Domačini svojemu središču rečejo kar varež.

Zgodovinski dokument Ob treh obletnicah – 750 let od omembe gradu Borl kot središča svetne oblasti, 530 let od prve omembe verske ustanove in 225 let šolske ustanove v kraju – so Marija Hernja Masten, Franc Tetičkovič in Martin Prašnički dali pobudo za pripravo zbornika o Cirkulanah. Prvo zasnovo so pripravili januarja 2004. Glavni urednik je postal mag. Martin Prašnički, ki je zbral 38 prispevkov 37 avtorjev in nastal je zbornik o območju Cirkulan. To je tudi prva obsežnejša knjiga o preteklosti Cirkulan. S knjigo je to območje pridobilo pomemben zgodovinski dokument, kakršnega do zdaj še ni imelo.

V knjigi so zbrani vsi pomembni dogodki iz zgodovine Cirkulan in okoliških krajev od prve omembe gradu Borl leta 1255, prve pisne omembe cerkve sv. Katarine, ki je bila predhodnica današnje župnijske cerkve sv. Barbare, popisa

naseljenih hiš in seznamov posestnikov, ustanovitve prve šole pri Sv. Barbari v Halozah, odprtja prvega poštnega urada pa vse do trenutka, ko je v Cirkulanah prvič zasvetila elektrika in ko je v kraj pritekla voda po javnem vodovodu. V knjigi najdemo izčrpne pregledne delovanja šolskega, društvenega in športnega življenja, imena posameznikov, ki so se zavzemali za razvoj kraja in njegove okolice, avtorji so se spomnili tudi domačih mojstrov, brez katerih si življenja na vasi ne bi mogli predstavljati, ne manjka opisov starih, ponekod že pozabljenih običajev.

37 prispevkov Knjiga *Cirkulane. Svet Belanov* nam v svojih raznolikih prispevkih odstira pogled v preteklost, nas seznaja s sedanostjo in poskuša najti tudi predloge, kako v Halozah in Cirkulanah v prihodnje. Razveseljivo je, da je med 37 avtorji kar 15

takih, ki so domačini ali so bili od tod njihovi bližnji predniki.

Naj omenimo le nekatere prispevke. Branko Oblak je podal historično-geografski oris Vinorodnih Halož in Cirkulan, Franc Tetičkovič pa je prikazal lokalno samoupravo od leta 1848 do danes. Ivan Žižek je prispeval drobec o arheologiji, Dejan Zdravec je obširno prikazal gospodstvo Borl od nastanka do leta 1901, Nataša Kolar je napisala prispevke za zgodovino Cirkulan in vzhodnih Halož v 19. stoletju, čarovniške procese na Borlu in v Halozah je prikazal Matevž Košir, nemirno mejo borsko završke gosposčine z ogrsko Hrvaško pa Marija Hernja Masten. Premožensko sliko podložnikov urada Bela v 18. in 19. stoletju je podal Martin Prašnički, isti avtor je raziskal tudi obdobje t. i. velike (prve svetovne) vojne in ugotovil manjkajoče žrtve, ki doslej niso bile na spominski plošči žrtev. Ljubica Šuligoj je prikazala kmečko vprašanje in viničarske odnose, Irena Mavrič Žižek pa Cirkulane med okupacijo oz. drugo svetovno vojno.

Župnijo sv. Barbare je prikazal Emil Drev, zgodovinski pregled pripadnosti župnije je podal Igor Filipič, cerkveno arhitekturo je podrobno raziskal Branko Vnuk, slikarsko in kiparsko opremo cirkulanskih cerkva pa je prikazala Polona Vidmar.

Ostavnici dediščini Vinorodnih Halož piše Jelka Skalicky, utrinke iz duhovne kulture domačinov je zbrala Monika Simonič Roškar, pesmi in šege Nada Polajžer, o maskah in šemljenju piše Brigita Tetičkovič, o klopotcu pa Drago Korade. Zinka Zorko je predstavila dialekt vzhodnih Halož, Nada Jurkovič Janeza Krstnika Leopolda Šmigoca, pisca prve tiskane vzhodnoštajerske slovnice, Martin Prašnički Božidarja Raiča, buditelja slovenstva v Halozah, Marjan Žnidarič revolucionarja, pedagoga in geografa Vladimira Bračiča, na koncu pa je Franc Golob prikazal Cirkulane in Borl na starih razglednicah. ■

Radio Krka
106.6 MHz

Cesarski diplomat in svétnik

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V službi cesarskega diplomata je Sigismund von Herberstein v pol stoletja prekržaril praktično vso Evropo. Moskovski zapiski, ki so nastali na podlagi njegovih potovanj v Rusijo, pa so bili prvo delo sploh, ki je Evropejcem približalo Rusijo.

Sigmund Freyherr zu Herberstein
in Moscovitischem verehrtem Kaidt.
M. D. 1551.

Baron Sigismund (Žiga) von Herberstein je bil v svojem času eden najuglednejših in najvplivnejših uradnikov Svetega rimskega cesarstva nemške narodnosti, te prastare politične tvorbe, ki jo je ustanovil že Karel Veliki. Večino svojega časa je bil diplomat na cesarskem dvoru, ambasador, ki je potoval v različne države, a seveda tudi tesen vladarjev svetovalec. Poleg tega je bil vojak in učenjak, že zaradi narave svojega dela velik popotnik in pisec potopisov. Njegovo najpomembnejše delo Moskovski zapiski so bili temelj, na katerem je tedanja Evropa spoznavala razmere v Rusiji, za tiste čase deželi nekje na daljnem obrobju civilizacije. Sigismund je svoje delo lahko zapisal ne le zato, ker je bil učenjak, pač pa tudi zato, ker je rodina, pa čeprav nemško govoreča v družbi, izhajala s slovenskega ozemlja. V stiku z domačini, služabništvom in tlačani, so Herbersteini govorili slovansko in se tega niso niti najmanj sramovali. Prav znanje slovenskega jezika je pripomoglo Herbersteinu, da je zaradi skupnega slovenskega korena lažje doumel ruščino. To je seveda odločilno pripomoglo k razumevanju Rusije in njenih običajev, kar je temelj njegovih Moskovskih zapiskov. Herberstein je bil med rojaki do nedavnega po krivici skoraj popolnoma neznan, prav tako je o njem le skromna bera podatkov. V leksikonu Cankarjeve založbe le nekaj vrstic, v Velikem biografskem leksikonu iste založbe pa ga sploh ne omenjajo. Na Wikipediji je v nemščini, angleščini in ruščini veliko obširnejše obravnavan kot v slovenščini. V Moskvi so Herbersteinu postavili spomenik, medtem ko »ima« v Sloveniji le skromno ulico v Ljubljani. Očitno je njegov izvirni greh večplasten; bil je plemič in ne kmečko-proletarskega rodu, ugleden državnik in diplomat in ne »hlapec Jernej«, upoštevan pisec ter ne trpeč, nerazumljen in zapit poet.

Tradicionalna služba kroni Sigismund (Žiga) von Herberstein se je rodil 23. avgusta 1486 očetu Leonhardu baronu von Herbersteinu in materi Barbari, rojeni von Lueg. Izhajal je iz mogočne starodavne plemiške družine,

Diplomat in popotnik Sigismund von Herberstein v oblačilih, ki mu jih je podaril ruski car leta 1526

ki je sledila svoje plemstvo nazaj v 12. stoletje. Izhajali so z območja današnje avstrijske Štajerske, že dvesto let pred Sigismundovim rojstvom pa so si pridobili posestva tudi na današnjem slovenskem Štajerskem. Družina je skozi stoletja dajala Habsburžanom vojaške, uradnike, diplomate, manjkalo pa ni niti cerkvenih gospodov. Člani rodbine so do leta 1945 živeli na Štajerskem, potem so se pred komunisti umaknili v Avstrijo, njihova posestva v Sloveniji pa so bila zaplenjena.

Sigismund se je rodil v Vipavi, kjer je njegov oče tedaj služil kot vojaški poveljnik. Po tradiciji je bila družina številčna in starši so svoje otroke vzgajali za službo vladarju. Sigismund je v svojih spominih omenjal, da so bili starši zgled njemu in drugim otrokom. Očitno je bilo otroštvo Sigismunda srečno in zadovoljno. Osnovno šolanje je dobil v Vipavi, v tamkajšnjem okolju pa je v stiku s kmeti kaj kmalu obvladal tudi slovenski jezik. Šolanje je nato nadaljeval v samostanu svete Eme v Krki na Koroškem, kjer je bil njegov sorodnik opatijski prošt. Del časa v mladosti je preživel tudi na domačih posestih, še posebno na dvorcu Hrastovec v Slovenskih goricah, kjer je bil sedež rodbine. Herberstein se je v mladosti selil, ker je bežal pred raznimi epidemijami, ki so se kot posledica vojnih pohodov pojavljale zdaj tu, zdaj tam. Obstaja tudi možnost, da se je v mladosti okužil s »soldaško boleznijo«, se pravi s sifilisom, ki se je pogosto širil po vojaških taboriščih. Morda je bil prav to vzrok,

pa je tudi obilo priložnosti, da je to svojo sposobnost izkazoval. Država je vodila vojne na Ogrskem proti prodirajočim Turkom pa tudi na jugu, kjer se je rodil, v vojni proti Beneški republiki. Čas Herbersteinove mladosti je bila doba, ko so je stari sistem umikal novemu. Eden starih običajev, ki jim je bilo namenjeno, da kmalu izginejo, je bila tudi podelitev viteštva. V tisti dobi je bil običaj, da je moral vsak plemiški mladenič, od prestolonaslednika do sina

Hrastovec, eden od dvorcev v Herbersteinovi lasti

Viteško čast je mlademu Herbersteinu podelil cesar Maksimilijan I. osebno.

Sprejem ambasadorjev na dvoru carja Vasilija III. v Herbersteinovem času

Herberstein je opravil v cesarski diplomatski službi devetinšestdeset različnih diplomatskih misij.

da Herberstein ni nikoli imel otrok, čeprav je bila rodbina znana po svoji plodnosti. Za kar ga je usoda prikrajšala na enem področju, mu je toliko več naklonila na drugem. V svojem življenju je Herberstein dosegel mnogo časti in ugleda, največ od vseh družinskih članov, ki so skozi stoletja služili kroni.

Sigismund je leta 1499 sklenil, da bo nadaljeval s svojim izobraževanjem. Spričo družinskega premoženja, uglednega položaja in družinskih zvez mu ni bilo težko dobiti mesta slušatelja na dunajski univerzi. Poleg tega je bil bister, vedoželjen in delaven študent, ki je uspešno opravljal izpite in druge obveznosti. Po treh letih je leta 1502 končal študij pravnih ved in filozofije.

Od vojaka do diplomata V skladu s tedanjim običajem je bila naslednja stopnica za mladega plemiča služba v vojski, ki je bila praktično prvi pogoj za vsakršno nadaljnjo kariero. Herberstein je bil kot izobraženec ter kot član stare in ugledne plemiške družine samoumevno potrjen za častnika. V naslednjih letih se je izkazal tudi v sukanju orožja, imel

Ugledni diplomat Herberstein v častnih oblačilih, ki mu jih je podaril turški sultan ob misiji v Istanbulu leta 1541

zadnjega podeželskega graščaka, opraviti vajeniško dobo, po kateri je, če je bil spoznan za vrednega, dobil viteško čast. Podelitev viteštva je bila slovesen dogodek, šele

s tem je postal mladenič mož in polnopravni član tedanje fevdalne družbe. Vitez, ki je podelil mladeniču viteštvo, je bil tudi porok, da je prejemnik vreden te časti; čim uglednejši je bil podeljevalec, večjo težo je imela podelitev. Herberstein se je v vojni očitno izvrstno izkazal, kajti viteško čast mu je leta 1508 podelil cesar Maksimilijan I. osebno. Pri tem je treba omeniti še to, da so prav Maksimilijana njegovi sodobniki imenovali »poslednji vitez«, vzor poguma, kreposti in skromnosti, kar so vitezu predpisovala starodavna pravila.

Dobro desetletje vojaških pohodov je Herberstein sklenil leta 1514 in obesil vojaško službo na klin ter se sklenil posvetiti uradniški karieri v cesarski diplomatski službi. Pri tem je naletel na nerazumevanje stanovskih kolegov, ki so še vedno razmišljali po starem načinu. Zanje je bila edino prava služba za plemiča služba pod orožjem. Pisarji so vendar duhovniki ali celo, bog nam pomagaj, neplemenitniki. Ob tem so seveda tudi dobro vedeli, da rast moči vladarjeve uprave zmanjšuje moč vojaškega plemstva in njihov vpliv na vodenje države. Eden od Herbersteinovih prijateljev je namignil, kako se lahko plemič takšnega vojaškega ugleda in slavnega, starodavnega imena, poniža na raven nekakšnega peropraska. Herberstein, ki je natančno čutil, da se svet spreminja, pa je odvrnil, da se mu

Nemška izdaja Moskovskih zapiskov iz leta 1557

► služba tajnika svetemu rimskemu cesarju, največjemu in najuglednejšemu monarhu na svetu, ne zdi ravno sramotna.

V tistem času je bila diplomacija evropskih dvorov še na precej nizki ravni. Nekdanje diplomatske večine starega Rima in Bizanca so bile pokopane v njihovih ruševinah. Diplomatske dejavnosti so velikokrat opravljali visoki plemiči, ki pa niso bili diplomati v klasičnem smislu, ampak bolj ali manj le plemeniti kurirji, ki so vladarjevo pismo prenesli drugemu in odnesli odgovor nazaj. V primeru vojnih napovedi je bil pogosto kurir kakšen surov, pobesnel vojščak, ki je prenesel napoved ali ultimatum pri tem seveda ni uporabljal nobenih diplomatskih ali kakršnih koli drugih

vi. Cesar je potreboval sposobne, mlade ljudi in že leto po vstopu v cesarsko diplomatsko službo je bil Herberstein leta 1515 imenovan za člana cesarskega sveta svetega rimskega cesarstva. Postal je član najožjega kroga ljudi, ki je skupaj z vladarjem vodil ogromno dr-

Grb rodbine Herberstein, katere potomci še danes živijo v Avstriji

tujočega ambasadorja. Ena prvih diplomatskih misij, ki jih je opravil Herberstein, je bila pot v Rusijo leta 1517. Imel je vlogo mediatorja, kajti Rusija in Litva sta se obrnili na Maksimilijana kot posrednika pri sklenitvi miru. Herberstein je ostal v Rusiji skoraj

Herberstein je bil poročen, a ga je, kot že rečeno, peklilo, da ni imel potomcev. Verjetno še toliko bolj, ker je imel veliko premoženje, ne pa tudi sina, ki bi mu ga zapustil. Poleg posesti, ki jih je podedoval od svojega očeta, je s svojimi diplomatskimi in drugimi zaslugami za krono dobil kot materialni dokaz hvaležnosti vladarjev, ki jim je služil, nova posestva pa tudi razna druga darila in naslove. O osebnem življenju barona Sigismunda von Herbersteina ni znano veliko drugega kot to, da se je v času reformacije spogledoval s protestantizmom in bil nekaj časa njegov privrženec tako kot družina in tudi večina plemstva nasploh. A so se tako Sigismund kot njegova družina in večina plemstva vrnili nazaj na katoliško stran, ko je vladar objavil, da bo ostal zvest tradicionalni veri. Očitno je šlo pri spogledovanju s protestantizmom tako kot pri večini plemstva predvsem za osebni interes in malo ali sploh nič za filozofski pogled na spremembo. Protestantizem je namreč pridigal odpravo meniških redov in s tem samostanov, zato so plemiči upali, da bi si lahko na tak način povečali svoje premoženje. Poleg tega je Luthrov nauk omenjal odpravo plačevanja desetine cerkvi. Prav desetina pa je bila eden redkih davkov in dajatev, ki so bremenili v tistih časih tudi plemiško posest in seveda je bilo plemičem v interesu, da bi se temu davku izognili, če bi bilo le mogoče. Herbersteini so kasneje postali celo zelo odločni branilci katolicizma v času protireformacije.

Herberstein je ostal v vladarjevi službi do konca svojega življenja. Zaradi njegovega delovanja so mu bile priznane najvišje časti v cesarstvu, rodbina Herbersteinovih, pa čeprav »le« baronska, je tudi zaradi Sigismundovih zaslug postala ena najuglednejših v državi. Diplomati in član cesarskega sveta Sigismund von Herberstein je umrl 28. marca 1566 na Dunaju, star častitljivih osemdeset let. Pokopali so ga v cerkvi sv. Mihaela pri mestnih vratih, a je njegov grob skozi stoletja izginil. **D**

Herberstein je bil kar enainpetdeset let član cesarskega sveta, skupine najožjih in najvplivnejših vladarjevih svetovalcev.

fines. Na redke prave diplomatske misije so največkrat pošiljali duhovnike, ki so bili vsaj pismeni in so obvladali latinščino, tedanji uradni evropski jezik. Herberstein je bil tako z vstopom v službo eden predhodnikov današnjih diplomatov. Posvetni izobraženec, »redno zaposlen« v državni upra-

žavno tvorbo. Herberstein je član cesarskega sveta ostal do svoje smrti pol stoletja kasneje in služil trem vladarjem, Maksimilijanu I., Karlu V. in Ferdinandu I.

Pol stoletja diplomatskih misij

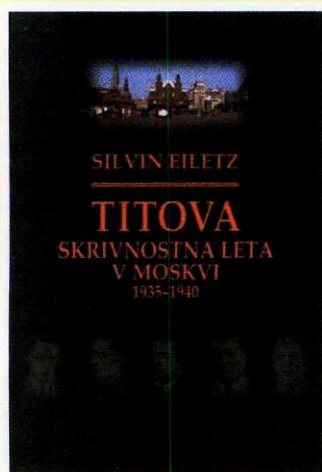
Herbersteina je vladar namenil ne le za svetovalca, ampak tudi za po-

celo leto in postavil temelje miru, ki je bil sklenjen leta 1522. Leta 1526 je še enkrat potoval v Rusijo, spet v vlogi mediatorja, tokrat zaradi revizije leta 1522 sklenjene rusko-litovske mirovne pogodbe. Na podlagi zapiskov in opazanj, ki so nastali na teh dveh potovanjih v Rusijo, je Herberstein zbral material za Moskovske zapiske, potpisno delo o tedanji Rusiji, ki pa je bilo izdano v obliki knjige šele leta 1549, a je bilo hitro prevedeno v več jezikov. Dunajske arhive oziroma diplomatski arhiv je Herberstein obogatil tudi z velikim številom drugih opisov s svojih mnogih potovanj v cesarski diplomatski službi. Na konju, z vozom, različnimi plovili ali pa tudi peš, kakor je pač nanoslo, je Herberstein prekržaril praktično vso Evropo prav do Turčije. V svoji polstoletni diplomatski karieri je opravil devetinšestdeset različnih diplomatskih misij, pa je prinesel nazaj dragocena opazanja, ki niso bila zanimiva le z znanstvenega – naravoslovnega, geografskega ali sociološkega – stališča, ampak so bila dragocena in uporabna predvsem za dnevno politiko cesarstva.

Knjigo dr. Silvina Eiletza

Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: **01/2447-200**.

Avtor knjige dr. Silvino Eiletz

www.modra-energija.si

Modri mislimo na jutri

**TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO
LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!**

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek
– predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanosti in prihodnosti

Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 **ELEKTRO
PRIMORSKA**

**VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU
ELEKTRIČNE ENERGIJE:**

HSE 01 470 41 00	ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15	ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50	

→ VETROVA POT
→ KROŠNJARSKA POT

Stranske poti so zapeljivejše od glavnih

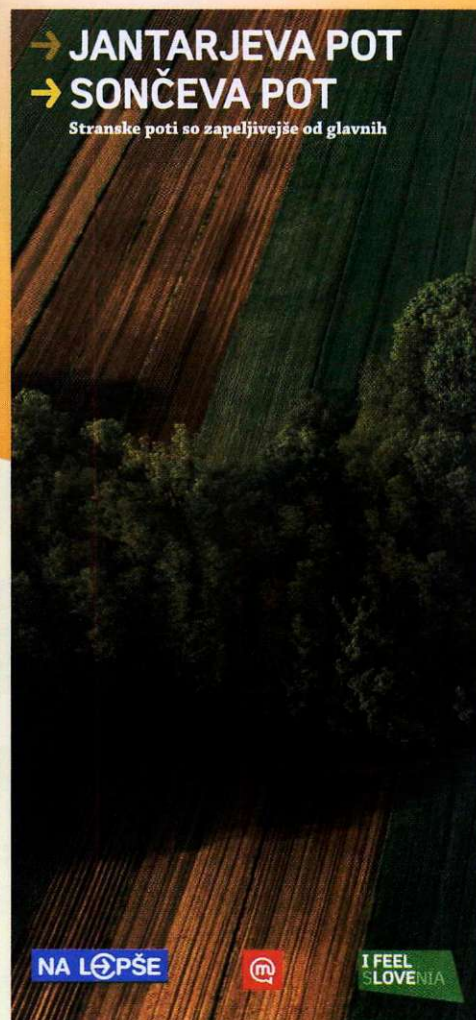
→ ZLATOROGOVA POT
→ SMARAGDNA POT

Stranske poti so zapeljivejše od glavnih

→ JANTARJEVA POT
→ SONČEVA POT

Stranske poti so zapeljivejše od glavnih

»Na lepše« vas vabimo tudi letos

Slovenska turistična organizacija letos že sedmič zapored pripravlja največji projekt promocije slovenskega turizma »Na lepše – stranske poti so zapeljivejše od glavnih«, s katerimi želi tako domače kot tuje goste spodbuditi k doživljajskemu potepanju po šestih slovenskih tematskih turističnih poteh. Letos so izšle tri zloženke (po ena za dve tematski poti), ki vabijo na Smaragdno, Vetrovo, Jantarjevo, Sončevo, Krošnjarsko in Zlatorogovo pot. Njihova novost je vris pohodniških poti, zloženke pa so poleg angleške, nemške in italijanske letos na voljo tudi v madžarski in hrvaški jezikovni različici.

Vzemite si čas, ubežite vsakdanjemu vrvežu in se pustite razvajati pri izbranih ponudnikih, ki se predstavljajo v zloženkah projekta! Več informacij o projektu je na voljo na www.slovenia.info/nalepse

Sodelujte v Veliki Petrolovi nagradni igri

Od 1. 6. do 31. 8. 2008

Osvojite Mercedes-Benz,
razred C, model T 180 K
in ostale bogate nagrade.

Sodelujete lahko tudi v nagradni
SMS akciji »Petrol«.

skuterji Aprilia SR 50 R

predvajalniki iPod Nano 4G

predvajalniki iPod Shuffle

PETROL

Pesmi o ljubezni

1.

Cankarjeva založba

Same pesmi o ljubezni so starostna, vendar ljubezniva knjiga Toneta Pavčka o ljubezni. O prasili, ki ji je ves svet pokoren in ki nas vodi v srečo in pogubo. O ljubezni so peli pevci od nekdaj v vseh jezikih sveta in samo v eni govorici: doseči želeno in preseči neizrekljivo. Tone Pavček hodi za njimi. Soneti *Same pesmi o ljubezni* so stare in nove zgodbe približevanja Adama k Evi, človeka k domu in rodu, Zemljana k Zemlji, iskalca k neznanemu, romarja k svetemu, pesnika k skrivnostim in k besedi. Zbirka je likovno opremljena z deli Mihe Maleša. Pesnik, esejist in prevajalec Tone Pavček se je rodil 29. 9. 1928 v Šentjuriju pri Novem mestu. Za svoje pesniško in prevajalsko delo je prejel vrsto nagrad in priznanj, med njimi trikrat Levstikovo (1958, 1962, 2005) za mladinsko poezijo in leta 1984 Prešernovo za pesniško zbirko *Dediščina*.

Kozlovska sodba

Založba Karantanija

V zbirki *Lastovka – najlepše zgodbe sveta* je založba Karantanija izdala humoreske Josipa Jurčiča *Kozlovska sodba v Višnji Gori*. Gre za delo, ki še danes »vleče« kljub nekoliko arhaičnemu jeziku. Postavljeno je v prav poseben in točno določen višnjegorski prostor, toda ta Višnja Gora bi lahko bila tudi kje drugje. Andraž Slamorezec je tožil kozla Lukeža Drnuljo zato, ker je gledal čez plot na njegovo njivo, ker je z očmi požiral njegovo zelje. To, da si je kozel zaželel sadeže s sosedove njive, je starodaven moment, zapisan tudi v desetih zapovedih. Želja po prepovedanem mora biti kaznovana ... Delo, ki je nastalo v daljnem letu 1867, velja danes za klasiko slovenske literature.

Prežihov svet

2.

Cerdonis, Slovenj Gradec

Založba Cerdonis iz Slovenj Gradca je izdala knjigo *Prežihov ustvarjalni svet*, v kateri Marija Irma Vačun Kolar piše o jeziku in slogu v literarnih besedilih Prežihovega Voranca. Gre za jezikovno-slogovni pretres Prežihovega literarnega pisanja, predvsem koreninjenega v rodnem koroškem narečju. Avtorica je za izhodišče izbrala najzgodnejšo pripoved *Petkov Cenc*, izluščila iz nje temeljne slogovne načine oz. jezikovne lastnosti ter potem s takšno »folio« prekrila ves Prežihov osrednji opus. Prečesala in izpisala je velik del Prežihovega literarnega besedila, s čimer je nastal obsežen slovar pisateljevega idioma, skrbno razvrščen in komentiran. Hkrati je to slovar kotuljskega (Kotlje) oz. mežiško-podjunskega

1.

2.

3.

4.

narečnega govora, še posebej v njegovih izvirnih in starožitnih plasteh.

Titova sovladarica

Založba Mladinska knjiga

Avtor knjige *Titova sovladarica* Aleksandar Matunović je doktor medicinskih znanosti in univerzitetni profesor. Najbolj znan je kot Titov osebni zdravnik v letih 1975–1979, torej do leta, ko se je začel »Titov ples z boleznijo in smrtjo«. Njegova knjiga o Jovanki prinaša bližnji pogled v življenje Titovega dvora z vsemi značajskimi kontrapunkti zlasti prvih dveh dvorjanov, o katerih osebni zdravnik Matunović zaradi zaupljivosti ve nekoliko več. Jovanka se je kmalu izkazala za samovoljno gospodarico jugoslovanskega dvora, ki je bila v želji po oblasti pripravljena terorizirati vse okoli sebe. Hkrati je tudi dovolj ponosna, da ni pripravljena mirno prenašati Titovih spogledovanj z mlajšimi »tekničarji«. Jovanka, ki se je v samo nekaj letih z mesta polpismene voditeljice vojaške bolnišnice povzpela tik pod vrh jugoslovanske partijske piramide, je nazadnje padla »na dno«.

Zgodbe iz kanuja

3.

Založba Modrijan

Slovenske reke so zgovorne, zato je vredno obiskati njihove bregove in prisluhni pripovedi, ko z nagajivimi kodri na gladini šepetaje opozarjajo nase. Njihove zgodbe so tihe in zasanjane, kar sramežljive ob vsem tem, kar nam ponuja sodobni svet, in neslišne, ko hitimo mimo njih. Včasih pa zgolj obisk rečnega brega ne zadošča, temveč nas radovednost žene tja na nemirno vodno gladino, kjer se pletejo bolj doživljene zgodbe, ki jim pritegneta tudi rastlinski in živalski svet. O slovenskih rekah zdaj v slikovno bogato opremljeni knjigi *Zgodbe iz kanuja* piše Ivan Esenko. V knjigi se je z veslom v roki podal na pot in spoznaval rečni breg ne s suhe, temveč z vodne strani – in se prepustil lagodju gibanja med dvema bregovima ... Esenko je dejaven pri preučevanju živalstva in

njegovega pomena v vrtni ekologiji, o čemer je napisal vrsto poljudnih in strokovnih člankov. O vrtni ekologiji je napisal tudi več knjig: *Zbogom voluhar*, *Zaživimo z naravo – Ptice in ekološko vrtnarjenje*, *Vrtnarimo z dušo* ter *Vrtna mlaka*. V njih se dotika pozitivnega odnosa do narave in bralcu na prijazen način odstira drugačne poglede na življenje.

Po božiču diši

Grafika Gracer, Celje

Knjiga kuharskega mojstra Andreja Frica *Po božiču diši* je zelo debela, saj obsega kar tisoč strani. V prvem delu, na skoraj petdesetih straneh, je na kratko nanizana množica informacij o adventnem času in božiču; od nastanka božiča, legend in običajev, povezanih z njim, do jalslic. Adventni čas, čas pričakovanja in prihoda božjega Sina, je v krščanskem izročilu čas, ki je najbolj nabit s simboliko in z običaji. Glavnino knjige *Po božiču diši* predstavljajo recepti za vse mogoče jedi. Poudarek je seveda na tistih, ki se najpogosteje pripravljajo za božične praznike. Recepti so večinoma kar izčrpni, tako da pri pripravi jedi ne bo zadrege. Na koncu je avtor dodal vrsto napotkov: za pripravo sladice, o testu (sestavine in lastnosti osnovnih vrst testa), čajnem in drobnem pecivu.

Jedi za piknike

4.

Založba Mladinska knjiga

Vedno pečete le kotlete in čevapčice? Spoznajte, kaj na žaru pripravljajo drugod po svetu. V kuharski knjigi *Jedi za piknike* najdemo recepte za pripravo klasičnih jedi na drugačen način in z zanimivimi dodatki, poleg tega pa še zelenjavna in ribja nabodala, slastne solate, pomeke ter alkoholne in brezalkoholne pijače. Če se odpravljamo na izlet, pa si lahko pripravimo malico. Izbiramo lahko med nadevanimi jajci, sirovimi roladicami, slastnimi sendviči, nadevanimi žepki, tortiljami in testeninskimi solatami. Avtor Reinhardt Hess je v knjigi prikazal več kot sto »vročih domislic« za »zabavo« ob žaru.

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Sodobni izzivi kulturne dediščine

Lucija Horvat, foto: EU

Minuli teden so se evropski ministri za kulturo in medije na dvodnevem srečanju v Versaillesu pri Parizu dogovorili za uravnoteženo posodobitev zakonodaje EU o elektronskih komunikacijah, govorili pa so še o evropski kulturni dediščini.

Evropska zakonodaja o elektronskih komunikacijah naj bi v prihodnje po eni strani upoštevala ekonomska merila, po drugi pa cilje, ki so v splošnem interesu, to so medijski pluralizem ter kulturna in jezikovna raznolikost. Evropski ministri so na dvodnevem srečanju govorili tudi o varstvu avtorskih in sorodnih pravic v elektronskih komunikacijah. Kot je poudarilo francosko predsedstvo, so prav te osrednji izziv za ustvarjalce glasbenih in avdiovizualnih vsebin pa tudi za operaterje elektronskih komunikacij, ki bodo v priho-

Evropski kulturni ministri na srečanju v Versaillesu

niti, so govorili tudi o financiranju javnih medijskih zavodov v luči konkurenčnih odnosov med zasebnimi in javnimi televizijskimi postajami v dobi novih digitalnih vsebin. Uravnoteženo bi bilo treba spodbujati razvoj pa tudi varovati javni interes, pri čemer so ministri poudarili, da želijo članice ohraniti svoje pristojnosti na tem področju.

Evropska dediščina Posebna razprava je bila namenjena varovanju evropske kulturne dediščine, predvsem izmenjavi pogledov na projekt njenega označevanja, katerega namen je izboljšati poznavanje Evropejcev o njihovi skupni evropski zgodovini in prispevati h gospodarskemu razvoju nekaterih območij Evropske unije. V okviru tega projekta, ki ga je leta 2007 na pobudo Francije začelo 15 članic EU s Slovenjo vred, bodo vzpostavili mrežo kulturnih spomenikov, naravnih znamenitosti, zgodovinskih obeležij in drugih pričevanj skupne evropske zgodovine in kulture ter sprejeli ukrepe v prid izobraževanju na področju kulture in umetnosti ter za izboljšanje vrednotenja evropske kulturne ustvarjalnosti. Prizadevali si bodo, da bo ta zamisel postala projekt vseh članic. Posebne pozornosti evropskih kulturnih ministrov je bila deležna tudi nezakonita trgovina s kulturnimi dobrinami, ki je resen izziv za ohranjanje evropske kulturne dediščine. Nezakonito trgovino s kulturnimi dobrinami namreč olajšujejo razlike v zakonodaji med članicami in neobstoj skupnega evropskega pristopa na tem področju, preprečevati pa bi jo lahko začeli že z boljšo izmenjavo informacij o kulturnih dobrinah med članicami EU. **D**

Evropska komisarka za informacijsko družbo in medije Viviane Reding

dnosti najverjetneje postali osrednji medij za distribucijo teh vsebin. Enakopravno porazdelitev sado rasti, ki jo doživljata glasbeni in avdiovizualni sektor ter sektor elektronskih komunikacij, najbolj otežuje spletno piratstvo.

Avtorske pravice Ministri so soglasno podprli predlog evrop-

ske komisije in so se strinjali, da je treba izboljšati obveščanje potrošnikov o avtorskih pravicah glasbenih in avdiovizualnih del, ki krožijo po spletu, ter jih tako narediti bolj občutljive na negativne posledice piratstva za kulturno ustvarjanje in raznolikost. Ustvarjalci vsebin in operaterji elektronskih komunikacij se morajo združiti v boju proti spletnemu piratstvu in v prizadevanjih za privlačnejšo zakonito alternativo spletni izmenjavi kulturnih vsebin za potrošnike. Pri tem je evropska komisarka za informacijsko družbo in medije Viviane Reding opozorila, da pri pogajanjih o liberalizaciji trga telekomunikacij v EU ne gre samo za tehnična in regulativna vprašanja, ampak tudi za vsebine, saj trga brez vsebin ni. V novi komunikacijski dobi ima velik pomen tudi evropski model javnega interesa na področju avdiovizualnih vsebin. Na srečanju evropskih kulturnih ministrov, ki se ga je udeležil tudi slovenski minister za kulturo Vasko Simo-

Elektronski mediji so tarča spletnega piratstva.

Slika v vrtu – vrt v sliki

Na vrtu Društva likovnih umetnikov Ljubljana je na ogled prostorska postavitev iz cikla Štirje letni časi na Vrtu/Poletje 2008 Vesne Čadež z naslovom Slika v vrtu – vrt v sliki. »Slikarkin poseg v vrt dokaj kompleksno nadgrajuje njeno dosedanje delo, saj se neposredno sooča z naravo, ki je sicer eno osrednjih raziskovalnih polj njenega slikarstva,« je prepričana likovna kritičarka Barbara Sterle Vurnik, ki Čadeževo uvršča med vidnejše slikarke mlade generacije in privrženke starih vrednot likovne umetnosti. Slikarka se ukvarja s problematiko vmesnega polja med konceptom človekovega realnega okolja in mentalnega prostora prek motiva narave in rada preliiva barve, kot se preliiva barva tudi v naravi, v zraku, v svetlobi, subtilno, mehko in vodeno. Barbara Sterle Vurnik pravi, da imajo slike Vesne Čadež značaj zamrznjenih pogledov, spominov, mimo katerih teče zunanji/

Umetnina Vesne Čadež

notranji čas. Slikarka, ki je razstavljala že na več skupinskih in samostojnih razstavah ter festivalih, je rojena leta 1976 v Ljubljani in je leta 2004 diplomirala iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje pri profesorju Zmagu Jeraju. Od 2004 do 2006 je obiskovala magistrski študij slikarstva ter videa na isti akademiji. L. H.

Koncerti v atriju

V sklopu koncertov, ki potekajo v atriju Mestnega muzeja v Ljubljani, bo drevi nastopila Iva Stanič in predstavila zgoščenko *Vsak nov dan*. Iva Stanič je dobitnica nagrade za najbolj perspektivnega mladega izvajalca na Slovenski popevki 2007. Prav ta nagrada ji je omogočila nastanek njene-

ga prvega samostojnega albuma *Vsak nov dan*, ki je izšel pri ZKP RTV Slovenija lani pozimi. 7. avgusta pa bomo v atriju Mestnega muzeja lahko slišali projekt z naslovom *Imate radi Bacha*, v okviru katerega bodo nastopili Boštjan Gombač na klarinetu, Žiga Golob na basu, Krunoslav Levačič na bobnih in Blaž Pucihar na klavirju. Vse aranžmaje za to zasedbo je napisal pianist in skladatelj Blaž Pucihar. Projekt *Imate radi Bacha* je bil prvič z velikim uspehom predstavljen decembra 2006 v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani, v okviru Glasbenega septembra v Mariboru in na festivalu stare glasbe v Radovljici. V njem nastopajo štirje izjemni domači glasbeniki mlajše generacije, ki so dejavni tako na džezovskem kot na klasičnem področju. Projekt vključuje skladbe, ki so bile napisane na Bachove teme oz. džezovsko obarvane aranžmaje Bachovih del. L. H.

Iva Stanič, obetavna pevkica

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 31. 7. 2008

20. 00 Slovenska filharmonija: Komorni orkester Milano Classica (Italija) – klasična glasba. Komorni orkester Milano Classica, ustanovljen leta 1993, slovi kot eden redkih italijanskih sestavov, ki redno izvajajo tudi baročni in klasični repertoar nemških in avstrijskih skladateljev.

20. 30 KUD France Prešeren: Kolektiv Narobov: Ta kratke – improvizacijsko gledališče

21.00 Mestni muzej, Lj.: Iva Stanič, vokal & skupina: Vsak nov dan – džez, pop

21.30 Ljubljanski grad: Petelinji zajtrk – film

SOBOTA, 2. 8. 2008

10.00 Čevljarški most, Lj.: Goljufivi peki

20.30 Cerkev Sv. Florijana: Margar Sedrakyan (Armenija), klavir – klasična glasba

21.00 KUD France Prešeren: Grad Teater: Slovenija, od kod lepote tvoje – gledališka predstava

21.30 Ljubljanski grad: Elizabeta: Zlata doba – film. Režija: Shekhar Kapur, Velika Britanija (2007)

NEDELJA, 3. 8. 2008

11.00 & 18.30 Mini teater Ljubljana: Puppentheater Tabula Rasa (Avstrija): Bremenski mestni godci – lutkovna predstava za otroke od 4. leta dalje

21.30 Ljubljanski grad: Nadzor – film. Režija: Anton Corbijn, Velika Britanija, ZDA, Avstralija (2007)

23.00 KUD France Prešeren: Impro liga: Maestro Trnfesta – improvizacijsko gledališče

PONEDELJEK, 4. 8. 2008

21.30 Ljubljanski grad: Pomlad v Bosni – film. Režija: Richard Shepard, ZDA, BiH, Hrvaška (2007)

TOREK, 5. 8. 2008

20.00 Cankarjev dom: Orkester Marijinskega gledališča iz St. Peterburga (Rusija) – klasična glasba. Orkester Marijinskega gledališča je ena najstarejših ruskih kulturnih ustanov. Ustanovljen je bil v času Petra Velikega, pred revolucijo se je imenoval Ruski carski orkester.

21.00 KUD France Prešeren: Lukáš Vlášil & Lukáš Houdek: Chvilka poezie (Češka) – klovnsko gledališče

21.30 Ljubljanski grad: Pokora – film. Režija: Joe Wright, Velika Britanija, Francija (2007)

SREDA, 6. 8. 2008

20.00 Cankarjev dom: Orkester Marijinskega gledališča iz St. Peterburga (Rusija) – klasična glasba

21.30 KUD France Prešeren: Stendap – stand-up komedija

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Nove zgodbe iz Narnije

Monika Maljevič

Štirje iznajdljivi in pogumni otroci družine Pevensie se vrnejo v pravljčno deželo Narnijo, kjer je od njihovega odhoda minilo že 1300 let.

Deželi so zavladali okrutni Telmarinci in uničili kraljestvo pravljčnih bitij, zato morajo mladi junaki združiti moči z vročerkvnim princem Kaspianom, toda zmago v številnih divjih bitkah jim lahko prinese le popolno medsebojno zaupanje. Ključni dogodki filma so bili posneti v Sloveniji, na panoramskih lokacijah reke Soče.

Omare ni več, tudi Ledena čarovnica je mrtva ... In Aslana, mogočnega leva, pogrešajo že več kakor tisoč let. Zdaj pa Petra, Suzano, Edmunda in Lucijo nekdo pokliče nazaj v Narnijo, v povsem drugačen svet, kjer novi sovražnik želi zanetiti vojno in kjer so ljubezna bitja te dežele na robu preživetja.

Po priljubljenem književnem delu pisatelja C. S. Lewisa je režiser Andrew Adamson (Shrek 2) posnel Zgodbe iz Narnije: Princa Kaspijana, nadaljevanje priljubljene filmske uspešnice iz pred treh let, Zgodbe iz Narnije: Lev, čarovnica in omara. Slednja je s 745 milijoni dolarjev izkupička eden najuspešnejših filmov doslej in sodi v sam vrh Disneyjevih uspešnic.

Režiser Adamson je na kratko opisal zgodbo o Narniji polnih 1300 let po prvi dogodivščini, odkar so brata in sestra Pevensie odšli nazaj v svoj svet. Podjarmili so si jo Telmarinci in vsa njena čudovita, pravljčna bitja pregnali v gozd. Zaradi tiranske vladavine in mačehovskega odnosa so nekatere živali pozabile govoriti, med Telmarinci in Narnijci pa je zazijal globok prepad, poln medsebojnega sovraštva. Po smrti očeta čaka prestol na mladega princa Kaspijana, ki odrasča pod okriljem strica Miraza. Ko pa temu žena povije sina, je njegova prva naloga princa spraviti s poti. S pomočjo zvestega učitelja princ Kaspian

The Chronicles of Narnia: Prince Caspian

Režija: Andrew Adamson

Žanr: akcijska domišljajska pustolovščina

Scenarij: Andrew Adamson, Christopher Markus in Stephen McFeely po romanu C. S. Lewisa

Produkcija: Perry Moore, Andrew Adamson, Mark Johnson

Igrajo: Ben Barnes, Georgie Henley, Skander Keynes, William Moseley, Anna Popplewell, Sergio Castellitto, Peter Dinklage

Premiera: 31. 7. 2008

Distribucija: Cenex

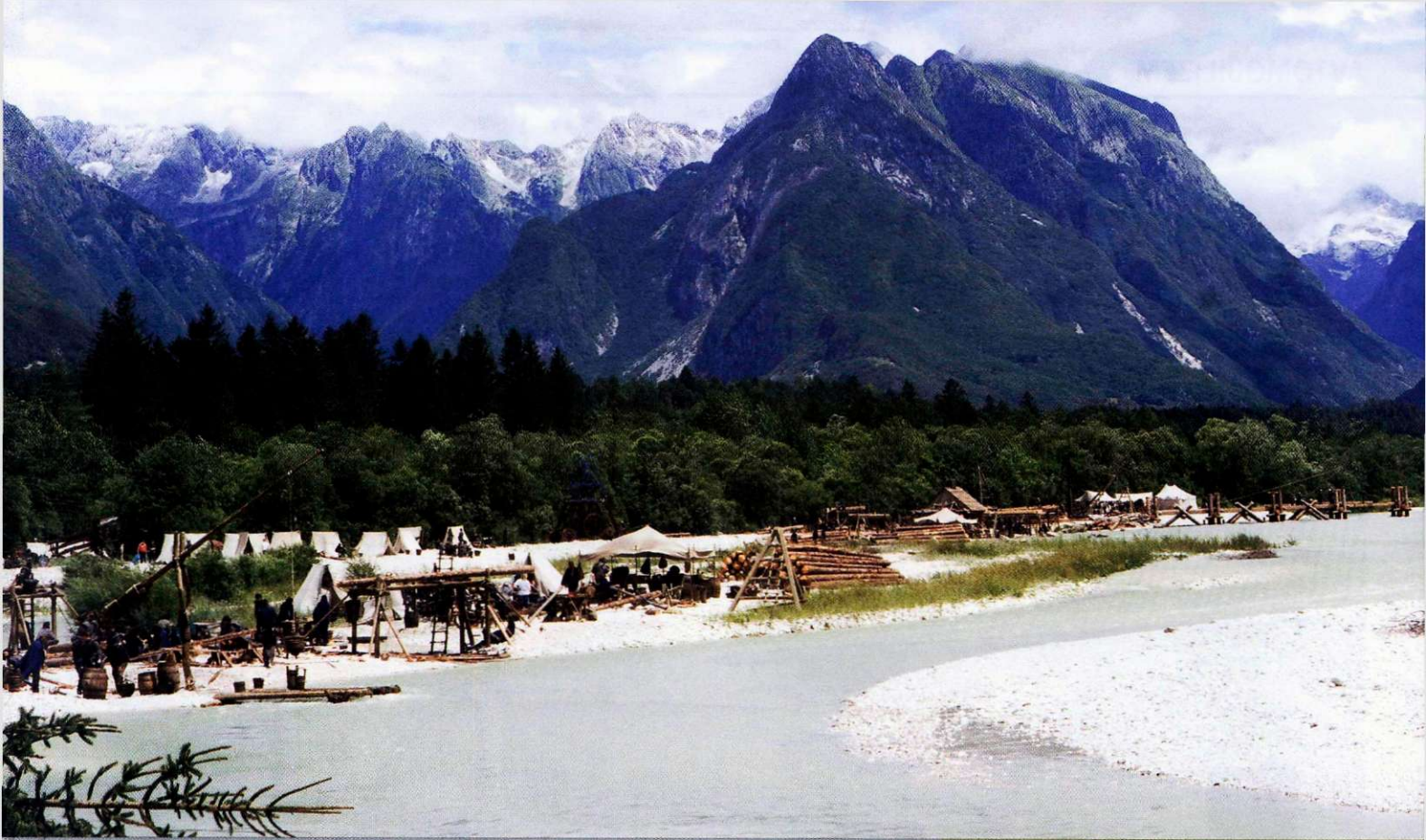
jan pobegne v narnijski gozd in s čarobnim rogom naše znanke Suzane pokliče nazaj v Narnijo kralja in kraljici iz davnine, Lucijo, Suzano, Edmunda in Petra. Zdaj se zgodba šele začne ...

Posneto v Sloveniji Slovence pa je prevzela druga, resnična zgodba. V dolgem in zahtevnem procesu izbiranja lokacij za snemanje tega vizualno zelo zahtevnega filma so odgovorni prepotovali skoraj pol zemeljske oble ali več kot dvajset dežel na šestih kontinentih. Narnija ne obstaja; porodila se je v domišljiji slavnega pisatelja. Producenti, režiser in scenografi so združili vse moči in dali svoji fantaziji prosto pot, ko so iskali primerne kraje za snemanje. Mojster predvizualizacije Rpin Suwannath je po grobih obrisih drugega scenarija že v času zaključne produkcije prvega filma izdelal računalniško izdelane prizore za najzahtevnejše dele snemalne knjige Princa Kaspijana. Računalniško animirane podobe služijo kot temelj in prepotrebno orodje režiserju, da si zamisli prizor in potrebne rekvizite zanj veliko pred samim časom snemanja. Je tudi v pomoč pri izdelavi finančnega ogrođa za snemanje. Šele ko je bila izdelana predvizualizacija ključnih prizorov, ki gledalcem jemljejo dih, so se fil-

marji podali na pot iskanja ustreznih krajev za snemanje. V Levu, čarovnici in omari so morali najti zimsko pokrajino, ki pa je povsem različna od te v Kaspianu.

James Crowley, lovec na lokacije pri projektu Narnija, pripoveduje: »Na samem začetku smo imeli vsi v mislih Novo Zelandijo. Seveda smo omenjali tudi Evropo, toda ne po posameznih predelih ali državah. Za Princa Kaspijana smo potrebovali neskončno poletje in vremenske razmere so igrale ključno vlogo pri izbiranju lokacij.«

Priznati moramo, da so tako imenovani lokacijski skavti za ta film imeli pravi nos. Za ključne prizore mogočnega spopada ob koncu in še nekatere druge so izbrali prečudovito dolino Soče v bližini Bovca in Triglavskega narodnega parka. Seveda so snemali še drugje, na Češkem (v Pragi, Usiju in regiji Brdo), na Poljskem v tamkajšnjem narodnem parku Stolove in na Novi Zelandiji, na polotoku Coromandel, ki slovi po mogočnih starodavnih gozdovih ter prečudovitih plažah. Soča in njeni bregovi, posuti s snežno belim kamenjem, so postali Beruna, kraj, ki so ga Telmarinci zgradili več sto let pred dogodki v našem filmu. Poleg tega, da so delno preusmerili tok reke Soče, so Primorci prilagodili moderni način graditve staremu in delo opravili izvrstno. **D**

Pravljica v Bovcu

Lanski največji Disneyjev filmski projekt **Zgodbe iz Narnije: Princ Kaspijan**, nadaljevanje uspešnice leta 2005 *Zgodbe iz Narnije: lev, čarovnica in omara*, so **med drugim snemali tudi v dolini čudovite, smaragdne reke Soče na Bovškem**. Čeprav so ustvarjalci filma iskali lokacije po vsem svetu, se je reka Soča in njena okolica izkazala kot ena najlepših. Andrew Adamson, režiser filma, je marca lani o Bovcu dejal: »Le-pota kraja me je navdušila kot režiserja in turista. Prelepo je, Soča je popolna lokacija za snemanje pravljice.«

Princ Kaspijan je druga od Lewisovih sedmih knjig iz serije *Zgodbe iz Narnije*, ki med drugim vključujejo že posneto Leva, čarovnico in omaro. Režiser Adamson je na kratko opisal zgodbo o Narniji polnih 1300 let po prvi dogodivščini, odkar so brata in sestra Pevensie odšli nazaj v svoj svet. Podjarmili so si jo Telmarinci in vsa njena čudovita, pravljicična bitja pregnali v gozd. Zato je med Telmarinci in Narnijci zazijal globok prepad, poln medsebojnega sovraštva. Po smrti očeta čaka prestol na mladega princa Kaspijana, ki odrasča pod okriljem strica Miraza. A ko Mirazu žena povije sina, je njegova prva naloga spraviti princa s poti. S pomočjo zvestega učitelja princ Kaspijan po-

begne v narnijski gozd in s čarobnim rogom Suzane pokliče nazaj v Narnijo kralja in kraljici iz davnine, Lucijo, Suzano, Edmunda in Petra. Tam se zgodba šele začne ...

Dogaja se tudi na Bovškem

Junija lani je Disneyjeva ekipa več kot dva meseca preživela ob reki Soči in njenem desnem pritoku, potoku Gljunu v okolici Bovca. Za potrebe bržkone najveličastnejšega prizora z rečnim božanstvom in dokončnim obračunom s sovražno telmarinsko vojsko so zgradili mogočen most čez reko Sočo. Kdo bi si mislil, da bo Gregorčičeva »bistra hči planin« nekoč domovanje skrivnostnega rečnega božanstva, stebra kristalno čiste smaragdne vode v podobi orjaškega starca, ki izlije pravično kazen na tiranskega izdajalca?! Most se razleti na tisoč kosov in rečni bog osvobodi svoje divje vode. In dobro premaga zlo.

Premiera filma, ki slovi po edinstvenih vizualnih učinkih, zanimivi zgodbi o otroški nedolžnosti in včasih krutem odrasčanju, je bila 26. julija 2008 na bovškem letališču. Kljub vrvežu Disneyjeve ekipe, Bovško še vedno ostaja idilično in mirno okolje za tiste, ki bi radi doživeli naravo in njeno pristnost.

Velika fleksibilnost

Miha Dovč, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Kia cee'd_sw 1,6 CRDi VGT ex europe+

Kia je šolski primer v avtomobilski industriji kako prislusniti kupcem. Ne morejo se ravno pohvaliti z dolgo tradicijo izdelovanja karavanskih avtomobilov, saj je pred cee'dom_sw le en avtomobil z njihovih tekočih trakov nosil 'nahrbtnik'. In ker se prodaja karavanskih izvedenk povečuje, so pridni Korejci brž predstavili številko 2.

Trg je vse bolj zahteven In ta je veliko bolj dorasla čedalje zahtevnejšemu avtomobilskemu trgu in razvajenim kupcem, ki se jim zdijo pomembne obli-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	KIA CEE'D_SW 1,6 CRDi VGT
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1.582
moč v kW (KM) pri vrt./min	84,6 (115) pri 4.000
največji navor v Nm pri vrt./min	255 pri 1.950 – 2.750
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4.480 x 1.790 x 1.490
medosna razdalja v mm	2.650
prtljažnik v litrih	534 – 1.664
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.367 (453)
največja hitrost v km/h	188
pospešek 0-100 km/h v s	11,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	5,7/4,2/4,7
poraba na testu v l/100 km	6,4
cena vozila v EUR	17.690

ka, kakovost, opremljenost, vozne lastnosti, izbira motorjev in varnost. In v prav vseh naštetih točkah se cee'd_sw več kot dobro znajde. Že res, da ne pričakujte čudežev; za dobrih 17 tisočakov bi bila to namreč utopija. Glede oblike pa 'sidu' ne moremo prav nič očitati. Če že sprednji del spominja na Toyotino corollo, je zadek povsem samosvoj. D-stebriček je skoraj edinstveno vzporeden A-stebričku, kar sicer nima nobene uporabne vrednosti, je pa osvežitve glede na ustaljeno prakso, da D-stebriček pada proti zadku, ne pa da se dviguje. Prtljažni prostor je glede na običajnega kombi-

muzinskega cee'da pridobil skoraj 200 litrov, tako da v osnovi meri vsaj 534, največjo vrednost pa doseže pri vrednosti 1.664 litrov. Medosna razdalja je ostala nespremenjena, kar pomeni, da je tudi prostor zadaj sedečim odmerjen z 'isto žlico' kot pri prvem članu družine cee'd. Zadaj sedeči bodo spočetka prikimavali nad odmerjenim prostorom, vendar jih bo vznesenost minila ob prvem izletu po slabši podlagi pod kolesi. Podvozje je namreč precej trše nasajeno, kot smo bili vajeni do sedaj pri južnokorejskih avtomobilskih proizvajalcih. Kratki sunki, ki jih

tudi v pasji vročini. Nekoliko zmoti le premočna osvetlitev v notranjosti, sploh zaslon, ki prikazuje podatke potovalnega računalnika in radia. Sedeži so v bolj slabo oporo hrbtenici.

Zadovoljuje evropske želje

Agregat, ki se vrti pod prednjim pokrovom, je ustvarjen po željah evropskih voznikov, velikosti litra in šestih decilitrov, ki se odžaja s plinskim oljem, do večje moči pa si pomaga z variabilnim turbinskim polnilnikom. Razmeroma majhna prostornina motorja glede na moč, ki doseže vrednost 115, izraženo v bolj domačih konjskih silah, je razlog, da je agregat do dva tisoč vrtljajev v minuti bolj kot ne zaspal. Ko svoje delo nastopi turbina, pa se vrtljaji hipoma poženejo proti štiri tisoč, kjer mu pričakovano spet začne zmanjkovati sape. Grajo si zasluži menjalnik, saj je kljub so-

je na slovenskih cestah vse polno, tako brez ovir prihajajo do teles potnikov. Ima pa trše podvozje prednosti pri vožnji skozi ovinkke, kjer se kljub 'prikolici' zadaj avtomobil odlično znajde. Le z informacijami izpod koles preveč skop volanski mehanizem omili željo po hitri vožnji.

Nič sprememb Notranjost je povsem identična kot v kombi-limuzinskem in kupejevskem cee'du. Vse pohvale si zasluži avdiosistem z vtičnico za priključitev zunanjih naprav in USB-vhodom, samodejna klimatska naprava dobro opravlja svoje delo

dobni zasnovi vozila in motorja obdarjen le s petimi prestavi. Vendar je klub temu poraba lahko vzorno nizka.

Vse, kar je cee'du ostalo azijskega, so korenine. Načrtovan in ustvarjen je v Evropi in za Evropo. Odziv kupcev, tudi slovenskega uvoznika, je bil nad vsemi pričakovanji. Dolga doba splošne garancije, pet doseženih zvezdic na varnostnem testu, privlačna oblika in dobra izdelava so prepričali že številne kupce. Na žalost je sledila tudi pričakovana reakcija tovarne, ki si skuša dvigniti ugled tudi z višanjem cene. **D**

Novice

VOLVO XC60 Dolgo pričakovani mali Volvov SUV je končno tudi uradno predstavljen, saj jeseni zapelje na ceste. Po besedah Volva gre za oblikovno revolucijo, hkrati pa za izjemen tehnološki dosežek na področju varnosti. XC60 bo oblikovno še vedno oziroma še bolj prepoznaven švedski izdelek, zelo bogata oprema pa se bo lepo podala zračni in udobni kabini. S tem avtomobilom naj bi se še bolj približali kupcem, ki želijo izstopati s svojim življenjskim slogom.

OPEL INSIGNIA S spektakularno predstavitvijo v Londonu se je svetu predstavil tudi novi opel insignia. Gre za družinsko limuzino v srednjem razredu, ki navdušuje s privlačno obliko in izjemno nizkim količnikom zračnega upora (0,27). Karoserijske različice so tri, pogon bo lahko poleg sprednjega tudi štirikolesni, na voljo pa bodo štirje bencinski motorji (115 do 260 KM) in trije novi turbodizelski (110 do 160 KM). Vsi seveda zadovoljujejo nove norme o emisijah Euro 5.

GARMIN NÜVI SERIJA 500 Pri Garminu mu pravijo kar kameleon med prenosnimi napravami GPS. Gre za novo serijo 500 iz družine nüvi, ki se lahko uporablja pri hoji, kolesarjenju, na čolnu, v skuterju ali avtomobilu, saj je dodatno zavarovana pred vodo in drugimi zunanjimi vplivi. Kar nekaj je novih funkcij, med drugimi takšna, ki uporabnika z igro vodi do določenih točk, že jeseni pa bosta na voljo dve napravi z oznakama 500 in 550 za 319 oziroma 369 evrov.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Str)
Celovška cesta 206

Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

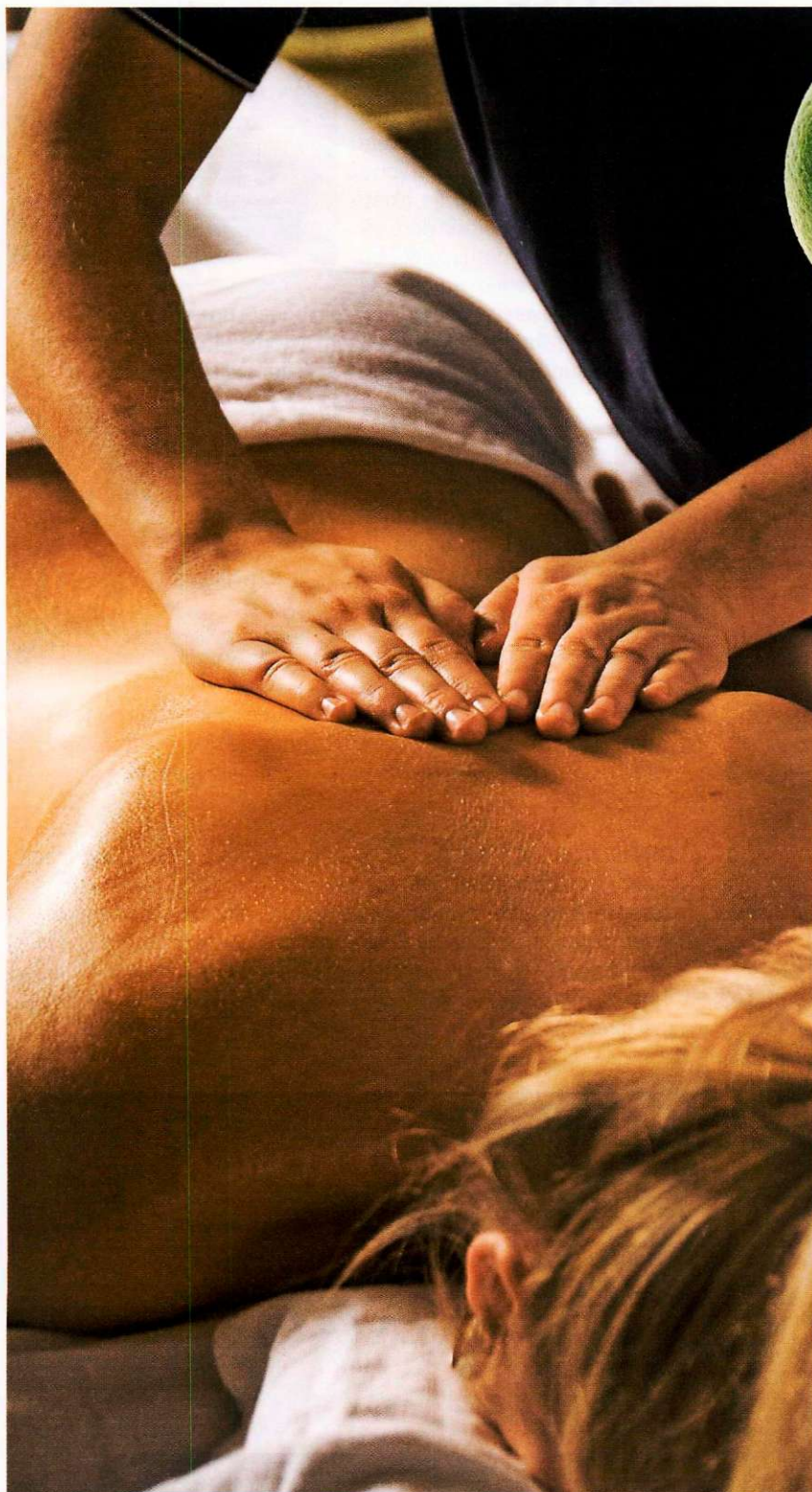
Odprto:
pon – pet 07.00 – 18.00
sobota 07.00 – 13.00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSKO

Dopolnilna aromaterapija

Barbara Prevorčič, foto: arhiv Demokracije

Nadzorovana uporaba etričnih olj z namenom, da bi dosegli uravnovešanje in ohranili zdravo telo, um in duha, se imenuje aromaterapija. Kljub starodavnosti ima do terapevtskih učinkov in načina uporabe olj povsem znanstven pristop.

*Prijeten vonj
grenivke
nas požiwi
in spravi v
dobro voljo,
njeno etrično
olje pa je iz-
vrstna dišava
za izboljšanje
razpoloženja.*

P ostopki sodobne aromaterapije so se sicer izoblikovali v zadnjih sto letih, vendar pa uporaba eteričnih olj izvira iz daljnje preteklosti. Vse večje starodavne civilizacije so z njimi zdravile telesne in duševne težave, zato so bile dišeče rastline tisočletja najpomembnejši pripomoček v zdravilskih spretnostih vseh svetovnih ljudstev. Me-

nijo, da se je ta zdravilna umetnost razvila na Kitajskem že pred 4000 leti. Za Kitajce, ki so zdravili s to metodo, so imele in imajo koncentrirane dišeče snovi poseben pomen prav zaradi dvojnega vpliva: na telo in dušo.

Sodobni začetki Sodobna aromaterapija se je razvila predvsem zaradi zanimanja za naravne oblike zdravljenja z rastlinami. Francoski kemik René Maurice Gattefossé je med prvimi eksperimentiral z etričnimi olji in ugotavljal njihove zdravilne lastnosti. Ko si je v laboratoriju po nesreči opekel prste in dlani, je roke pomočil v sivkino eterično olje. Izjemna zdravilnost sivkinega olja pri celjenju opekline ga je spodbudila k nadaljnjemu raziskovanju teh olj. Za utemeljitelja sodobne aromaterapije velja tudi zato, ker je leta 1928 v znanstvenem članku o etričnih oljih prvi uporabil izraz aromaterapija. Gattefosséjeve raziskave je nadaljeval francoski zdravnik Jean Valnet, ki je ranjencem med

Etrična olja se uporabljajo tudi pri meditaciji.

V južni Franciji poleti občudujemo cvetočo sivko, ki ima številne pozitivne učinke.

drugo svetovno vojno z eteričnimi olji zdravil opekline in rane. Kasneje je uspešno pomagal tudi duševnim bolnikom in dokazal, da so eterična olja zdravilna tudi za psihološke in čustvene težave. Med začetnike aromaterapije sodi tudi Marguerite Maury, ki je utemeljila lepотно aromaterapijo (nega, obnavljanje kože).

Zdravljenje Aromaterapija je celostna dopolnilna veja zdravilstva. Najpomembnejši del aromaterapijskega zdravljenja je masaža celega telesa z uporabo etričnih olj, razredčenih v osnovnem rastlinskem olju. Usposobljeni aromaterapevt izbere ustrezna etrična olja šele potem, ko stranko oziroma pacienta povpraša o zgodovini njegovih težav, o njegovem načinu zdravljenja ter o čustvenem in duševnem počutju. Uradna ali znanstvena medicina je zasnovana na alopatskih načelih in praviloma zdravi bolezen tako, da blaži ali odpravlja bolezenska znamenja, pri tem pa uporablja precej močnejša tovarniško izdelana zdravila. Celostni pristop, kakršnega uporablja aromaterapija, pa je precej drugačen, saj je ta usmerjen k celotni osebnosti, ki je nedeljiva telesna in duševna celota.

Prva je preventiva Najpomembnejše vodilo aromaterapije je: Preventiva je boljša kot kurativa. To pomeni, da mora aromaterapevt pri delu s strankami obravnavati njihov življenjski slog ter jim svetovati predvsem preproste spremembe, ki bodo prprečevale pojav morebitnih bolezni ali slabega počutja. Preventivno vedenje že samo po

sebi usmeri človeka v odgovoren odnos do življenja in zdravja.

Eterična olja Žlezne celice številnih aromatičnih rastlin izločajo dišeča eterična olja; gre za povsem naravne snovi, saj nastanejo le iz vode, ogljikovega dioksida in rudninskih soli, iz katerih si rastline v fotosintezi izdelujejo hrano in vse druge potrebne snovi. Te naravne rastlinske dišave privabljajo čebele in druge opraševalske žuželke, zajedavce in druge škodljivce ter rastlinojedce pa odvrčajo. Eterična olja so zelo hlapne snovi in začnejo v stiku z zrakom takoj izhlapevati. Zato jih tudi vdihavamo, čeprav v majhnih količinah. V naše telo vstopajo v prvi vrsti skozi kožo in pljuča, kjer tudi najprej in najbolj učinkujejo. Mešanica zraka in hlapov etričnih olj potuje po sapniku v bronhije in nato v pljuča. V pljučih so mikroskopsko majhni pljučni mehurčki, okrog katerih se prepletajo kot las tanke krvne žile. Med zrakom v mehurčkih in krvjo prihaja do izmenjave plinov – iz krvi v zrak preide odpadni ogljikov dioksid, iz zraka v kri pa kisik in tudi delčki etričnih olj. Med telesno masažo pa se koža prevleče z osnovnim oljem, v katerem je majhna količina eteričnega olja. Olja tako preidejo v telo skozi delno prepustno kožo – to pomeni, da lahko koža sprejema in izloča samo nekatere snovi iz majhnih molekul. Ko delčki olj vstopijo v telo, preidejo v krvni obtok in z njim krožijo po telesu do različnih telesnih sistemov in organov; večina etričnih olj terapevtsko učinkuje le na nekatere od njih.

Na kratko

VODA NA LUNI Luna vendarle ni tako suha, kot smo doslej mislili. Skupina strokovnjakov je namreč z napravo, ki lahko odkrije zelo majhne količine substanc v kamninah, v materialu, ki sta ga na Zemljo prinesli dve Apolovi misiji, našla vodik. Po njihovih besedah je to zelo trden dokaz, da je bila pod površjem Zemljinega satelita nekoč voda. Z isto tehniko

Vprašljive teorije o nastanku Lune

so poskušali tudi ugotoviti, ali obstaja voda v Zemljinem zgornjem plašču. Prišli so do zanimivega odkritja: količina vode v Luninih kamninah je bila skoraj enaka tisti v Zemljinem plašču. Vse to pa postavlja pod resen vprašaj teorijo o nastanku Lune. Vse doslej je namreč veljalo, da je Luna nastala pred 4,5 milijarde let, ko se je protoplanet veličine Marsa zaletel v Zemljo. Raztopljeni ostanki trka naj bi se bili vtirili v orbito okoli Zemlje in pozneje formirali Luno. Tu pa pridemo do problema. Vročina, ki je nastala ob trku, bi povzročila, da bi voda v raztopljenih ostankih izparela in se izgubila v vesolje, še preden bi bilo gravitacijsko polje Lune dovolj veliko, da bi jo zadržalo na površini, poročajo ameriški mediji. Največja količina vode v Luninih kamninah je bila najdena prav v njihovem središču, kar kaže, da je bila voda v Luninih kamninah navzoka že od njihovega nastanka in da vanje ni prišla šele s kometi.

Gill Farrer-Halls: Aromaterapija

Pri Prešernovi družbi je izšel priročnik oziroma uporaben vodnik pri izbiri etričnih olj in njihovi uporabi tako za izboljšanje zdravja in razpoloženja kot tudi za domačo lepотно nego telesa. V knjigi so opisana splošno znana in eksotična etrična olja: značilnosti, terapevtske lastnosti, navodila za varno uporabo, opozorila o morebitni nezdružljivosti z drugimi zdravili, tehnike masaže in nege kože, koristna in natančna navodila za izdelavo različnih razpoloženskih dišav ter preporočih zdravilnih mešanic za lajšanje najpogostejših bolezenskih težav in za sprostitvene meditacije.

Vonj najbolj zaznamo, če stekleničko z eteričnim oljem rahlo zanihamo pod nosom.

Učinek Etrična olja imajo močne duševne, čustvene in psihološke učinke. Na primer vrtnično (rožno) olje krepi živce, je učinkovito sredstvo proti depresiji in velja

za afrodiziak. Različna olja uporabljamo za lajšanje številnih bolezni in zdravstvenih težav, med drugim stresa, depresije, glavobolov, tesnobe, menstrualnih bolečin in težav s kožo. Čeprav nekateri trdijo, da vsak prijeten vonj spodbuja dobro počutje, najnovejše znanstvene raziskave potrjujejo, da aromaterapija resnično koristi zdravju. **D**

Neuspešna operacija Peking

Kristijan Stranščak, foto: Primož Lavre, Reuters

Slovenskim košarkarjem se na kvalifikacijskem turnirju v Atenah ni uspelo uvrstiti na olimpijske igre. Urok četrtfinalnih tekem na velikih tekmovanjih se očitno nadaljuje.

Pred odhodom na kvalifikacijski košarkaški turnir v Atene (od 14. do 20. julija), ki bi našo izbrano vrsto lahko popeljal na OI v Peking, je bila praktično vsa Slovenija prepričana, da se bo našim fantom uspelo uvrstiti med prve tri in si zagotoviti nastop na tem najpomembnejšem športnem dogodku. Žal jim ni uspelo. Zanje je bila znova usodna četrtfinalna tekma, ki so jo izgubili s košarkarji Portorika.

Znana vsa imena za OI Na turnirju v grški prestolnici, ki je s tremi moštvii izpolnil seznam košarkarskih reprezentanc za nastop na OI v Pekingu, so se pomerile reprezentance Slovenije, Brazilije, Hrvaške, Nemčije, Grčije, Portorika in Kanade, te so bile tudi papirnati favoriti, ter Zelenortski otoki, Kamerun, Južna Koreja, Libanon in Nova Zelandija, ki so bolj kot ne zapolnjevali kvoto reprezen-

tanc turnirja. Že pred časom so si na številnih uradnih turnirjih pod okriljem Mednarodne košarkarske zveze (FIBA) nastop na olimpijskih igrah od 8. do 24. avgusta v kitajski prestolnici zagotovile reprezentance Angole, Argentine, Avstralije, Kitajske, Irana, Litve, Rusije, Španije in ZDA, sedaj pa je seznam popoln, saj so si od omenjenih sodelujočih reprezentanc na turnirju, vozovnico za Peking prislužili še Grki, Hrvatje in Nemci.

Razočarani Aleš Pipan in Rašo Nesterovič

Četrtfinalno prekletstvo Za slovensko košarkarsko reprezentanco je dolgo veljalo, da je zavoljo imen, igralskega staža in izkazanega optimizma pred odhodi na velika tekmovanja vselej gojila visoka pričakovanja, ki pa so nato kot po pravilu treščila na trda tla. Ločnica med jadranjem na valovih optimizma in bridkim razočaranjem je bil pogosto četrtfinale. V uvodnih nastopih na evropskih prvenstvih po osamosvojitvi so se Slovenci neuspešno potegovali za preboj med osmerico, pogosto pa so začrtani cilj zgrešili za las. Ko se je izbrana vrsta v sedmem poskusu leta 2005 pod vodstvom Aleša Pipana na nepozabnem prvenstvu v Srbiji in Črni gori le prebila med četrtfinaliste, pa se je nad Slovenijo pojavilo novo četrtfinalno prekletstvo.

V Beogradu so Pipanovi izbranci po treh bleščečih predstavah

v skupinskem delu nad Grčijo, Francijo ter Bosno in Hercegovino naleteli na Nemce. Kljub neverjetnim navijačem, ki so nam v Beogradu bili v ponos, se je pohod v prestolnici nekdanje skupne države končal že pred polfinalnimi vrati. So pa fantje zbrali dovolj moči in si v nadaljevanju pribojevali nastop na svetovnem prvenstvu na Japonskem 2006, kjer pa so prav tako izpadli že pred četrtfinalom. V osmini finala je bila usodna Turčija.

Dokončen dokaz o četrtfinalnem uroku pa so navijači naše izbrane vrste dobili na zadnjem evropskem prvenstvu v Španiji. Kljub precej okrnjeni reprezentanci in ne prevelikim pričakovanjem so fantje ta »ne pritisk« izkoristili v svoj prid in z izjemnim ekipnim duhom navdušili z nizom vrhunskih predstav. Zavoljo izjemne kohezije in moči na igrišču so se apetiti povečevali vse do četrtfinala, kjer smo se srečali z Grki. Grki, branilci naslova, so bili favoriti, a na parketu je prevladovala Slovenija in v zadnji četrtini smo vodili s 16 točkami prednosti. Še dobri dve minuti pred koncem je bil Slovenija vodila z ducatoma točk, a kaj ko je Grkom uspel preobrat vseh preobratov in so tekmo dobili v svojo korist, mi pa tako izpadli v zloglasnem četrtfinalu.

Piše se leto 2008 in Slovenija se je v Atenah na kvalifikacijskem turnirju za nastop na OI znova srečala s četrtfinalom, tekmeč pa je bil Portoriko. Zmaga bi Slovence približala Pekingu le za en korak, saj bi z zmago Pipanova dvanajstera vstopila v krog štirih ekip, izmed katerih le ena ni dobila vozovnice za Peking. A žal je bil to spet četrtfinale in usodni poraz. Kot kaže, je Portoriko prav tako občutil nekaj te negativne energije, saj se od štirih polfinalistov le njemu ni uspelo uvrstiti na OI.

Potrebne spremembe Predsednik Košarkarske zveze Slovenije

Dirk Nowitzki je popeljal Nemce na Ol.

Vesetje Portorika po zmagi nad Slovenijo

Hrvatje »umirajo« za reprezentanco.

Dušan Šešok po četrtfinalnem porazu s Portorikom na kvalifikacijskem turnirju za olimpijske igre v Pekingu ni skrival razočaranja. Atenski nastop je ocenil za neuspešnega, o morebitnih kadrovskih menjavah, če se bodo sploh zgodile, pa bodo na Leskovski razpravljali šele konec leta. Nekako prevladuje mnenje, da

je po dveh ciklusih napočil čas za novega človeka, ki ni obremenjen. V vseh naših ekipnih reprezentancah se obračajo ena in ista imena in mogoče je čas, da odkrito pogledamo v realnost in tudi v košarki poskusimo s kakšnim izkušenim tujim trenerjem, ki bo imel misli samo v košarki in bo »od zunaj« na vse skupaj gledal iz drugega zornega kota.

Za preskok više pa bodo v glavi nekaj morali spremeniti tudi igralci. Igranje za reprezentanco bi moralo biti čast, sedaj pa igralci, predvsem tisti iz NBA, iščejo različne izgovore, da se izognejo reprezentančnim akcijam. Za vzor jim je lahko nemški zvezdnik Dirk Nowitzki, ki vedno igra v nemški izbrani vrsti, povabilu selektorja španske reprezentance se z veseljem odzove tudi zvezdnik Pau Gasol in še bi lahko naštevali. Vedno pridejo v ospredje tudi odnosi med igralci, trenerjem in vodstvom v reprezentancah, ampak dejstvo je, da je tako praktično povsod in za dobro reprezentanco je treba včasih kako besedo tudi požreti in pomisliti na dobro reprezentanco in vse Slovence, ki še vedno z navdušenjem spremljajo reprezentančne nastope.

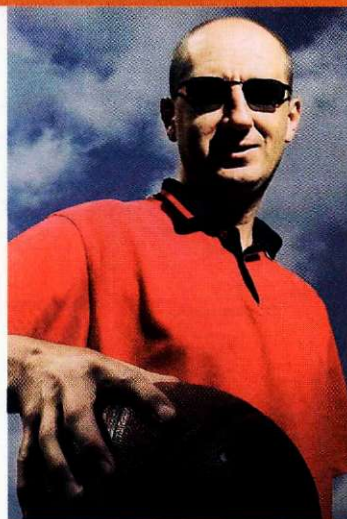
Upamo lahko, da bo prišlo do sprememb že pred začetkom prihodnjega evropskega prvenstva, ki ga bo leta 2009 gostila Poljska. Moramo pa biti pošteni in povedati, da je Aleš Pipan naredil dobro podlago za prihodnjega trenerja, za katerega lahko le upamo, da bo na koncu požel slavo, če bo Slovenija po 16 letih prišla na tako zelene stopničke. **D**

Italijanka **SARA ERRANI** je zmagovalka teniškega turnirja WTA v Portorožu z nagradnim skladom 145.000 dolarjev. V finalu je v dveh nizih premagala četrto nosilko, Španko Anabel Medina Garrigues. Slednja je v paru z Virginio Ruano Pascual dobila finale dvojic.

Ameriška košarkarica **NANCY LIEBERMAN** je s 50 leti postala najstarejša udeleženka lige WNBA, najmočnejšega tekmovanja v ZDA, potem ko je zaigrala na tekmi med ekipama Detroit Shock in Houston Comets. Detroitu pa ni pomagala, saj je ekipa izgubila z 61:79.

Izgubljeni

Esad Babačić

Pred dnevi sem spremljal krvav vzpon Tadeja Valjavca, ki mu je le malo manjkalo do zmage na eni najtežjih etap Dirke po Franciji.

Nekaj časa se je zdelo, da bo naš kolesar občutneje ušel do tedaj vodečim v skupnem seštevku, toda na koncu je bila razlika skorajda zanemarljiva. Vodeči v skupni uvrstitvi so se vozili skupaj in se nenehno menjavali na čelu kolone, da bi si tako olajšali delo. Tudi ko je razlika naraščala, se niso obremenjevali, saj so delovali kot celota. Individualni strah pred morebitnim neuspehom se je umaknil kolektivni zavesti, kakršno premorejo le največja moštva. Pri košarki imajo takšno moč Grki, pa čedalje bolj tudi Hrvati in seveda Nemci, če se vrnem k našim tekmeccem za olimpijske igre. Pri tem mislim na organizacijo in sistem, ki stojita za temi moštvami. Posamezne zgodbe so v tako urejenih sistemih praktično nepomembne. Zato se ne pozna, kadar odpove eden ali dva člana v verigi, ki vleče naprej. Žal se je tudi naš odlični kolesar znašel v moštvu, ki ne deluje kot eno, kar se je najbolje videlo, ko je eden od kolesarjev tik pred vrhom neznosnega vzpona pozabil na pomoč in se sam pognal naprej. Nešportna poteza je tako zamajala celotno moštvo, da se je vodeča skupina povsem razbila.

Tako kot igra naših košarkarjev v ključnih trenutkih tekme proti Portoriku, bi lahko rekel. Valjavec je ostal sam tako kot naš kapetan Nesterovič. Seveda za to nista bila kriva sama, temveč tisti, ki bi morali skrbeti za organizacijo moštva, predvsem selektor, kadar govorimo o košarki. Igralci morajo čutiti duha moštva, tudi kadar se sami ustrašijo naloge. Naši košarkarji so bili izgubljeni, ker ni bilo tistega, ki bi moštvo dvignil na višjo raven. To je doslej uspelo le Matjažu Smodišu. Tudi Pipan se je ob njegovi odsotnosti izgubil in slabo vodil ključno tekmo v Atenah. Menjave so bile zapoznele ali pa povsem neprimerne, zato so se vsi najnevarnejši igralci Portorika brez težav razigrali. Nekaj podobnega se je v francoskih Alpah zgodilo Valjavcu, ki ni čutil podpore kolektiva, zato je najbrž izgubil precej sekund svoje težko prigarane prednosti. Tako kot on tudi nosilni igralci naše košarkarske reprezentance niso mogli zapolniti praznine, ki izvira iz slabega pristopa vodstvenih struktur. Nemalo pa sem se začudil, ko sem videl, kako majhne so razlike med vodilnimi kolesarji. Nekoč so najboljši v miru polizali lučko ali dve, preden so prišli zasledovalci, danes pa so vsi tu nekje, kot da bi vozili na enak pogon.

V času, ko so razbijali slovensko veleposlaništvo v Beogradu, je bil slovenski policijski ataše neupravičeno odsoten.

Neresen policijski ataše

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Predčasen odpoklic policijskega atašerja v Srbiji Gorazda Plaperja zaradi kršitve delovne obveznosti podpredsednik Zaresa Branko Lobnikar, sicer predavatelj na Fakulteti za varnostne vede v Ljubljani, izpostavlja kot primer politizacije policije.

Rutinska zamenjava oziroma razrešitev zaradi kršitve delovne obveznosti v policijskih vrstah je dogodek, ki ne zasluži posebne pozornosti. Zamenjave ali razrešitve se dogajajo v vseh delovnih okoljih. Vendar pa ne smemo pozabiti, da poteka predvolilni boj in nekatere stranke, konkretno Zares, se v boju za glasove lotevajo tudi takšnih internih dogodkov in jih razpihujejo. Pri tem kričijo, da nasprotniki politizirajo policijo. Seveda zahtevajo odstop generalnega direktorja policije Jožeta Romška, češ da podpira škodljive kadrovske zamenjave, še več, da dopušča nezakonito poseganje ministra za notranje zadeve v delo policije. Policija očitke Zaresa, da na policiji potekajo politično obarvane kadrovske zamenjave, zavrača.

Beseda teče o predčasnem odpoklicu Gorazda Plaperja, do-

sedanjega policijskega atašerja v Srbiji. Plaperju je bilo izrečeno opozorilo pred odpovedjo delovnega razmerja, ker je grobo kršil svoje delovne obveznosti, ko je bil neupravičeno odsoten z delovnega mesta v času, ko so v Srbiji potekale demonstracije zaradi priznanja neodvisnosti Kosova. Znano je, da je tedaj prišlo tudi do vdora srbskih demonstrantov v prostore slovenskega veleposlaništva in njegovo demoliranje. Plaperja, ki je na svojem mestu najbolj odgovoren za varnost veleposlani-

Policija zanika politično kadrovanje v svojih vrstah.

štva, tedaj niti v Srbiji ni bilo. Kot rečeno so mu izrekli zadnji opomin in se odločili za njegov predčasni odpoklic. Plaper je prosil, da bi odpoklic prestavili na konec šolskega leta. Njegovi otroci so se namreč šolali v Srbiji in ni želel, da se sredi šolskega leta prešolajo. Njegovo prošnjo so upoštevali in odpoklic prestavili. Z odlokom so Plaperja 15. julija letos razporedili na mesto inšpektorja v službi generalnega direktorja policije.

Plaper se na novem delovnem mestu sploh ni pojavil. Pravzaprav sploh ne vedo, ali je v Sloveniji, Srbiji ali kje drugje. Odklonil je tudi predajo poslov svojemu nasledniku Bojanu Lunežniku. Kljub odpoklicu še vedno uporablja služ-

beno vozilo, prenosni računalnik in mobilni telefon. V odsotnosti Plaperja je v Beograd odpotovala komisija, popisala stanje in pisarno izročila Lunežniku.

Plaperjevo razrešitev je podpredsednik stranke Zares Branko Lobnikar izpostavil kot primer domnevno politično obarvanega nekompetentnega kadrovanja na policiji. Policija trditve zavrača, češ da ne gre za politično kadrovanje, pač pa za zamenjavo, poleg tega pa ima novi ataše Lunežnik predpisane izkušnje, izobrazbo, zna jezik in ima naziv za delovno mesto, ki ga je zasedel.

Podpredsednik Zaresa Branko Lobnikar je predavatelj na Fakulteti za varnostne vede. Človeku se utrne misel, da so večja nevarnost za politizacijo policije predavatelji s partijskimi knjižicami kot zamenjave policistov, ki kršijo delovne obveznosti. **D**

Na mejah živahno

V počitniški gneči poskušajo nekateri tihotapiti razne stvari, tudi sami sebe, a jim pri tem ne uspe vedno.

Zaradi povečanega števila turistov je na mejnih prehodih v tem času seveda tudi povečana aktivnost policistov in carinikov. Ljudje potujejo čez mejo večinoma s poštenimi nameni, a nekateri poskušajo čez mejo pretihotapiti marsikaj: mamila, zlatnino, celo sami sebe. Nekaterim pa se pri tem zalomi.

Na mejnem prehodu v Dobovi so ustavili 36-letnega romunskega državljanca. Pri njem so našli več kosov iz rumene kovine, ki bi lahko bila tudi zlata. Tujec je po dokumentih sodeč potoval iz Holandije prek Nemčije, Avstrije in Slovenije na Hrvaško. Kje je dobil nakit, ni hotel izdati, zato so mu ga zasegli, da preverijo izvor.

Na mejnem prehodu so ustavili 23-letno Italijanko, ki si je kar sama podaljšala veljavnost osebne izkaznice. Papir so ji zasegli in seveda podali kazensko prijavo. Z italijanske strani sta v Slovenijo

ilegalno vstopila Bošnjak in Moldavec. Ujeli so ju na Kozini, oglobili in poslali nazaj v Italijo.

Pri Brežicah je v Slovenijo ilegalno vstopil tudi 57-letni državljani Srbije. Prijeli so ga skoraj takoj po vstopu in računalnik je pokazal, da ima prepoved vstopa v državo Evropske unije, izdala pa jo je Nemčija. Srba so po postopku izgnali na Hrvaško.

Trije nemški državljani, stari od 25 do 35 let, pa so si poskušali počitnice na Hrvaškem poživiti z lahkimi drogami. Načrt se jim je sfilil, ko so jim na Jelšanah zasegli manjše količine hašiša in konoplje ter jih na hitro oglobili. B. S.

PRENOČILI SO JO Kombinacija alkohola in močnega sonca povzroči zavretje možganov z ustreznimi posledicami. To se je zgodilo tudi 37-letni Koprčanki, ki je padla v evforijo. V svojem stanovanju je navila glasno godbo, in kot da to ni zadosti, je pri prepevanju pomagala še sama. Občasno je tudi malce razgrajala, kričala in razbijala – ali zaradi navdušenja nad muziko ali iz kakšnega drugega razloga, se ne ve. Vse skupaj je bilo za sosede pekleno hrupno, zato so poklicali može postave. Koprčanka si ni dovolila motenja zabave in je izrekla policistom nekaj krepkih. Seveda se je treznila na postaji. Mačkasto so zjutraj zaveselili s položnico. B. S.

PODRIL DROG Dvainpetdesetletnik iz okolice Brežic je okoli druge ure zjutraj zlihl po grlu še zadnji kozarček, sedel za volan in se odpeljal proti domu. Zaradi večjega števila kozarčkov tistega večera se mu je seveda zmedlo v glavi in ni več točno razložil ceste. Zapeljal je v sadovnjak, tam pa v drog električne napeljave in ga uspešno podrl. Iz razbitega vozila so ga izvlekli reševalci, še prej pa so morali odklopiti elektriko. Voznik se je laže poškodoval, a je krepko napihal, zato bo ob izpit, poleg tega ga čaka še plačilo kazni in škode.

Tretje sojenje bombašem

Obtoženi metalci bomb na romska naselja, ko sta zaradi eksplozije umrli dve osebi, ena pa je bila ranjena.

Še vedno ni končan sodni postopek proti trojici, obtoženi, da je leta 2005 z bombami napadla romski naselji. Višje sodišče v Ljubljani je namreč upoštevalo pritožbo novomeškega okrožnega sodišča in razveljavilo oprostilno sodbo obtoženim Janku Schullerju, Leonu Podlogarju in Branku Žižmondu. Višje sodišče je vrnilo zadevo nazaj na novomeško sodišče, kjer bo potekalo novo sojenje pred spremenjenim senatom. To bo že tretje sojenje v isti zadevi. Na prvem, ki se je začelo aprila 2006, so bili vsi trije spoznani za krive. Schullerju in Podlogarju je bila tedaj izrečena najvišja kazen, po trideset let zapor, Žižmondu pa kazen deset let in osem mesecev. Višje sodišče je na pritožbo zagovornikov obtoženih sodbo razveljavilo in vrnilo v Novo mesto na

prvo stopnjo. Aprila lani je sodnik novomeškega sodišča (isti, ki je sodil že prvič) kot predsednik sodnega senata razglasil, da so vsi trije spoznani za nedolžne. Na razsodbo se je pritožil državni tožilec, tako da se obeta vsaj še eno sojenje.

Tri leta po dogodku torej še vedno ni znano, kdo je storilec, ki je vrgel bombo v romsko naselje Brezje, v katerem je bila ranjena Lucija Brajdič, in bombo v romsko naselje Dobruška vas, kjer sta zaradi eksplozije izgubili življenje mati in hči, Ivanka Brajdič in Jovanka Hočevlar.

Na srečo pa je bil sprejet nov zakon o kazenskem postopku, ki bo preprečil, da bi v prihodnje zadeve dolga leta krožile od prvostopenjskega sodišča do pritožbenega in spet nazaj. B. S.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Lepe prve dame

Barbara Prevorčič

Naziva prve dame ni tako težko osvojiti, če si le soproga moškega, ki je na ustreznem položaju. Teže je očarati svet, biti priljubljena in občudovana.

Nicholas Sarkozy s Carlo Bruni in Janez Janša z Urško Bačovnik

Po poti žene francoskega predsednika Nikolasa Sarkozyja Carle Bruni, ki je v hipu postala modna ikona in jo je hkrati s tem svet vzljubil, stopa tudi zaročenka slovenskega predsednika vlade Janeza Janše Urška Bačovnik. Da je Urška simpatična in ima svojevrsten slog, smo mi že opazili, to poletje pa je dobesedno očarala tudi Italijane. Uvrstili so jo med lepa dekleta, ki so zasenčila klasične prve dame. Milanski časnik Corriere della Sera se je posebej posvetil prvim damam in spremljevalkam politikov. Nad spremljevalko Janeza Janše so navdušeni in jo opisujejo kot mlado zdravnico z manekensko postavo. V časopisu so objavili fotografije treh parov – Sarkozyja in Carle Bruni, sirskega predsednika Asada z ženo Asmo in Janšo z Bačovnikovo. Povod

za članek je bil sestanek Sredozemske unije v Parizu, v časniku pa so opazili, da je minil čas klasičnih prvih dam. Izpodrinile so jih mlajše, katerih vzor naj bi bila prav Carla Bruni. Časnik je navedel tudi mnenje modnega poznavalca Beppeja Modenesa, ki je opazil, da je Urška zelo odločna, morda ne najbolj elegantna, zato pa tako preprosta. »Imenitna zdravnica s postavo manekenke je družica premierja Janeza Janše. Na prvi pogled je prevzela Georgea Busha med junijskim obiskom v Sloveniji,« so o Urški zapisali v italijanskem časniku.

Nicolas Sarkozy in Carla Bruni

Vse od začetka svoje zveze sta bila politik ter nekdanja manekenka in peva pod stalnim nadzorom rumenih medijev, kar za Brunijevo ni nič novega, saj je bila v 80. letih ena najboljše plačanih manekenk. Zaradi svoje lepote oziroma prikupnega videza je krasila naslovnice številnih revij, poleg tega ni imela težav z goloto in se je fotografirala tudi popolnoma gola. Leta 1998 je svojo kariero na modnih stezah zamenjala za pevsko. Še pred dobrim letom je lepotica zatrjevala, da jo monogamija ne zanima, zdaj pa ponosno kaže svoj prstan, ki ji ga je podaril Sarkozy. Prva dama Francije je tudi javno pozvala ženske, naj po poroki ne zanemarijo svojega poklica. Izjavila je, da imajo vse ženske, tudi tiste v zakonu s pomembneži, pravico do službe. Kljub odločnosti pa Carla svojega novega glasbenega albuma ni predstavila na koncertih, saj se je slednjim med predsedovanjem Francije Evropski uniji odpovedala.

Janez Janša in Urška Bačovnik

Odkar se je premier prvič v javnosti pokazal z Urško, so vse oči uprte vanjo in seveda tudi v njeno garderobo. Urško Bačovnik, 30-letno zdravnico, je Janša javnosti prvič »predstavil« na proslavi ob dnevu reformacije leta 2006. Na začetku je bil njen modni slog umirjen, zanašala se je na vedno elegantno črno barvo, sčasoma pa je posegla tudi po drznejših oblekah in vedno znova požela občudovanje tako modnih kritikov kot tudi pomembnih ljudi, s katerimi se je kot zaročenka slovenskega premierja in prvo polovico leto tudi predsedujočega Svetu Evrope srečevala. Vesoljna Slovenija pa se sprašuje in ugiba, kdaj bosta golobčka stopila pred oltar.

Lepo Urško Bačovnik so opazili tudi pariški modni strokovnjaki.

Carla Bruni velja za pravo lepotico z okusom za oblačenje.

Asma, žena sirskega predsednika Asada, prav tako spada v krog lepih spremljevalk pomembnih mož.

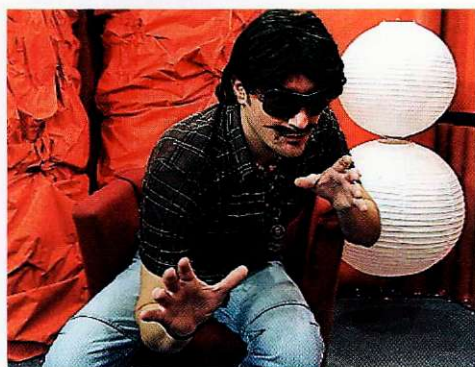
Klara na sceni

Na glasbeno sceno prihaja nova pevka – Klara, ki si je odrsko kilometrino doslej nabirala predvsem na koncertnih odrih po sosednji Avstriji, saj prihaja s Koroškega. Med njenimi vidnejšimi nastopi lahko omenimo Emo 2007, kjer je kot spremljevalna vokalistka podpirala visoko uvrščeno Zablujeno generacijo. Nekajkrat smo jo na odru videli tudi s Kingstoni, zdaj pa se s singlom Daj, zapri me odpravlja na samostojno glasbeno pot. Klara ta čas veliko nastopa po Avstriji kot stalna članica zasedbe Walterja Schachnerja, ki je avtor velike uspešnice Anton aus Tirol. Vsekakor si pevka želi svojo glasbeno pot nadaljevati v Sloveniji, kjer na nastopih z veseljem odpoje tudi tuje skladbe, ki jih dobro pozna prav vsako uho.

Klara je zabavna za vse generacije.

Kmalu bo poroka!

Pevec Vlado Pilja, bolj znan kot Lepi Dasa, bo svojo zaročenko Simono Goršek kmalu popeljal pred oltar. Pred nedavnim sta globlčka že izbirala poročni prstan v eni od ljubljanskih zlatarn. Datum poroke še nočeta razkriti, a najbolj pomembno je, da sta srečna, zaljubljena in da sta poročna prstana že pripravljena.

Lepi Dasa se bo poročil.

Tadeja Ternar navdušila v Parizu

Slovenska misica, ki bo svojo krono kmalu prepustila svoji naslednici, se je nedavno vrnila iz Pariza, kjer je sodelovala z znano francosko firmo Kenzo. Francoska prestolnica je lepo Tadejo seveda navdušila, zelo pomembno pa je tudi, da so bili nad našo lepoticco navdušeni Francozi, ki so jo v mesecu septembru in oktobru že povabili k vnovičnemu sodelovanju. Tadeja, ki jo zdaj čakajo obveznosti v Sloveniji, kjer so se že začela predtekmovanja za njeno naslednico, je podpisala pogodbo s pariško agencijo Metropolitan models, ki jo bo zastopala v Franciji.

Zadovoljna prišla iz Francije ...

Prostor za čustva

Barbara Prevorčič

Vedno so mi govorili, da se s pametjo daleč pride. Pameten človek naj bi imel življenje dobro urejeno – zagotovljen uspeh v službi in srečno osebno življenje. Nikoli pa niso govorili o tem, da pamet ni le intelekt, ampak da so njena glavna sestavina čustva. Ja, čustva, ki pa jih moramo znati razumeti in pravilno izražati.

Danes vedno več strokovnjakov ugotavlja, da inteligenčni kvocient (IQ) sam po sebi ne odloča o poklicnem uspehu in ne o osebem zadovoljstvu posameznika. Izraz »čustvena inteligenca«, ki se v zadnjem času zelo poudarja, opisuje raznovrstne človekove lastnosti, kot so značaj, obzirnost, rahločutnost, človečnost. Goethe je slednje poimenoval kar srčna kultura. Med čustva, ki so ključna za ustvarjanje srečnega življenja, spadajo čustvena energija in napetost, predanost delu, natančnost, želja po spremembi, pogum, odločnost, samouveljavljanje, strpnost, obzirnost do drugih in družabnost. Vsa modrovanja okoli čustev se slišijo sila preprosto, vendar pa je v resnici ustrezno čustvovanje prava umetnost. Strokovnjaki pravijo, da se ga lahko naučimo. In najbrž nam lahko pride zelo prav, ko izgubljam živce zaradi nadrejenih in njihovega odnosa do nas ali pa ko je treba obvladati prepir s partnerjem. Čeprav si v življenju na čustvenem področju pridobimo številne izkušnje, se nam vendarle hitro zgodi, da »pozabimo«, kako jih usmerjati, da bodo prinesle želeni rezultat.

Oznaka »čustvena inteligenca« je stara dobrih deset let. Izoblikovala sta jo ameriška psihologa Peter Salovey in John Mayer. Od takrat je predmet preučevanja in o njej so napisani številni priročniki. Prepričana sem, da ne gre le za »tolažbo« tistih, katerih IQ ni na nadpovprečni ravni, ampak za koristne napotke za zdravo funkcioniranje v svetu.

Sposobnosti zdravega čustvenega ravnanja torej sodijo bolj v srce kot v razum. Le spomnimo se, kolikokrat nas je že srce prepričalo, da neko stvar delamo pravilno.

Malce pozen termin

Magični gledalec

Zanimivo predavanje dr. Franceta M. Dolinarja v nacionalkini oddaji Brez reza bi lahko postavili v malo bolj gledljiv čas, privoščili pa bi nam lahko tudi ponovitev.

V večernem programu nacionalke so v oddaji Brez reza objavili predavanje zgodovinarja dr. Franceta M. Dolinarja o delovanju nekdanjega ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana. Uradna, poluradna in večinoma tudi neuradna zgodovina je škofa Rožmana vse od druge svetovne vojne naprej predstavljala kot »rojenega izdajalca in slugo okupatorja«. Redki so bili glasovi, ki so strokovno in brez predsodkov poskušali oceniti njegovo delovanje v času druge svetovne vojne. Še redkejši pa so mediji, ki bi bili pripravljeni dati prostor takšnim ocenam.

Dolinarjeva predstavitev je nedvomno dvignila pritisk vsem tistim, ki zaradi ideološke omejenosti a priori iščejo v predstavnikih Rimskokatoliške cerkve izdajalce in protinardne elemente, čisto po partizansko. Dolinarjevo predavanje in predstavitev dokumentov sta odprla nov pogled tako na osebnost kot delovanje škofa Rožmana. Njegov predhodnik škof Jeglič je izbral Rožmana izključno zaradi njegove pobožnosti in zaradi tega, ker se ni ukvarjal s politiko. Rožman se je neizkušeno, celo naiven v politiki kot največja uradna moralna avtoriteta v narodu med okupacijo znašel pred nalogami, ki jim ni bil kos. Njegove izjave je italijanski okupator priredil in objavil, škofu pa onemogočil objavo popravka.

Del Rožmanove škofije je prišel pod oblast nacistov, ki so praktično vse svoje območje

očistili slovenskih duhovnikov. Škof je moral skrbeti za begunce, trudil se je pomagati internirancem, poskušal je poslati svoje duhovnike kot dušne pastirje v sovražne zapore in taborišča, posredoval je za na smrt obsojene ne glede na njihovo politično prepričanje. Pri tem pa so pripadniki komunističnih morilskih odredov pobijali protikomunistične izobražence, predvsem tiste iz katoliškega tabora. Rožman nikoli ni propagiral nasilja, tudi proti komunistom ne, njegov boj je bil boj ideje, ne orožja. Rožman je bil protikomunist iz prepričanja. Menil je, da bo oblast, ki ne spoštuje Boga, še veliko manj spoštovala pravice ljudi, ki jim vlada. Bal se je torej, in to upravičeno, da bodo protikomunisti vladali še slabše kot kateri drug oblastnik. To mu ni moglo biti oproščeno in prav zato je bil po drugi svetovni vojni na montiranem procesu obsojen v odsotnosti na osemnajst leta zapore in ožigosan za narodnega izdajalca, in to človek, ki je vse svoje življenje posvetil službi svojemu narodu.

Skratka, oddaja in tema sta bili prav primeri, saj je treba po toliko desetletjih poslušanja v nedogled ene in edine zveličavne resnice o drugi svetovni vojni končno uvesti malo res strokovnega in zato politično neobremenjenega pogleda na tedanje dogodke, pa čeprav bi s tem lahko dregnili v kakšno dogmo.

Odgovornim na nacionalki pa le namig, da bi bilo dobro, če bi takšne oddaje umestili v kakšen za ljudi bolj gledljiv termin. Enajsta ura zvečer na delavnik seveda ni čas, ki bi pritegnil širok krog gledalcev. Poleg tega pa tudi ponovitve niso predvidene. Ne nazadnje gre za pomembne dogodke, kar nam dokazujejo prepričani o drugi svetovni vojni še danes, dobrih šest desetletij po njej. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Določen spor vas je precej pretresel in trajalo bo nekaj dni, da boste prišli k sebi. Vsekakor pa se zavedajte, da vendarle nimate vsega prav. Konec tedna bo sproščujoč v družbi ljubljanih ljudi.

Bik
21.4.-21.5.

Trma vas bo popadala ves teden, in to pri malenkostih! Če se ne boste obvladali, boste lahko povzročili hud spor. Razpoloženje v vaši družini se bo izboljšalo šele v ponedeljek ali torek.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Ker imate v načrtu določene nakupe, vas bo nekoliko jezilo dejstvo, da vam bo za dnevno porabo ostalo premalo denarja. Tisti s trgovsko žilico se boste potrudili in zaslužili dodaten denar za stroške.

Rak
22.6.-21.7.

Navdušenje nad seboj bo hitro minilo, ko se bodo pokazale prve slabosti začtega projekta. V veliki meri jih boste lahko odpravili sami, za nekaj pa boste vseeno morali prositi kakšnega znanca, naj vam pomaga.

Lev
22.7.-21.8.

Zelo boste zadovoljni, ker boste končno lahko skupaj z ljudmi, ki vam veliko pomenijo. Skupaj z njimi boste ustvarili prijetno domače ozračje in dodano vrednost življenju. Otroci vam bodo v samo ljubo veselje.

Devica
22.8.-21.9.

V začetku tedna boste izjemno zadovoljni, saj se boste počutili lahkotne kot peresce. Zdravje je res pomembna zadeva in šele, ko ga po dolgem času spet imate, se ga začneš zares veseliti. Vzemite si čas samo zase.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Človek, s katerim živite, ni ravno idealen, a bodite prepričani, da ni takšen niti nihče drug! Jeza vam ne bo veliko pomagala pri doseganju določenega cilja, bolj vam bosta pomagali vztrajnost in odločnost.

Škorpion
23.10.-21.11.

Ta teden se boste neskončno dolgočasili, saj je večina vaših znancev in prijateljev odpotovala na dopust. In kaj počnete na delovnem mestu vi? Mar se ne bi na kakšen oddaljen otok odpravili kar sami?

Strelec
22.11.-20.12.

Razjedali vas bosta jeza in negotovost. Spraševali se boste, kako vas lahko neka oseba tako zelo vrže iz tira, in premišljevali o vseh mogočih variantah. Vedeli boste le to, da si želite varen odnos.

Kozorog
21.12.-19.1.

Prijatelji, ki ste jih obiskali po dolgih letih, so vas prijazno gostili in ohranili jih boste v najboljšem spominu. Starejši kozorogi boste pogrešali svoje otroke, mlajši pa se boste raje zabavali.

Vodnar
20.1.-18.2.

Dopust se vam bo nadvse prilegel in želeli si boste, da bi trajal še dolgo. Poleg tega boste imeli veliko priložnosti, da ga boste dobro izkoristili za stvari, ki jih imate radi, pa zanje običajno nimate časa.

Ribi
19.2.-20.3.

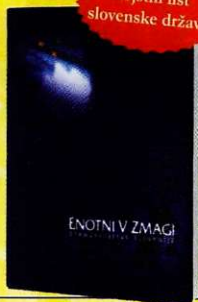
Slabo vreme vam bo delalo preglavice in se ne boste mogli tako sprostiti, kakor bi se radi, saj se vam bo nenehno mudilo. Delo bo sicer napredovalo po načrtih, zato pa bo trpelo družabno življenje.

trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)

Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)

Možnost nakupa na tri obroke

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.comInformacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	OPERNI SPEV	LOVEC NA RAKE	SIRSKI POLITIK (NUREDIN)	VELIK STRUPEN PAJEK	DEMOKRACIJA
FRANCOSKI PEVEC (PIERRE JEAN)						RAJMOND DEBEVEC
ORAČ (ZASTARELO)						
TUJE MOŠKO IME						
AFRIŠKO JEZERO, ZDAJ MALAVI						PESNIK AŠKERC
SPOMLADI SEJANO ŽITO						
AZIJCI (ZANICLJIVO)						
DVOJICA	NAPRAVA NA MORJU	SLOVENSKA PLAVALKA (SARA)	DEMOKRACIJA	GRENJAVA	VZDEVEK IGRALCA RADKA POLICA	ANTON INGOLIČ PIJAČA SLOVANOV
23. GRŠKA CRKA				VELIK STRAH PRAVOKOTNA PROJEKCIJA		
NAJMANJŠA CELINA						
UČENEC NEKDANJE REALKE					PESNICA ŠKERLOVA STANKO LORGER	
VAS NA PAŠMANU	TUJE Ž. IME				BANKOVEC ZA 100 ENOT VERA ALBREHT	
FRANCOSKI MODNI KREATOR (CHRISTIAN)				ODVAJALNO SREDSTVO REKA V HRV. ISTRI		
IGRALKA KRALJEVA					HRVAŠKI OTOK V KVARNERJU	FR. SMUČ, (PATRICIA) PRITOK VOLGE
MUSLIMANKO ŽENSKO IME				DLAČICA TEGA LETA		
MANJ KOT ENA				ŠTORKIJA (V PREK- MURJU)		PODROČJE POD KANOVO OBLASTJO
ANTON KOLAR	KONRAD ADENAUER	SINJSKA VITEŠKA IGRA				PRALJUDJE PO HÄCKLU

Rešitev prejšnje križanke

PAGAN, OTOMAN, LEVANT,
ENORE, TARA, IN, NN,
OTS, POTOPITEV,
KATARINA, OK, SI, AROMAT,
LET, OKU, APA, PILOTKA,
ANATOLIJ, VIOLA,
ATLETIKA, ANNAN, GENRE,
ANAN, ITA, ELI, POČKAJ,
NOL, AK, SAALE, ARI

Nagrajenci 29. številke

- 1. nagrada:** ŽIGA LESKOVŠEK
Kajuhova 5, 6320 Portorož
- 2. nagrada:** MARICA VODIŠEK
Valentinčičeva 20, 3270 Laško
- 3. nagrada:** JOŽICA OBRULEK
Kebetova 1, 4000 Kranj

Dobitnikom čestitamo in jih prosimo, da nam pošljejo foto-
kopijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 7. 8. 2008
pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **28.7.1821** je general José de San Martín razglasil neodvisnost Peruja.

➤ **28.7.1913** je dobila štajerska elektrodružba (STEG) od avstrijske vlade koncesijo za graditev prve elektrarne na Dravi, in sicer Fale pri Mariboru.

➤ **29.7.1878** je Avstrija začela zasedati Bosno in Hercegovino in s tem uveljavljati pravico, ki jo je dobila na berlinskem kongresu.

➤ **29.7.1913** je bila z londonskim sporazumom ob koncu prve balkanske vojne Albanija formalno priznana kot neodvisna kneževina.

➤ **29.7.1921** so iz društev različnih imen ustanovili Društvo Rdečega križa Kraljevine SHS.

➤ **29.7.1991** so se zbrali predstavniki Demosovih strank, da se pogovorijo o predlogu Janeza Janše, da bi zamenjali nekatere položaje v vrhu države in tako ublažili napetosti v Demosu.

➤ **30.7.1898** se je rodil britanski kipar Henry Moore, ki so ga kritiki imenovali »največji kipar po Michelangelu«. Osrednja tema v njegovem kiparstvu je človeška figura.

➤ **30.7.1909** se je rodil britanski zgodovinar in pisatelj Cyril Northcote Parkinson. Opozoril je na nevarnosti birokracije s tako imenovanim Parkinsonovim zakonom, ki govori o tem, da skušajo biti upravne službe namenjene same sebi.

➤ **30.7.1941** se je rodil kanadski pevec popevk Paul Anka. Ploščo z ljubezensko izpovedjo Di-ani so prodali v 10 milijonov izvodih. Dosegel več kot 40 uspešnic na svetovnih lestvicah.

➤ **30.7.1991** je Litva priznala Slovenijo kot samostojno državo. Avgusta so sledila še priznanja drugih dveh pribaltskih držav Latvije in Estonije ter Gruzije.

➤ **31.7.1808** se je v Černovicah na Češkem rodil Janez Kleemann, ki je pripravil prvo slovensko berilo za 1. in 2. razred gimnazije.

➤ **31.7.1870** se je v Ljubljani rodil slovenski pisatelj Rado Murnik.

➤ **31.7.1991** je slovenska skupščina imenovala delegacijo pod vodstvom Vitodraga Pukla za sodelovanje v skupščini SFRJ v pogajanjih za izvedbo postopka razdružitve.

➤ **1.8.1834** so v britanskem imperiju odpravili suženjstvo.

➤ **1.8.1900** je v Ljubljani začela delovati prva slovenska zavarovalnica z imenom Vzajemna.

➤ **2.8.1903** je izbruhnil ilindenski upor Makedoncev proti Turkom.

➤ **2.8.1814** se je v Tomažu nad Praprotnim rodil sadjar in politik Lovro Pintar.

➤ **3.8.1945** so italijanski duhovniki iz Istre in Trsta izdali peticijo, v kateri so izpostavili tezo, da bi priključitev italijanskega dela Julijske krajine Jugoslaviji pomenila krivico in izkopala prepad med narodi.

POGLED NAZAJ (OD 28. 7. DO 4. 8.)

Odkrivanje Amerike

Kdo je v resnici prvi odkril Ameriko? **31. julija 1498** je Krištof Kolumb med svojim tretjim potovanjem odkril otoka Trinidad in Tobago, ko pa je nadaljeval potovanje, je prvič pristal ob obali Južne Amerike. Kolumb je odkril novo celino 12. oktobra 1492.

Teorij o tem, kdo je odkril Ameriko, je več. Trdijo, da so jo pred Kolumbom odkrili prebivalci iz vzhodne Sibirije, Kitajci, Vikingi in tudi Feničani. Prevladuje mnenje, da so se mongoloidi iz vzhodne Sibirije med letoma 23.000 in 8.000 pr. n. št. preselili na Aljasko čez zemeljski most v Beringovi ožini, ki ga danes ni več. Kitajci naj bi bili odkrili Ameriko leta 458. Arheologi so res našli v starih mestih

Srednje Amerike skulpture, ki so podobne tistim iz budističnih templjev. Vikingi naj bi bili prišli v Ameriko okoli leta 1000 pod vodstvom Leifa Ericsona čez Islandijo in Grenlandijo. Potrditev, da so prvi prišli v Ameriko Feničani, iščejo nekateri zgodovinarji v skrivnostnim razvalinah v Hew Hampshire (22 kamnitih koč, okopov, prehodov in oltar), za katere ni razlage, kdo jih je naredil.

Večja katastrofa kot okupacija

Ko še niti niso začeli ustanavljati odborov OF na terenu, je Edvard Kardelj **28. julija 1941** pisal, da sta zunaj OF ostali Jugoslovanska radikalna zajednica in Jugoslovanska nacionalna stranka, da pa je kljub temu v OF večina slovenskega naroda.

Razlog, da komunisti k sodelovanju niso vabili vodstev predvojnih legalnih strank, je bilo tudi njihovo načelno odklonilno stališče do uveljavljenih strank, ker so se jim zdele, kot se je jeseni 1941 izrazil Kidrič, še večja katastrofa od okupacije. Tudi sicer so strankam pripisovali odgovornost za aprilsko katastrofo. Tako stališče slovenskih komunistov je izviralo iz njihovega prepričanja, da dogodki ustrezajo fazi priprav na narodno revolucijo,

to pa je ustrezalo tedanji splošni usmeritvi (vzhodno)evropskih komunističnih partij, ki so si, seveda poleg zmage nad silami osi, za enega od ciljev postavile prihod na oblast. V Sloveniji in sploh v večnarodnostni jugoslovanski državi, ki jo je v obdobju med dvema vojnama bremenilo tudi nerešeno nacionalno vprašanje, je imela taka opredelitev medvojne dejavnosti še dodaten pomen v izvedbi narodne revolucije, ki se je kazala v zahtevi po uresničitvi pravice do samoodločbe narodov in vzpostavitvi slovenske državnosti.

Teror na Primorskem

Mussolini je **31. julija 1942** v Gorici zagrozil Primorcem z »neupogljivim zakonom Rima«, s »popolnim uničenjem tistih, ki ne odložijo orožja«, in z »dobesednim zravnavanjem hiš z zemljo«. Italijanske oblasti so v številnih občinah uvedle policijsko uro in poostrele nadzor nad prebivalstvom. Raztogotile so jih zlasti oborožene akcije v Pivki in v Brkinih spomladi 1942. Kot povračilni ukrep so v začetku junija na ukaz reškega prefekta pobile 28 domačinov, požgale sedem vasi in 462 tamkajšnjih prebivalcev izgnale v severno Italijo.

Podobno so nadaljevale tudi v naslednjih mesecih, ko so požigali in ubijali prebivalce v Lozicah, Podgriču in Ustju v Vipavski dolini. Da bi popolnoma zatrla osvobodilno misel v deželi, ki so jo razglašale za italijansko, so za usklajevanje policijskih dejavnosti sredi junija 1942 v Trstu ustanovile Generalni inšpektorat javne varnosti za Julijsko krajino, v okviru tega pa t. i. premične oddelke za zasledovanje partizanskih enot.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Kučan želi naslednika iz svojega gnezda

Pred vrati so volitve. »Stari« kadri z gospodom Milanom Kučanom na čelu, ki so imeli škarje in platno v svojih rokah, so zaskrbljeni, kaj bo. Bog ne daj, da bi Janša vladal še en mandat. Želijo, da bi »bilo tako, kot je bilo« 45 let pred nastopom demokracije. Zato si na vse načine prizadevajo, kako bi ljudi zavajali in usmerjali v svoje vode, tudi s pomočjo pretkanjih, socialno občutljivih in čutečih besed, kako narod trpi, da je na robu preživetja in kako vse propada.

Poleg tega pa so tudi njihove ankete dvomljive vrednosti, kot ugotavlja dr. Slavko Splichal, ki v sobotnem Delu dne 19. 7. 2008 piše o »predvolilnih neznanstvenih poizvedbah in manipulacijah z javnim mnenjem«. Mojster teh ponarejanj je siva eminenca g. Niko Toš, ki je v svojih anketah padel na izpitu pred volitvami leta 2004, ko je zavajal slovenski narod. Ali je v junijskem Politbarometru »prepisal nalogo« iz leta 2004, najbolje ve sam, kot tudi to, ali spet po naročilu ali ne. Te kuhinje so v klubu »sivih eminenc, raznih forumov, ljubljanskih županov...«, ki delajo v ozadju, kajti čas in denar zanje nista problem. Nekateri so se zelo zgodaj upokojili, drugi so si pokojnino »priborili« že leta 1945, nekateri imajo ogromno delnic iz nekdanjega vodenja Mercatorja... Kje so se šolali nekateri izmed njih, tudi vemo.

Še posebno je zaskrbljen gospod Milan Kučan, češ da je »ta vlada zelo razkrojila vrednote«. Pri tem poudarja, da je »načeto temeljno civilizacijsko etično načelo: Ne stori drugemu, kar nočeš, da drugi storijo tebi. Tako vrednota postaja ovaduštvo. Ob-

stajajo tajne številke, na katere sporočaš, kaj počnejo sodržavljani, anonimke so postale vodilo za konkretno ukrepanje organov pregona, laž in poseganje v zasebnost sta pri arogantni politiki dobili skoraj domovinsko pravico«. To smo med drugim brali v Delu, 16. 7. 2008, str. 2.

Dragi gospod Milan Kučan. Te vaše besede zvenijo tako, kakor da so prepisane iz navodil – smernic, ki jih je dajal CK partije, ko ste bili njen najožji član in pozneje predsednik. Če vas ni zapustil spomin kot mnoge vaše »tovariše«, ste se prav vi in člani CK trdno držali teh in podobnih »civilizacijskih načel«. Še posebno vam (ne sedanji vladi) je bilo blizu »ovaduštvo«, saj ta politični pojem spada v leto 1945 (če ne že v leto 1941). Komunistična oblast je »vrednoto« ovaduštva zelo podpirala in plačevala ogromne vsote za svoje »špiclje«. Takrat vas ni nič skrbelo in se niste upali oglasiti, ko so bile temeljne svoboščine nas, državljanov, v resnici kršene na vsakem koraku. Pri vojaki sem komaj prestopil prag kasarne, že me je klical »oficir bezbednosti«, ki je imel vse podatke o meni iz Slovenije, ki so jih za mano poslali »vaši«. Tako smo mnogi še živeči Slovenci na lastni koži občutili »vaša« etična civilizacijska načela, ki so bila uvožena iz »prijateljske« vzhodne države, kjer se je na krut in zelo krvav način prerinil v ospredje »tovariš Tito«. To smo lahko nedavno prebrali v Demokraciji, a je to že v letih 1954–59 v svojih vojnih spominih napisal trikratni predsednik Francije Charles de Gaulle. Sedaj pa o tem lahko bremo v slovenščini in knjigi Silvina Eiletza Titova skrivnostna leta v Moskvi, ki jo je izdala Mohorjeva družba v Celovcu. V luči teh zgodovinskih dejstev nam je še bolj jasna medvojna in povojna morija v Sloveniji.

Ob vsem tem vas sprašujem, ali mislite, da smo Slovenci še vedno tako pozabljivi in hkrati nedorsli, nezreli, nesamostojni, da nam morajo naši nekdanji voditelji in njihovi prijatelji iz časa komunizma svetovati, koga bodo podprli na volitvah, in »pokazati«, koga naj državljani volimo, kdo je po »vašem« mnenju najboljši in naj-

primernejši kandidat (ali so to še svobodne volitve?). Tudi vsiljevanje naslednice stranke nekdanjega režima SD (ta stranka je že nekajkrat spremenila ime, da bi zabrisala sledi za seboj!) in njihovega voditelja, ki misli, da se država vodi le z lepimi besedami in lepim oblačenjem, se nam zdi neokusno. Saj nas je stranka (beri partija), iz katere izhaja SD, oprosti izrazu, posiljevala 45 let na vseh področjih našega življenja (omejevala svobodo, zapirala, zaslisevala, metala iz služb, preprečevala priti na vodilna mesta...). Gospod Kučan in njegovi prijatelji pa nam sedaj svetujejo, naj volimo to stranko (ali njihovi sorodniki LDS ali Zares). Razumljivo. Stari prijateljski, ki vodijo in usmerjajo to stranko iz ozadja, želijo še naprej obdržati svoje 60-letne privilegije na račun davkoplačevalcev. In smo spet pri »temeljnem etičnem civilizacijskem načelu« gospoda Milana Kučana. To je višek sprenevedanja in »spuščanje megle«, kot piše novinarka Zlatka Krašovec (Reporter, št. 10/08, str. 43). Če bi nam o etičnih načelih pisal in svetoval nekdo, ki je leta in leta trpel zaradi ovaduštva socialističnih režimskih plačancev, bil preganjen, zaprt, potem... Ne pa da to delajo ljudje, ki so bili

med vodilnimi in so dajali navodila, kako naj se kršijo temeljna civilizacijska načela. Če bi bil na njihovem mestu, bi se zaradi svoje preteklosti že zdavnaj umaknil v anonimnost, kot so to storili nekateri njihovi najožji sodelavci: Popit, Marinc, Šetinc itd. Dragi Slovenci, sami presojajte in se odločajte po lastni, zdravi kmečki pameti, komu boste zaupali svoj glas na volitvah, in ne nasedajte navodilom raznih »Kučanov, Tošev, Jankovičev itd.«

Božidar Metelko, Novo mesto

Pahorjevo nestrankarsko kadrovanje

Predsednik SD Borut Pahor, ki si nadvse želi postati predsednik vlade, kar bi bila za prebivalce Slovenije slaba zamenjava za pametnega, močnega in neustrašnega Janeza Janša, ki edini lahko opravi s tajkuni, je že nekajkrat poudaril, da ne bo strankarsko kadroval. Verjetno bi na pomembna položaja ustoličil Cvikla in Ropa. Morda je to vzrok, da sta se pridružila Pahorjevi SD, ko se je začela LDS cefrati in razpadati v franže. Pomembno mesto bi dodelil Katarini Kresal, čeprav je zadnja, ki bi nam smela soliti pamet in pleteničiti o razslojevanju ljudi in ►

Zaupanje**Karitas ✱****Spoštovani!**

Pred vami so življenjske preizkušnje družin, ki potrebujejo podporo in pomoč. Verjamemo, da nam bo skupaj z vami uspelo njihovo življenje premakniti na bolje.

»Pomoč potrebuje tričlanska družina iz okolice Ljubljane. Pred časom je umrl oče, ki je bil edini zaposlen. Mama in dva otroka (osnovnošolca) živijo v zelo skromnih razmerah v nedograjeni hiši. Bivalni prostori so nepokriti in ob dežju pronica voda skozi ploščo. Prostori so vlažni. Potrebna je streha, drugače se bo uničilo še to, kar imajo, in jim onemogočilo bivanje. Spoštovani bralci tednika Demokracija, na vas se obračamo s prošnjo, da skupaj pomagamo tej družini. Hvala!

Iskrene zahvala za vašo pomoč v prejšnjem mesecu, ki je bila namenjena postavitvi dvigala za družino z Gorenjskega!»

Slovenska Karitas, Kristanova ulica 1, 1000 Ljubljana, TRR: 02140-0015556761,

Sklic: 00 500904, Namen: zaupanje. Informacije: 01/300 59 60 ali www.karitas.si/zaupanje

► socialni pravičnosti. Pomembno funkcijo bi najbrž namenil tudi Golobiču iz stranke Zares. Može pa bi v vlado povabil še katero od manjših strank brez hrbtenice, ki obrača plašč po vetru in vedno podpre tistega, od katerega si največ obeta. In še koga, ki ne obsoja tajkunov in njihovega na nepošten način nagrabilnega bogastva. O slednjih Pahor še ni izrekel žal besede. Razumljivo, saj so vsi iz njegovih vrst. Vsemu temu pravi strokovni kader.

Kaj se Pahor usaja zaradi besed, ki jih je predsednik vlade Janez Janša izrekel v Postojni? Vse je res! V nasprotju z drugimi voditelji je preveč moder, da bi mlatil prazno slamo.

Mihaela Afner, Celje

Dan državnosti še odmeva v naših srcih

Težko razumem gospoda Matjaža Gantarja, predsednika uprave in solastnika KD Group, ki pravi, da »je predsednik parlamenta ... na državni proslavi pozval k redefiniranju pravne države. K njeni odpravi pravzaprav«. In nadaljuje, kakor da potem takem ni prav nič важно, kaj piše v zakonih, ni prav nič važno, da imamo ustavo, ni prav nič važno, da imamo sodišča in pravni sistem, dalje, da če narod pravi, da nekateri posamezniki sodijo za zapahe, potem ima narod prav in takoj jih je treba zapreti. In tako dalje.

Ne vem, v čem naj bi bilo »redefiniranje pravne države«: ali morda v tem, ko je predsednik DZ France Cukjati v sklepnem delu svojega govora povzel: »Država ni nikoli končan projekt. Če ne gre na bolje, gre na slabše. Če ne izboljšujemo učinkovitosti sodstva, se vpliv pravne države zmanjšuje. Če ne krepimo pregona gospodarskega kriminala, se ta bohoti. Če ne večamo pluralnosti medijev, se medijski prostor zožuje, svoboda pisanja pa ugaša. Če je vse manj resnicoljubnosti, je tudi vse manj spoštovanja pristne ljudske volje.«

Da država ni nikoli končan projekt, je že samo po sebi umevno: kar je gotovo, je mrtvo. Cukjatijev govor je bil bogata lekcija vsem nam in morda posebej nadobu-

dni opoziciji, ki ni pripravljena ločevati zrnja od plev. In če je bil za nekatere govor predsednika parlamenta »incidenten«, kakor meni gospod Matjaž Gantar, je bil to zato, ker je nadvse razločno opozoril, da vztrajno prikazovanje izkrivljene resnice ali celo laži vodi v izkrivljeno ljudsko voljo, in s tem opoziciji in medijem nalil čistega vina. Ali so zadnje aretacije »nevarnih kriminalcev« politično naključje ali naključje politike ali celo njena prognoza, o tem se lahko pogovarjamo. Sploh ne vem, zakaj bi zato bili naivni. Skregano z vsakršno naivnostjo pa je naše pozitivno obravnavanje slovenskega predsedovanja Evropski uniji. In kdor bi tu rad pljuval v skledo slovenske državnosti ... Svoboda govora je, saj ima vendar ljudstvo pravico besede ali tudi pravico besede odločanja, ne pa kot včasih, ko se je reklo »v imenu ljudstva«, dejansko pa se je vse dogajalo v imenu Partije in demokracije kvečjemu znotraj nje, pa še to je veliko vprašanje. V dejanski demokraciji imamo svobodo govora VSI, vsi se izrekamo ...

Tudi ne vem, zakaj bi komu vzbujalo nelagodje, če starejše občane danes vozijo v maricah in vklejane, Janšo pa da so odvedli v zapor zloglasne JLA in Udbe z rokami v žepih. Ali to pomeni, da smo danes krutejši? Kam smo pa prišli, če primerjamo Janšev boj za svobodno Slovenijo z odkrivanjem kriminalnih dejanj? Namesto da bi se ocene slovenskega predsedovanja, obložene z veliko priznanj, kresale v zmagoslavnem ognju čedalje bolj vročega predvolilnega boja, nekateri, kakor Matjaž Gantar, besedujejo, da je treba sumljive elemente takoj

odkrivati, da jih bo naša mladina že od daleč prepoznala in jim ne bo nasedala. Ob takšnih »spoznanjih« ne moremo drugega, kakor reči, da nam samo Bog še lahko pomaga.

Ivan Kepić, Dragomelj

Druga plat zvona o Korotanu

Kaj je s Korotanom, me sprašujejo ljudje, potem ko berejo v časopisih in slišijo po radiu razna poročila. Odgovor je preprost: šel je rakom žvižgat! Da bi bil vsaj v slovenskih rokah! Upajmo.

Čeprav me hoče Mohorjeva družba poriniti čim bolj v pozabo, se moram vendar enkrat oglasiti, saj sem in bom ostal ustanovitelj študentskega doma Korotan. V celostranskem članku v Družini z dne 29. junija sem omenjen v oklepaju kot najbolj nepomembna oseba. Hočem pa se vseeno tudi sam enkrat oglasiti, da bo slovenska javnost pravilno obveščena o poteku dogodkov.

Bilo je okoli leta 1960, ko sem prvič prišel v stik s slovenskimi študenti na Dunaju, ki niso imeli svojega središča. Priskrbel sem jim nekaj sob v hiši klaretinskega reda na ulici Bennogasse. Tam so tako dobili tudi svojo dvorano in enkrat jih je obiskal celo takratni avstrijski zunanji minister dr. Bruno Kreisky.

Kmalu sem spoznal, kako pomembno bi bilo, da bi imeli Slovenci lastne prostore, in sem takoj začel z načrtovanjem. Iskal sem primeren prostor in izvedel za staro hišo na lepi osrednji ulici Albertgasse, ki bi jo lastnica prodala. Takoj sem se dogovoril za nakup. Ker denarja nisem imel, nam je dunajski kardinal dr. König dal brezobrestno po-

sojilo za eno leto, ki sem ga pravočasno tudi vrnil.

Sledile so naporne dejavnosti in skrbi za izpraznitev stare hiše, za načrtovanje nove zgradbe, za subvencioniranje, za gradbena dela itd. Za vse to sem skrbel polnoma sam.

Važna zadeva je bila lastništvo, ki za trajni namen doma ni moglo biti v rokah ene osebe. Kakor je bila moja dolžnost, sem ponudil lastništvo najprej klaretinskemu redu. Vendar je provincialni predstojnik spoznal, da ne more zagotoviti časovno neomejene namembnosti doma. Priporočil mi je, naj iščem druge rešitve. Spoznal sem, da bi bila najprimernejša slovenska ustanova v Avstriji. Zato sem ponudil lastništvo Mohorjevi družbi v Celovcu z zagotovitvijo, da bom sam skrbel za vse. Mohorjeva je z razumevanjem in s hvaležnostjo sprejela ponudbo. In res, za vse sem skrbel sam. Mohorjeva ni dala za graditev ali za kaj drugega niti enega šilinga!

Že leta 1966 je stala na Albertgasse nova šestnadstropna hiša z 90 enopostelnimi sobami za študente. K odprtju doma 15. novembra 1966 je prišel celo avstrijski zvezni kancler dr. Klaus poleg številnih slovenskih gostov s Koroškega in iz Slovenije.

Imeli smo svoj študentski dom, ki sem ga potem uspešno vodil 20 let. Mimogrede, ko so klaretinci videli uspeh, so predlagali Mohorjevi družbi, naj jim prepusti lastništvo, o čemer pa Mohorjeva, razumljivo, ni hotela nič slišati.

Z Mohorjevo sem sklenil posebno pogodbo za zagotovitev trajne namembnosti doma, kakor sem ga sam zasnoval. Ena od točk v pogodbi so bili penali,

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

če bi mi kdo hotel vzeti vodenje doma, za katerega sem si pridržal neomejeno pravico. 20 let sem uspešno vodil dom. Med številnimi Slovenci so bili naši gostje tudi znanstveniki in politiki. Shajali smo z nizkimi cenami in brez subvencij; zanje se nisem potegoval, da bi dokazal, da slovenski dom uspeva tudi brez subvencij. S prihranki sem začel dom tudi prenavljati, napravili smo npr. nekaj dvoposteljnih sob s kopalnico za goste, medtem ko so imeli študentje najraje enoposteljne sobe. Na pročelju doma sem dal namestiti 16 metrov dolg mozaik s prizori ustoličevanja na knežjem kamnu, imeniten spomenik slovenstva sredi Dunaja, a je izginil s kasnejšo prenovo Korotana.

Kako je prišlo do te prenove po zamenjavi vodstva doma, je posebna zgodba, ki se je začela s spornim predpisom v novem avstrijskem zakonu o študentskih domovih, ki zahteva, naj bodo ti domovi neomejeno odprti za fante in dekleta. Zastopal sem stališče, podobno kakor tudi apostolski nuncij, da tak predpis ne more veljati za katoliške študentske domove. Vendar so mi nekateri odborniki Mohorjeve družbe nasprotovali v upanju, da mi bodo s tem odvzeli vodenje Korotana. Po nekem burnem sestanku v Celovcu je prišel k meni na Dunaj ravnatelj Mohorjeve dr. Koren z istim pričakovanjem. Pa imejte, sem si mislil, in sem mu izročil vodenje doma, a sem hkrati zahtevali v pogodbi predvidene penale. Ker je šel denar tedaj za misijone, sem potem pozabil, da je bil izplačan, za kar sem se tudi opravičil. Dr. Koren pa je javno razlagal, da z izplačilom »odpravnine« nimam nobenega opravlja več s Korotanom.

Tu hočem najprej pripomniti, da je bilo moje sodelovanje z Mohorjevo do teh dogodkov odlično. Vedno sem cenil njeno dejavnost. Posredoval sem ji tudi pomembne uspehe na tiskarskem sektorju. Dr. Korena pa bi zdaj vprašal, ali ne pozna pogodbe z mano, ki obvezuje Mohorjevo družbo, da mora ravnati s Korotanom po mojih smernicah. Posebna točka te pogodbe z dne 29. 6. 1966 pravi: »Mohorjeva družba kot la-

stnica doma Korotan je odgovorna pred slovenskim narodom, da visokošolski dom Korotan ostane zvest namenom in smernicam, ki mu jih je začrtal njegov ustanovitelj p. Ivan Tomažič.« Podpisani so: župnik Filip Millionig, predsednik Mohorjeve družbe, župnik Franc Brummnick, odbornik, in p. Ivan Tomažič.

Že sama nepotrebna in zgrešena prenova doma, ki je pripeljala v ekonomsko katastrofo, je bila kršitev omenjene pogodbe, saj nisem ustanovil Korotana za iskanje dobička s hotelsko dejavnostjo!

Kaj sedaj? Razumem, da je edina rešitev iz zagate prodaja doma Korotan, upajmo da slovenski vladi; da bo tako dom vsaj delno služil svojim namenom. Posebno poglavje pri tej prodaji pa je cena in predvideni milijonski dobiček Mohorjeve družbe. Ali sem dom Korotan ustanovil za take namene?

Poglejmo številke (na grobo izračunano). Izdatki za nepotrebno in protipogodbeno prenovo Korotana so znašali približno 3,200.000 evrov. Od tega so bile subvencije slovenske in avstrijske vlade kot nepovratna sredstva 1,000.000 evrov. Dolgovi Mohorjeve torej znašajo le 2,200.000 evrov. Mohorjeva pa zahteva 5,300.000 evrov, ker je hiša toliko in še več vredna. Če odštejemo dolgove (2,200.000 evrov), ostane kot dobiček 3,100.000 evrov.

Na podlagi omenjene pogodbe Mohorjeva ni upravičena, da bi brez mene razpolagala s to vsoto, ki bo še večja, če bo dom prodan na prostem trgu (vrednost je po javni ceni šest milijonov evrov). Moja zahteva pa je, da mora biti ta vsota v duhu ustanovitve Korotana uporabljena za štipendije za slovenske študente. Vsota mora ostati naložena, da bo kapital z obrestmi ohranil svojo vrednost. S preostalim delom obresti pa se podeljujejo štipendije po izboru posebne komisije. Imenovala bi se lahko »Tomažičeve štipendije« kot trajen spomin na ustanovitelja doma Korotan.

Apeliram na slovensko javnost, da bodo te moje zahteve in obveznosti Mohorjeve družbe izpolnjene.

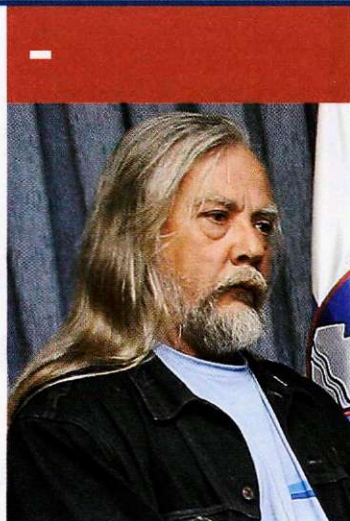
Ivan Tomažič, Dunaj

0 kakšnih vrednotah govori Kučan?

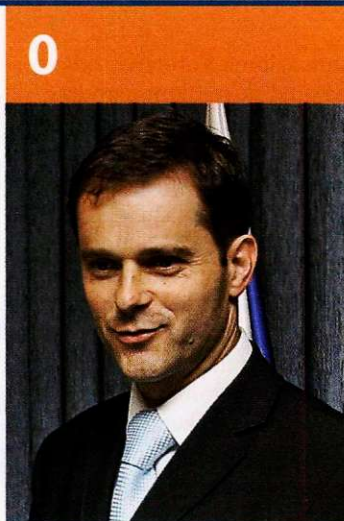
Marija Vodišek

V Delu, 16. julija 2008, je povzetek intervjuja, ki ga je isti dan (hitrost je pomembna) dal prvi in že nekaj let nekdanji predsednik samostojne Slovenije Milan Kučan prekucniškemu tedniku Mag oz. Mateji Babič. Oba medija in še mnogi pa seveda tudi njihovi novinarji so »sluge pokorni« celjskih pivovarjev. Milan Kučan je izjavil, da je ta vlada razkrojila vrednote. Kot državljanko me zanima, kakšne vrednote ima Kučan v mislih in kaj sploh so zanj in njegove somišljenike vrednote. Kot vrednoto sedanje vlade omenja »ovadustvo, tajne številke, na katere sporočaš, kaj počnejo sodržavljani, anonimke so postale vodilo za konkretno ukrepanje organov pregona, laž in poseganje v zasebnost sta pri arogantni politiki dobili skoraj domovinsko pravico«. Pravzaprav nekdanji predsednik vehementno navaja cele tirade grehov in napak sedanje vlade, ki jo je nujno treba zamenjati. Očita ji tudi njeno avtorsko vladanje. Avtoracija pomeni politični sistem, v katerem ima vladar popolno oblast. Če bi bilo to le delno res, bi morali biti največji izkoriščevalci oz. tatovi slovenskega premoženja že davno obsojeni in za zapani. V intervjuju si Kučan dovoli tudi nekaj, kar je popolnoma skregano z etiko, s katero se neprestano hvali. Namreč to, da direktno podpira Boruta Pahorja kot prihodnjega predsednika vlade. Po svoje je to razumljivo, saj sta delovala skupaj v ZKS in mora pravzaprav dobro poznati Pahorjeve kvalitete, sicer ga ne bi podpiral. Za Slovence, ki mislimo drugače, in mislim, da nas ni malo, bi prav ta Kučanova propaganda za Boruta Pahorja morala biti opozorilo za drugačno izbiro na prihodnjih volitvah. To možnost imamo vsaka štiri leta in vsak Slovenec in državljani Slovenije bi jo moral izkoristiti. Pri tem pa bi se moral tudi vprašati, do kdaj nam bo »iz ozadja« še vladal centralni komite. So mar za Milana Kučana ter njegove nekdanje sodelavce in somišljenike vrednote, intelektualne in fizične, to, kar so komunisti delali v preteklosti, ko so za vsak najmanjši namig ali sum nekoga zaprli, zasliševali in pri tem uporabljali fizični in duševni teror, ne da bi se aretirani mogel braniti, kaj šele dokazati svojo nedolžnost? So za Kučana vrednote to, da so še do konca svoje »avtorske« preverjali državljane, vohunili za njimi in o svojih izsledkih pisali slavne »preverke«, ki pa so bile napisane, kot da so jih pisali osnovnošolčki. In čeprav ni bilo res, kar je v njih pisalo, je bilo zanimivo, in kolikor vemo, je Kučan take stvari rad prebiral. Bo sedaj, ko je »v penziji«, bral arhivske dokumente o svojem velikem vzorniku Titu? Iz čitanke za »IV. razred osnovne šole iz leta 1947« (tudi za Slovenijo) nekaj cvek: 1. stran: Druže Tito, mi ti se kunemo, da sa Tvoga puta ne skrenemo. 4. stran: Vladimir Nator: Pjesma o Titu: Sve što bilo pod pepelom na dnu naših srca skrito, u vatru je razbuktao drug nam Tito, Tito, Tito. Zato, druzi i družice, složno, hitro, ponosito, pohitajmo, kud nas vodi, kliuč: Tito, Tito, Tito! Pomislite, tisti, ki znate presojsati, komu je ta vlada trn v peti in ZAKAJ.

Politični semafor

Zgrešil delo Poslanec Liberalne demokracije Slovenije Aleš Gulič se je ostro odzval na poročilo predsednika državnega zbora Franceta Cukjatića (SDS), ki je ocenil, da je bilo delo državnega zbora v iztekajočem se mandatu uspešno in učinkovito. Za Guliča je bilo poročilo preveč količinsko naravnano, »kot bi delal v rudniku in ocenjeval izkop letošnjega leta«, zanemarilo pa naj bi kvaliteto zakonov. Po njegovo so zato »te količine polne jalovine«.

Opozarja Poslanska skupina NSi je na ministra za promet Radozana Žerjava naslovila vprašanje glede izvajanja zakona o letni dajlatvi za uporabo vozil v cestnem prometu. Zakon namreč predvideva nižjo letno dajatev za osebni avtomobil v lasti družine s štirimi ali več otroki, a se ta pravica v praksi ne izvaja, pravi poslanec NSi Anton Kokalj. Zakon o letni dajlatvi za uporabo vozil v cestnem prometu je DZ sprejel konec maja letos, veljati pa je začel 25. junija.

Zadel bistvo V iztekajočem se mandatu državnega zbora so občutek izrednih in kriznih razmer ustvarjali predvsem prestopi poslancev Liberalne demokracije Slovenije v druge poslanske skupine, ki jih na volitvah pred štirimi leti ni bilo, ocenjuje poslanec SDS Zvonko Černač. S tem se je odzval na izjavo poslanke Zaresa Majde Širca, da je občutek izrednih razmer ustvarjalo preveliko število izrednih sej, ki naj bi bile predvsem predstava za širšo javnost.

Popolnoma pogorel

Upravno sodišče je 21. julija v upravnem sporu zavrglo tožbo Aleša Zalarja v zvezi z junijskim sklepom vrhovnega sodišča, ki jo je vložil proti odločbi ministra za pravosodje zaradi imenovanja predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani. Zalar je kot okrožni sodnik in neuspešen kandidat na javnem razpisu za predsednika sodišča 9. julija 2007 vložil tožbo zoper odločbo ministra za pravosodje Lovra Šturma, s katero je ta za predsednika Okrožnega sodišča v Ljubljani za šest let imenoval drugega kandidata, in sicer okrožnega sodnika Andreja Barago (poznamo ga iz primera Penko, ko zanj ni odredil hišne preiskave). Potem ko je v korist ministra 23. junija letos že odločilo vrhovno sodišče in 15. julija letos ustavno sodišče, je zdaj upravno sodišče tožbo zavrglo, ker je ugotovilo, da Aleš Zalar v predmetnem upravnem sporu ne izkazuje več procesne predpostavke

– pravnega interesa. Za odločanje o tožbi v upravnem sporu mora biti med drugim ves čas postopka podan tožnikov pravovarstveni interes, katerega vsebina je v tem, da si tožnik s sodno odločbo, izdano v sporu, svoj pravni položaj lahko izboljša. Pravovarstveni interes se presoja glede na tožnikovo pravno razmerje do zadeve, ki je predmet spora. Tožnik je v dosedanjem postopku svoj pravovarstveni interes v tem upravnem sporu izkazoval s tem, da je kot sodnik konkuriral na razpisano prosto mesto predsednika sodišča. Ker pa je Alešu Zalarju s 25. majem letos sodniška funkcija prenehala, po določbi 2. odstavka 7. člena Zakona o sodiščih pa je samo sodnik lahko imenovan za predsednika sodišča, kot tožnik za tožbo v sporu ne izkazuje več pravnega interesa. Zalar je zdaj predsednik ljubljanske LDS in predsednik strankinega odbora za pravosodje. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- ☐ Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- ☐ Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- ☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- ☐ Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- ☐ Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- ☐ Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- ☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- ☐ Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- ☐ Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- ☐ Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- ☐ Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- ☐ Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- ☐ Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- ☒ **NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR

Izpolnjeno naročilnico
pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte
Slovenije plača naslovnik ob prevzemu.
Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
daro lonček »Demokracija«

3 (treh) knjig:
daro lonček + kapa »Demokracija«

4 (štiri) in več knjig:
daro lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja):

Datum rojstva (samo fizične osebe):

Ulica:

Kraj, poštna št.:

Kontaktna oseba (samo pravne osebe):

Datum naročila:

Podpis in žig naročnika
(samo pravne osebe):

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV:

Ponosni pokrovitelj
Slovenske
olimpijske reprezentance

V živo povezani z vašo najljubšo oddajo. **Mobilna TV**

BREZPLAČNO
promocijsko
obdobje
do 31. 8. 2008

Samo pri **Mobitelu!**

Vaš mobitel **UMTS** je odslej tudi priročna televizija z dostopom do ažurnih novic, napetih športnih dogodkov in nore zabave! V živo lahko namreč spremljate programe **SLO 1** in **SLO 2**, **Info TV**, **Šport TV**, **Čarli TV**, **Golica TV** in **Cartoon Network**. Pošljite **P TV** na **1919** za hitri dostop in uživajte v **brezplačnem** promocijskem obdobju do 31. avgusta 2008. Brez skrbi, tudi prenos podatkov je brezplačen.

Dodatne informacije in pomoč pri namestitvi na 041 700 700.

WWW.MOBITEL.SI

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*